

گزارش اقتصادی شاپراک

اسفند ۱۴۰۲. شماره ۱۰۵

اللهم صل على محمد
والعائلة الطيبة

شماره
شرکت مجله الکترونیکی پرداخت کارت اعتباری

فهرست مطالب

۶.....	فهرست شکل‌ها
۸.....	فهرست جداول
۱۰.....	پیشگفتار
۱۱.....	شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه
۱۵.....	۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
۱۶.....	۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی
۱۷.....	۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۱۸.....	۲-۱-۱- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی
۲۰.....	۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان
۲۱.....	۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی
۲۲.....	۲-۲-۱- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP
۲۴.....	۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در اسفند ماه ۱۴۰۲
۲۴.....	۱-۲- آمار عملکردی شاپرک
۲۵.....	۱-۱-۲- آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک
۲۷.....	۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرکی
۲۸.....	۳-۱-۲- عملکرد شبکه شاپرک در توزیع ابزار پذیرش
۳۰.....	۴-۱-۲- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنشها
۳۴.....	۵-۱-۲- عملکرد شاپرک به ازای نوع خدمت
۳۷.....	۲-۲- نفوذ منطقه‌ای
۳۷.....	۱-۲-۲- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی
۳۸.....	۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور
۳۸.....	۳-۲-۲- تعداد و سرانه کارته‌خوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان
۴۴.....	۴-۲-۲- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی
۴۵.....	۵-۲-۲- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور
۴۶.....	۶-۲-۲- تعداد سرانه تراکنش‌های کارته‌خوان فروشگاه‌های در استان‌های کشور
۴۸.....	۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها
۴۸.....	۱-۳-۲- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه
۵۲.....	۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها
۵۳.....	۳-۳-۲- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

- ۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت ۵۸
- ۱-۳- سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها ۵۹
- ۲-۳- آنالیز خطاهای تراکنش‌ها ۵۹
- ۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک ۶۲
- ۴-۳- آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه ۶۵
- ۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت ۶۷
- ۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP ۶۸
- ۱-۱-۴- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت ۶۸
- ۲-۱-۴- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۶۹
- ۳-۱-۴- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس ۷۱
- ۴-۱-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها ۷۳
- ۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش ۷۵
- ۳-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها ۷۸
- ۱-۳-۴- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در استان‌های کشور ۷۸
- ۲-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌ها در بعد کشوری ۸۱
- ۳-۳-۴- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور ۸۵
- ۴-۳-۴- عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش ۸۸
- ۴-۴- نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP ۹۱
- ۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده ۹۳
- ۱-۵- سهم بازار پذیرندگی ۹۳
- ۱-۱-۵- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت ۹۴
- ۲-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش ۹۵
- ۳-۱-۵- سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده ۹۸
- ۴-۱-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها ۱۰۰
- ۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی ۱۰۲
- ۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک ۱۰۳
- ۲-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۴
- ۳-۲-۵- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۵
- ۴-۲-۵- سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک ۱۰۶
- ۵-۲-۵- اندازه‌گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار ۱۰۷

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده ۱۰۹

۶- جمع‌بندی ۱۱۶

۷- واژه‌نامه ۱۲۴

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت شهریور ۱۴۰۲.. ۱۷
- شکل ۲-۱ مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی..... ۱۹
- شکل ۳-۱ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۲..... ۲۱
- شکل ۱-۲ مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۲..... ۲۵
- شکل ۲-۲ مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۲..... ۲۶
- شکل ۳-۲ سهم هریک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها- اسفند ۱۴۰۲..... ۳۰
- شکل ۴-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش- بهمن و اسفند ۱۴۰۲..... ۳۲
- شکل ۵-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱..... ۳۳
- شکل ۶-۲ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپرک - اسفند ۱۴۰۲..... ۳۴
- شکل ۷-۲ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۲..... ۳۵
- شکل ۸-۲ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن و اسفند ۱۴۰۲..... ۳۵
- شکل ۹-۲ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اسفند ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲..... ۳۶
- شکل ۱۰-۲ تغییر در تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر استان - اسفند نسبت به بهمن ۱۴۰۲..... ۴۰
- شکل ۱۱-۲ تعداد کارتخوان فروشگاهی (هزار عدد) فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۴۰۲..... ۴۱
- شکل ۱۲-۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۲..... ۴۳
- شکل ۱۳-۲ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - اسفند ۱۴۰۲..... ۴۴
- شکل ۱۴-۲ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - اسفند ۱۴۰۲..... ۴۷
- شکل ۱۵-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۲..... ۴۹
- شکل ۱۶-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۲..... ۵۰
- شکل ۱۷-۲ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۲..... ۵۱
- شکل ۱۸-۲ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۰..... ۵۳
- شکل ۱۹-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - اسفند ۱۴۰۲..... ۵۴
- شکل ۲۰-۲ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - اسفند ۱۴۰۲..... ۵۶
- شکل ۱-۳ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - اسفند ۱۴۰۲..... ۶۰
- شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش‌های ناموفق و تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۲..... ۶۱
- شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۲..... ۶۴
- شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ منتهی به اسفند ۱۴۰۲..... ۶۴

- شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۲ ۶۸
- شکل ۲-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۲ ۷۱
- شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۴۰۲ ۷۳
- شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - بهمن و اسفند ۱۴۰۲ ۷۵
- شکل ۵-۴ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۴۰۲ ۸۰
- شکل ۶-۴ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP - اسفند ۱۴۰۲ ۸۳
- شکل ۷-۴ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP - اسفند ۱۴۰۲ ۸۵
- شکل ۸-۴ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - اسفند ۱۴۰۲ ۸۷
- شکل ۹-۴ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۰ تاکنون ۸۹
- شکل ۱-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ماه ۱۴۰۲ ۹۴
- شکل ۲-۵ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ماه ۱۴۰۲ ۹۵
- شکل ۳-۵ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - اسفند ماه ۱۴۰۲ ۱۰۴
- شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ماه ۱۴۰۲ ۱۱۱
- شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - اسفند ماه ۱۴۰۲ ۱۱۲
- شکل ۶-۵ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - اسفند ماه ۱۴۰۲ ۱۱۴
- شکل ۷-۵ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ماه ۱۴۰۲ ۱۱۵

فهرست جداول

جدول ۱-۱	مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲.....	۱۶
جدول ۱-۲	مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲.....	۱۸
جدول ۱-۳	ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت و GDP در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۲.....	۲۲
جدول ۱-۲	مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک.....	۲۶
جدول ۲-۲	مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱.....	۲۶
جدول ۳-۲	مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۷
جدول ۴-۲	مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک.....	۲۸
جدول ۵-۲	مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته.....	۲۹
جدول ۶-۲	مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- اسفند ۱۴۰۲.....	۲۹
جدول ۷-۲	شاخص تعداد متوسط تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۲.....	۳۱
جدول ۸-۲	شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۲.....	۳۱
جدول ۹-۲	شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۲.....	۳۲
جدول ۱۰-۲	ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۲.....	۳۸
جدول ۱۱-۲	سرانه تعداد تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور- اسفند ۱۴۰۲.....	۳۸
جدول ۱۲-۲	پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۴۰۲.....	۳۹
جدول ۱۳-۲	سرانه استانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی به ازای افراد بالای ۱۸ سال - بهمن و اسفند ۱۴۰۲.....	۴۱
جدول ۱۴-۲	تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- اسفند ۱۴۰۲.....	۴۵
جدول ۱۵-۲	مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی.....	۵۲
جدول ۱۶-۲	متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۳
جدول ۱۷-۲	متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش.....	۵۵
جدول ۱-۳	تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۲.....	۵۹
جدول ۲-۳	مقایسه تعداد انواع تراکنش‌ها و خطاها - اسفند ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته.....	۶۰
جدول ۳-۳	آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارت - اسفند ۱۴۰۲.....	۶۱
جدول ۴-۳	قیاس سهم هر یک از انواع خطا - اسفند ۱۴۰۲ و ماه گذشته.....	۶۲
جدول ۵-۳	کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت.....	۶۳
جدول ۶-۳	درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - بهمن و اسفند ۱۴۰۲.....	۶۵

جدول ۱-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۴۰۲.....	۷۰
جدول ۲-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن و اسفند ۱۴۰۲.....	۷۲
جدول ۳-۴	مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - بهمن و اسفند ۱۴۰۲.....	۷۴
جدول ۴-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۴۰۲.....	۷۶
جدول ۵-۴	مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار - بهمن و اسفند ۱۴۰۲.....	۷۷
جدول ۶-۴	سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی به تفکیک استان - اسفند ۱۴۰۲.....	۷۹
جدول ۷-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت - بهمن و اسفند ۱۴۰۲.....	۸۲
جدول ۸-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - بهمن و اسفند ۱۴۰۲.....	۸۴
جدول ۹-۴	شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - اسفند ۱۴۰۲.....	۸۶
جدول ۱۰-۴	سهم تعداد کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان‌های فعال سیستمی آن - اسفند ۱۴۰۲.....	۹۰
جدول ۱۱-۴	سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در اسفند ۱۴۰۲.....	۹۱
جدول ۱-۵	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ماه ۱۴۰۲.....	۹۶
جدول ۲-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - اسفند ماه ۱۴۰۲.....	۹۸
جدول ۳-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اسفند ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۰
جدول ۴-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - بهمن ۱۴۰۲ و اسفند ۱۴۰۲.....	۱۰۲
جدول ۵-۵	مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۳
جدول ۶-۵	سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۵
جدول ۷-۵	سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - اسفند ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۶
جدول ۸-۵	محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۸
جدول ۹-۵	مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده - بهمن ۱۴۰۲ و اسفند ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۹
جدول ۱۰-۵	سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - اسفند ماه ۱۴۰۲.....	۱۰۹

پیشگفتار

- مستند حاضر، گزارش شماره ۱۰۵ شاپراک است که به منظور اطلاع رسانی در فضای پرداخت الکترونیک کشور و با هدف کمک به فعالان حوزه پرداخت الکترونیک در عرصه‌های تصمیم‌گیری و اجرایی منتشر شده است. تدوین این گزارش ضمن بازنگری مستمر شاخص‌های ارائه شده در ۵ بخش اصلی زیر صورت می‌پذیرد:
۱. بخش «جایگاه شاپراک در اقتصاد ملی» که به بیان شاخص‌های کلان اقتصادی شاپراک می‌پردازد.
 ۲. بخش «شاخص‌های عملکردی شاپراک» که عملکرد ابزارها و خدمات مختلف شبکه پرداخت و ضریب نفوذ منطقه‌ای آنها را تشریح می‌کند.
 ۳. بخش «کیفیت خدمات پرداخت کارتی» که میزان کیفیت خدمات حس شده و آمادگی شبکه در پذیرش تراکنش‌های پرداخت کارتی را بیان می‌کند.
 ۴. بخش «بررسی عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت» که نتیجه فعالیت شرکت‌ها را در کشور و هر استان نشان می‌دهد.
 ۵. بخش «بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده» که به بیان میزان مساعی بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در صنعت پرداخت الکترونیک کشور پرداخته است.

شاخص‌های عمده اقتصادی و عملکردی شرکت شاپرک در یک نگاه

شاخص‌های مختلفی که جهت پایش وضعیت شرکت شاپرک، بصورت تفصیلی در این گزارش معرفی و محاسبه شده‌اند، در جدول در یک نگاه، به طور خلاصه و در چهار دسته ارائه شده است. بخش‌های شاخص‌های جدول در یک نگاه به صورت زیر تقسیم‌بندی شده است:

- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی
- شاخص‌های عملکردی شاپرک در اسفند ۱۴۰۲
- شاخص‌های کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت
- شاخص‌های بازار شبکه پرداخت الکترونیک karti (شامل عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت و عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده)

جزئیات و توضیحات بیشتر هر شاخص در ادامه و در بخش مربوطه بیان شده است.

شاخص های گزارش اقتصادی شاپارک در یک نگاه

سهیم مبلغی هر یک از انواع خدمات شاپارک		
▼	۹۸/۰۷%	خرید کالا و خدمات
▲	۱/۹۳%	پرداخت قبض و خرید شارژ
سهیم تعدادی هر یک از انواع خدمات شاپارک		
▲	۸۹/۳۴%	خرید کالا و خدمات
▼	۵/۷۴%	پرداخت قبض و خرید شارژ
▲	۴/۹۲%	مانده گیری
ضریب نفوذ منطقه‌ای		
سرانه ابزارهای پذیرش فعال سیستمی به ازای هر ۱۰۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور		
▲	۱۸۹۸/۶۸	کل ابزارها
▲	۱۰۷۰۸/۵۱	کارتخوان فروشگاهی
▲	۱/۰۵	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۱۸۹/۱۳	ابزار پذیرش اینترنتی
سرانه تراکنش‌های هر ابزار پذیرش به ازای افراد بالای ۱۸ سال کشور		
▲	۶۹/۶۰	کل ابزارها
▲	۶۳/۷۴	کارتخوان فروشگاهی
▼	۱/۵۹	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۴/۲۸	ابزار پذیرش اینترنتی
نفوذ منطقه‌ای کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی		
▲	تهران ۱۸۰۴۰۴۴۳	بیشترین تعداد
▲	تهران ۲۷۰۱۶۱	بیشترین تغییر
▲	مازندران ۰/۲۲	بیشترین سرانه
▼	هرمزگان ۸۴/۵۸	بیشترین سرانه تعداد تراکنش
نسبت دهکی مبالغ تراکنش‌های شاپارکی		
▲	۵۴۸/۱۱	نسبت متوسط دهک دم به دهک اول

۱ جایگاه شاپارک در اقتصاد ملی

سهیم از نقدینگی

▶	۱۴/۰۱ درصد	نسبت ارزش تراکنش‌های شاپارک به نقدینگی
▶	۱/۷۴ درصد	نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی

۲ شاخص‌های عملکردی شاپارک در اسفند ۱۴۰۲

آمار عملکردی

▲	تعداد تراکنش‌های شاپارک ۴,۳۰۳,۰۸۲,۹۹۷ تراکنش
▲	ارزش تراکنش‌های شاپارک ۱۳,۸۹۱,۲۲۷,۴۵۵ میلیون ریال

رشد اسمی و حقیقی ارزش تراکنش‌ها

▲	۲۶/۲۲%	رشد اسمی ماهانه اسفند ۱۴۰۲ نسبت به بهمن ۱۴۰۲
▲	۲۳/۷۵%	رشد حقیقی ماهانه اسفند ۱۴۰۲ نسبت به بهمن ۱۴۰۲
▼	۱۸/۸۵%	رشد اسمی ماهانه اسفند ۱۴۰۲ نسبت به اسفند ۱۴۰۱
▲	-۱۰/۱۳%	رشد حقیقی ماهانه اسفند ۱۴۰۲ نسبت به اسفند ۱۴۰۱

سهیم هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها

▼	۶/۱۵%	ابزار پذیرش اینترنتی
▼	۲/۲۸%	ابزار پذیرش موبایلی
▲	۹۱/۵۷%	کارتخوان فروشگاهی

گزارش اقتصادی شاپرک

۳

کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیکی کارت

سهیم تراکنش های موفق

درصد تراکنش های موفق به کل تراکنش ها	۹۲/۴۳%
درصد تراکنش های موفق شاپرک به کل تراکنش ها	۹۹/۶۱%

سهیم هر یک از خطاهای رخ داد در تراکنش ها

خطای پذیرندگی	۰/۷۸%
خطای شاپرکی	۵/۱۲%
خطای صادر کنندگی	۸/۶۷%
خطای کاربری	۸۴/۸۰%
خطای کسب و کار	۰/۶۴%

کیفیت ارائه خدمات

سطح کیفیت ارائه خدمات شبکه	۹۸/۸۵%
سطح کیفیت ارائه خدمات شاپرک	۹۹/۶۱%

تراکنش های ناتمام

درصد تراکنش های معوق از کل تراکنش ها	۰/۱۹%
درصد تغییرات تراکنش های معوق	۹۳/۹۰%

شاخص های بازار شبکه پرداخت الکترونیکی کارتی در اسفند ۱۴۰۲

شاخص اثربخشی مبلغی کارخوان فروشگاه های فعال سیستمی

بالاترین میزان شاخص	به پرداخت ملت	۱/۸۵۰
پایین ترین میزان شاخص	فراپردازان آروند امید	۰/۴۴۲

نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش ها

بالاترین میزان شاخص	آسان پرداخت پرشین	۰/۱۱۵%
پایین ترین میزان شاخص	فراپردازان آروند امید	۰/۰۰۹%

سهیم کارخوان های کم و فاقد تراکنش از پایانه های فعال

بیشترین سهیم	الکترونیک کارت دماوند	۲۵/۷۲%
کمترین سهیم	به پرداخت ملت	۸/۹۹%

ستون اول مربوط به شرکت های PSP و ستون دوم مربوط به بانک های پذیرنده

بالاترین سهیم از کل تراکنش های بازار

سهیم مبلغی	به پرداخت ملت	۱۹/۷۷%	بانک ملت	۱۶/۳۱%
سهیم تعدادی	عدم انتشار		بانک سپه	۱۷/۸۱%

بالاترین سهیم مبلغ تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	پرداخت الکترونیک سامان	۲۳/۷۱%	بانک ملت	۱۶/۳۳%
ابزار پذیرش موبایلی	به پرداخت ملت	۴۷/۹۴%	بانک ملت	۵۲/۴۵%
ابزار پذیرش موبایلی	به پرداخت ملت	۱۸/۶۸%	بانک ملت	۱۶/۲۵%

بالاترین سهیم تعداد تراکنش ها از بازار هر یک از ابزارهای پذیرش

ابزار پذیرش اینترنتی	عدم انتشار	۴۰/۸۲%	بانک ملت	
ابزار پذیرش موبایلی	عدم انتشار	۵۲/۳۷%	بانک ملت	
ابزار پذیرش موبایلی	عدم انتشار	۱۹/۱۵%	بانک سپه	

شاخص هر فیندال - هیرشمن (HHI)

ابزار پذیرش اینترنتی	۲,۴۷۴	۱,۹۷۷
ابزار پذیرش موبایلی	۳,۱۵۱	۳,۴۸۶
ابزار پذیرش موبایلی	۱,۲۵۲	۹۳۶

بالاترین سهیم بانک های صادر کنند از تعداد کارت های تراکنش دار

کارت هدیه و بن کارت	بانک ملی ایران	۱۴/۶۰%
کارت اعتباری	بانک ملی ایران	۱۸/۵۹%
کارت برداشت نقدی	بانک ملی ایران	۲۰/۹۳%

فصل ۱

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

بررسی کلان اقتصادی عملکرد شبکه الکترونیک پرداخت کارتی، شاپرک با استفاده از قیاس با شاخص‌های اقتصادی در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۱- جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی

جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی و از جمله نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی، در این بخش تبیین شده است. به علاوه روند ارزش تراکنش‌های شاپرک و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در این بخش مقایسه شده است که در نتیجه آن می‌توان تغییر رفتار افراد جامعه در تمایل به پرداخت الکترونیکی را در طول زمان مشاهده کرد. محاسبه سهم ارزش پرداخت‌های الکترونیکی کارتی شاپرک از کل GDP نیز شاخص دیگری است که نمایانگر جایگاه و گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است.

۱-۱- نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

این شاخص نشان می‌دهد که صنعت پرداخت الکترونیک تا چه میزان در اقتصاد ملی نقش داشته و چقدر در تسهیل مبادلات اقتصادی کشور موثر بوده است. برای بررسی نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی^۱، درصدی از نقدینگی^۲ که به صورت الکترونیکی پرداخت شده، محاسبه می‌شود.

شایان توجه است در محاسبه این شاخص از اطلاعات موجود (تا شهریور ۱۴۰۲) استفاده شده است.

جدول ۱-۱ مقایسه ماهانه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی	ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	نقدینگی (میلیارد ریال)	دوره
۱۲/۴۲٪	۷,۰۵۱,۵۸۸	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	مهر ۱۴۰۱
۱۳/۲۷٪	۷,۷۰۸,۳۹۴	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	آبان ۱۴۰۱
۱۴/۱۱٪	۸,۳۳۴,۰۴۷	۵۹,۰۵۶,۱۰۰	آذر ۱۴۰۱
۱۳/۹۹٪	۸,۴۴۹,۳۱۴	۶۰,۳۷۶,۱۰۰	دی ۱۴۰۱
۱۵/۱۲٪	۹,۲۳۱,۴۴۳	۶۱,۰۳۴,۴۰۰	بهمن ۱۴۰۱
۱۸/۴۴٪	۱۱,۶۸۸,۴۴۰	۶۳,۳۷۶,۸۰۰	اسفند ۱۴۰۱
۱۲/۷۹٪	۸,۲۱۱,۰۷۶	۶۴,۱۸۸,۱۰۰	فروردین ۱۴۰۲
۱۴/۹۵٪	۹,۶۷۲,۰۸۴	۶۴,۷۱۴,۹۰۰	اردیبهشت ۱۴۰۲
۱۴/۸۶٪	۹,۷۸۷,۶۶۳	۶۵,۸۵۹,۷۰۰	خرداد ۱۴۰۲
۱۴/۴۹٪	۹,۶۹۸,۸۵۵	۶۶,۹۴۰,۵۰۰	تیر ۱۴۰۲
۱۳/۸۹٪	۹,۵۱۶,۴۰۹	۶۸,۵۳۱,۰۰۰	مرداد ۱۴۰۲
۱۴/۰۱٪	۹,۹۴۷,۴۰۶	۷۰,۹۹۱,۲۰۰	شهریور ۱۴۰۲

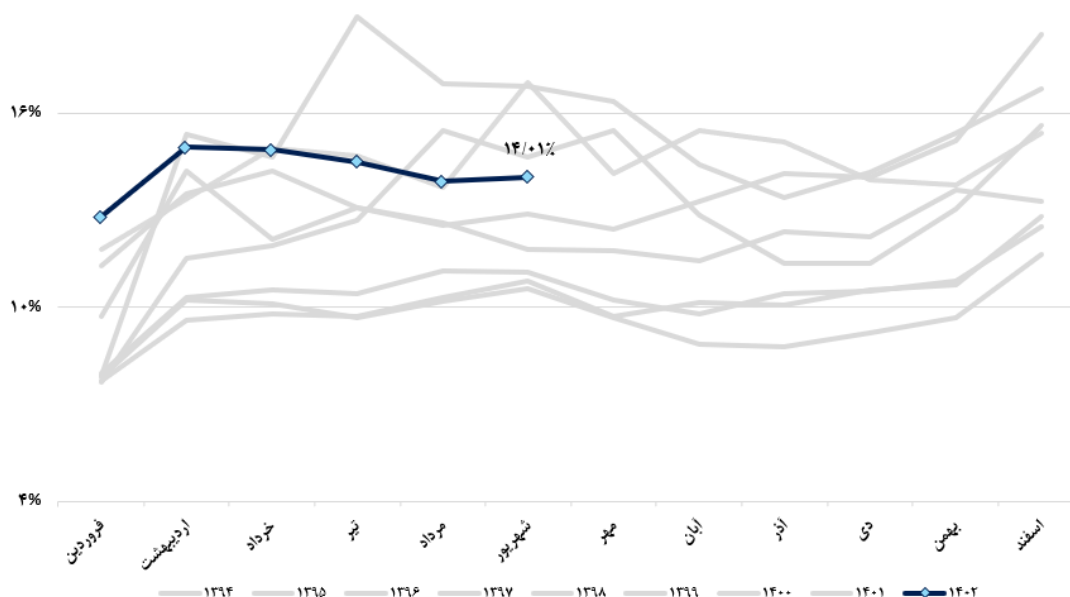
در شهریور ۱۴۰۲ ارزش تراکنش‌های شاپرک ۱۴/۰۱ درصد از کل نقدینگی بوده است که این شاخص نسبت به ماه مرداد ۱۴۰۲، افزایش ۰/۱۳ درصدی داشته است.

^۱ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۱.

^۲ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۲. آمارهای نقدینگی و اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از بخش پولی و بانکی در گزارش‌های گزیده آمارهای اقتصادی استخراج شده است.

در شهریور ۱۴۰۲، ارزش تراکنش‌های شاپرک افزایش ۴/۵۳ درصدی داشته است که در قیاس با رشد ۳/۵۹ درصدی نقدینگی نسبت به ماه گذشته، افزایش شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی نسبت به ماه مرداد ۱۴۰۲ را در پی داشته است.

در زمان تولید گزارش حاضر، آمار میزان نقدینگی تا شهریور ۱۴۰۲ منتشر شده است، لذا نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی به تفکیک هر سال در دوره‌ی زمانی سال ۱۳۹۴ لغایت شهریور ۱۴۰۲ در شکل ۱-۱ ترسیم شده است که بیانگر روند رو به رشد و نوسانی این شاخص در مدت مورد بررسی است.

شکل ۱-۱ مقایسه روند شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی از ابتدای سال ۱۳۹۴ لغایت شهریور ۱۴۰۲

۱-۱-۱- نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

درصدی از نقدینگی که به صورت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص جامعه وجود دارد و پرداخت نقدی را ممکن ساخته، در جدول ۱-۲ ارائه شده است.

جدول ۱-۲ مقایسه ماهانه نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در ۱۲ ماه منتهی به شهریور ۱۴۰۲

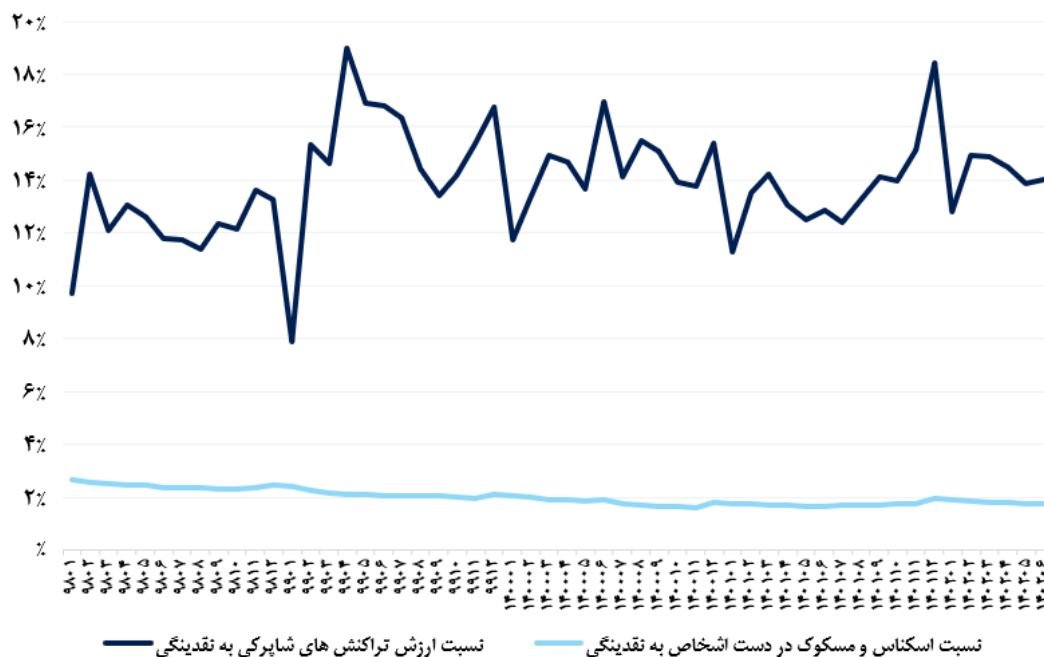
دوره	نقدینگی (میلیارد ریال)	اسکناس و مسکوک در دست اشخاص (میلیارد ریال)	نسبت اسکناس و مسکوکات به نقدینگی
مهر ۱۴۰۱	۵۶,۷۶۹,۷۰۰	۹۵۶,۲۰۰	۱/۶۸٪
آبان ۱۴۰۱	۵۸,۰۶۸,۴۰۰	۹۸۴,۲۰۰	۱/۶۹٪
آذر ۱۴۰۱	۵۹,۰۵۶,۱۰۰	۱,۰۱۷,۰۰۰	۱/۷۲٪
دی ۱۴۰۱	۶۰,۳۷۶,۱۰۰	۱,۰۵۴,۰۰۰	۱/۷۵٪
بهمن ۱۴۰۱	۶۱,۰۳۴,۴۰۰	۱,۰۷۴,۸۰۰	۱/۷۶٪
اسفند ۱۴۰۱	۶۳,۳۷۶,۸۰۰	۱,۲۲۶,۱۰۰	۱/۹۳٪
فروردین ۱۴۰۲	۶۴,۱۸۸,۱۰۰	۱,۲۳۶,۳۰۰	۱/۹۳٪
اردیبهشت ۱۴۰۲	۶۴,۷۱۴,۹۰۰	۱,۲۰۵,۸۰۰	۱/۸۶٪
خرداد ۱۴۰۲	۶۵,۸۵۹,۷۰۰	۱,۱۹۹,۶۰۰	۱/۸۲٪
تیر ۱۴۰۲	۶۶,۹۴۰,۵۰۰	۱,۲۱۲,۹۰۰	۱/۸۱٪
مرداد ۱۴۰۲	۶۸,۵۳۱,۰۰۰	۱,۲۱۴,۲۰۰	۱/۷۷٪
شهریور ۱۴۰۲	۷۰,۹۹۱,۲۰۰	۱,۲۳۵,۵۰۰	۱/۷۴٪

در شهریور ۱۴۰۲، ۱/۷۴ درصد از کل نقدینگی، متعلق به اسکناس و مسکوک در دست اشخاص بوده است که نسبت به مقدار مشابه در مرداد ۱۴۰۲ کاهش ۰/۰۳- درصدی را تجربه نموده است. در شهریور ۱۴۰۲ میزان نقدینگی با افزایش ۳/۵۹ درصدی همراه بوده و میزان اسکناس و مسکوک در دست اشخاص نیز با افزایش ۱/۷۵ درصدی همراه بوده است.

۱-۱-۲- مقایسه نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرکی و اسکناس و

مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

شکل زیر روند دو شاخص نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی را نشان داده و امکان مقایسه تغییرات ارزش تراکنش‌های پرداخت الکترونیک و حجم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص را از کل نقدینگی در طول زمان، ممکن می‌سازد.

شکل ۱-۲ مقایسه نسبت ارزش تراکنش های شاپرک و نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی

روند نسبت ارزش تراکنش های شاپرک به نقدینگی در طول مدت مورد بررسی (ابتدای سال ۱۳۹۸ تا شهریور ۱۴۰۲) دارای برآیند صعودی بوده است و از ۹/۷۰ درصد در فروردین ماه ۱۳۹۸ به ۱۴/۰۱ درصد در شهریور ۱۴۰۲ افزایش یافته است. این در حالی است که نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی در طول این مدت روندی در مجموع کاهشی داشته و از ۲/۶۷ درصد به ۱/۷۴ درصد رسیده است. به عبارت دیگر، گسترش نفوذ ابزارهای پذیرش، یکی از دلایل کاهش ۰/۹۳ درصدی نسبت اسکناس و مسکوک به نقدینگی در مدت مورد بررسی بوده است که انتظار می رود این روند کاهشی همچنان تداوم داشته باشد. اما با توجه به شروع روند کاهشی میزان نقدینگی به نظر می رسد سرعت کاهش سهم اسکناس و مسکوکات از نقدینگی، نسبت به گذشته کاهش یابد. کاهش این نسبت در شهریور ۱۴۰۲ نسبت به فروردین ماه ۱۳۹۸ یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی^۳ در بازه زمانی اخیر بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود و بخشی از نیاز به پول فیزیکی برای پرداخت بهای

^۳ منظور کاهش سهم پول پر قدرت از ترکیب نقدینگی و افزایش سهم ضریب فزاینده است.

کالاها و خدمات مورد تقاضا، با گسترش زیرساخت‌های لازم توسط شبکه پرداخت الکترونیک کارت جبران شود.

۲-۱- بررسی ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP در طول زمان

بر اساس انتظارات و در حالت عمومی، رابطه مستقیمی بین تقاضا در دوره مشخص و مبلغ پرداخت‌های صورت گرفته در آن دوره وجود دارد؛ چرا که بهای کالای مورد تقاضا به صورت الکترونیکی و یا نقدی پرداخت می‌شود. از سوی دیگر عواملی از قبیل تورم، نرخ بهره، رکود و رونق اقتصادی، اوضاع سیاسی و سایر عوامل، بر تقاضا، عادات و رفتار مصرفی آحاد جامعه اثرگذار است. به عنوان مثال در یک اقتصاد رکودی، با کاهش تقاضا و خرید کالاها و خدمات، انتظار بر آن است که پرداخت وجوه چه به صورت نقدی و چه به صورت الکترونیکی در مجموع کاهش یابد.

به عبارت دیگر روند ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت، به تنهایی عملکرد شرکت شاپرک و یا اعتماد افراد جامعه به صنعت پرداخت الکترونیک کارت را نشان نداده و لازم است بررسی ارزش تراکنش‌های کارت را با توجه به وضعیت سیکل‌های تجاری^۴ و دوره‌های رکود و رونق اقتصادی کشور و نسبت به تولید ناخالص داخلی مورد تحلیل قرار داد.

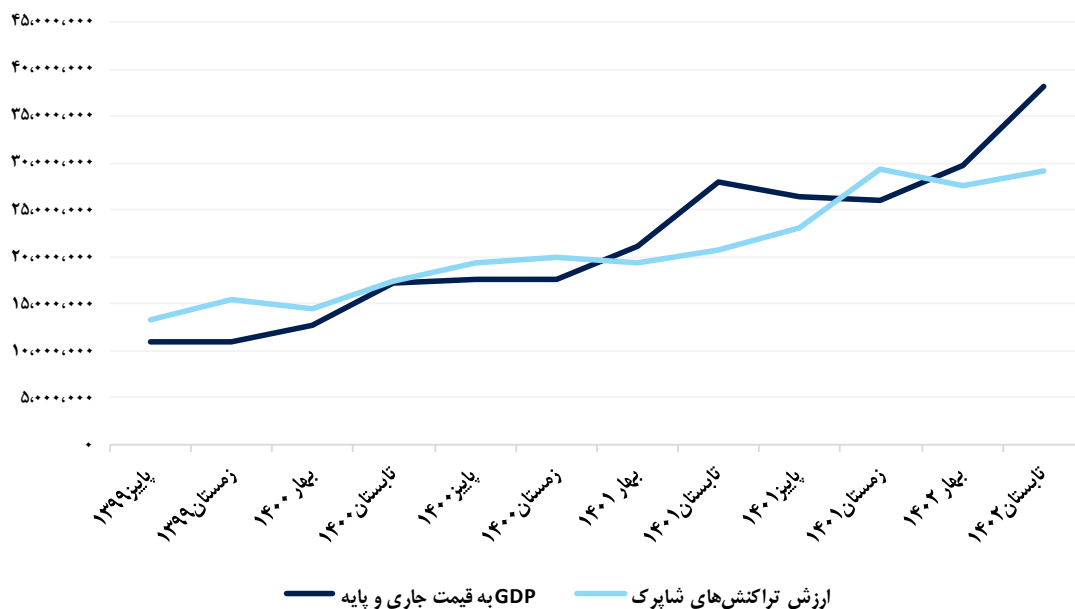
در شکل ۱-۳ روند تولید ناخالص داخلی^۵ به قیمت پایه بر حسب قیمت‌های جاری و ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۲ به صورت فصلی ترسیم شده است.^۶

^۴ بررسی روند تاریخی تولید ناخالص داخلی هر کشوری به عنوان معیاری از سطح فعالیت اقتصادی آن کشور نمایانگر آن است که این متغیر در طول سال‌ها، حول یک روند رشد بلندمدت نوسان کرده است. این نوسانات در ادبیات اقتصادی به سیکل‌های تجاری معروفند.

^۵ رجوع شود به پیوست ۷-۲-۴.

^۶ آمار تولید ناخالص داخلی از سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. و از گزارش سه ماهه نماگرهای اقتصادی اخذ شده است. در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به تابستان ۱۴۰۲ می‌باشد.

۱-۲-۱- قیاس روند فصلی ارزش تراکنش‌های شاپرک و تولید ناخالص داخلی

شکل ۱-۳ مقایسه روند GDP و ارزش تراکنش‌های شاپرک در فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۲

در محاسبات تولید ناخالص داخلی برای جلوگیری از محاسبه چند باره ارزش کالای تولید شده، صرفاً ارزش کالاهای نهایی و نه واسط محاسبه می‌شود. اما از آنجا که ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک، شامل بهای همه انواع کالا، چه نهایی و چه واسط است، امکان بالاتر رفتن ارزش تراکنش‌ها از ارزش تولید ناخالص داخلی وجود داشته که به این دلیل ارزش تراکنش‌های شاپرک از میزان تولید ناخالص داخلی در برخی برهه‌های زمانی بیشتر است.

۱-۲-۲- ارزش تراکنش‌های شاپرک و GDP

ارزش تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت در کنار GDP، معیاری جهت نشان دادن گستره فعالیت شبکه شاپرک با توجه به اندازه اقتصاد ملی است. این آمار در طول زمان^۷ در جدول ۱-۳ ارائه شده است.

جدول ۱-۳ ارزش پرداخت‌های الکترونیک کارت و GDP در ۱۲ فصل منتهی به تابستان ۱۴۰۲

ارزش تراکنش‌های شاپرک (میلیارد ریال)	GDP (میلیارد ریال)	دوره
۱۳,۴۰۹,۵۵۵	۱۰,۹۹۷,۰۰۰	پاییز ۱۳۹۹
۱۵,۴۷۵,۸۳۴	۱۱,۰۲۱,۰۰۰	زمستان ۱۳۹۹
۱۴,۴۳۴,۷۹۴	۱۲,۷۷۸,۰۰۰	بهار ۱۴۰۰
۱۷,۴۴۶,۲۲۶	۱۷,۲۷۰,۰۰۰	تابستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۲۵,۰۴۱	۱۷,۶۲۳,۰۰۰	پاییز ۱۴۰۰
۲۰,۰۶۸,۱۶۶	۱۷,۵۹۲,۰۰۰	زمستان ۱۴۰۰
۱۹,۳۶۷,۲۳۳	۲۱,۲۱۸,۹۴۵	بهار ۱۴۰۱
۲۰,۸۲۵,۶۹۶	۲۸,۰۳۸,۸۰۴	تابستان ۱۴۰۱
۲۳,۰۹۴,۰۲۹	۲۶,۵۲۴,۷۵۷	پاییز ۱۴۰۱
۲۹,۳۶۹,۱۹۶	۲۶,۰۴۱,۳۴۸	زمستان ۱۴۰۱
۲۷,۶۷۰,۸۲۳	۲۹,۶۹۴,۰۰۰	بهار ۱۴۰۲
۲۹,۱۶۲,۶۷۰	۳۸,۱۷۴,۰۰۰	تابستان ۱۴۰۲

*در محاسبات GDP صرفاً ارزش مبادلات کالاها و محصولات نهایی لحاظ می‌شود و به دلیل جلوگیری از محاسبات چند باره ارزش کالاها، ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای لحاظ نمی‌شود. لذا ارزش مبادلات الکترونیکی ممکن است به دلیل محاسبات ارزش مبادلات کالاهای واسطه‌ای، بیش از ارزش GDP شود.

^۷ در گزارش‌های منتشره بانک مرکزی ج.ا.ا. آخرین اطلاعات موجود برای تولید ناخالص داخلی به صورت فصلی، مربوط به تابستان ۱۴۰۲ می‌باشد.

فصل ۲

شاخص‌های عملکردی شاپرک در اسفند ۱۴۰۲

بررسی کلان عملکرد شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی، شاپرک در این بخش از گزارش مورد بررسی قرار خواهد گرفت.

۲- شاخص‌های عملکردی شاپرک در اسفند ماه ۱۴۰۲

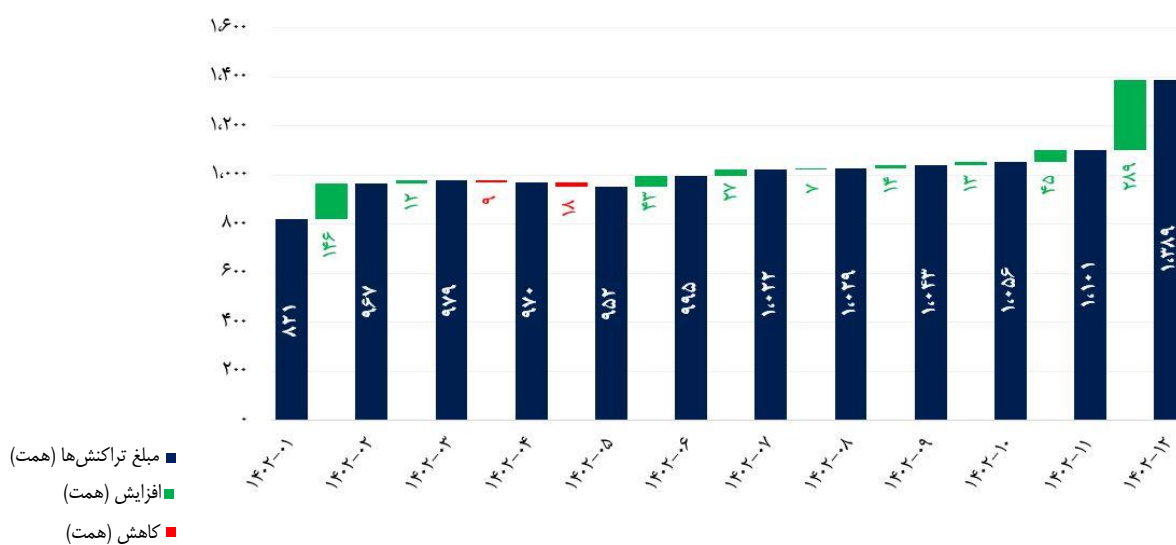
فعالیت و عملکرد پذیرندگی در کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت در این بخش بررسی شده است. این بخش خود به سه زیر بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "نفوذ منطقه‌ای" و نیز "شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" تقسیم شده که در هر زیر بخش شاخص‌های مختلفی ارائه شده است.

۲-۱- آمار عملکردی شاپرک

در این بخش، عملکرد شاپرک به لحاظ تعدادی و ارزشی و نیز رشد اسمی و حقیقی آن، نسبت تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و سهم هر یک از انواع خدمات پرداخت الکترونیک کارت (خرید کالا و خدمات، پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه و مانده‌گیری) با ارائه شاخص‌هایی بررسی می‌شود.

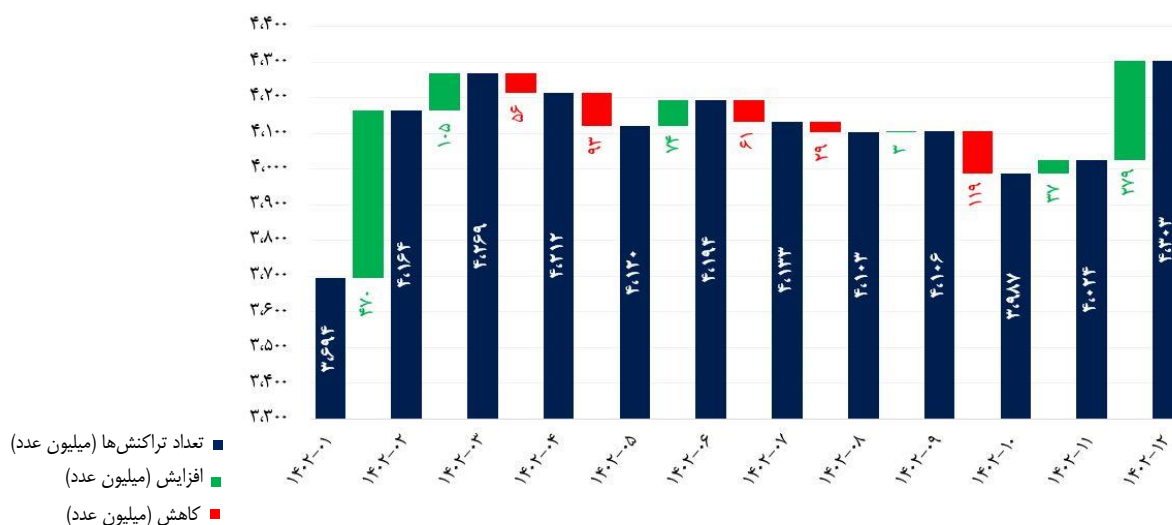
آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک - ۱-۱-۲

در نمودار شکل ۱-۲، به بررسی مبلغ تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ماه ۱۴۰۲ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش مبلغ تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اسفند و مرداد ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۱-۲- مقایسه میزان رشد مبلغ تراکنش‌ها (همت) در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۲

در نمودار شکل ۲-۲، به بررسی تعداد تراکنش‌ها در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ماه ۱۴۰۲ پرداخته شده است. همچنین میزان کاهش و افزایش هر ماه نسبت به ماه گذشته در نمودار قابل مشاهده است. با توجه به این نمودار بیشترین میزان افزایش و کاهش تعداد تراکنش نسبت به ماه گذشته به ترتیب در ماه‌های اردیبهشت و دی ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۲-۲- مقایسه میزان رشد تعداد تراکنش‌ها (میلیون عدد) در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۲

در اسفند ماه ۱۴۰۲ بالغ بر ۴,۳۰۳ میلیون تراکنش با ارزش ۱۳,۸۹۱ هزار میلیارد ریال در شبکه الکترونیک پرداخت کارت پردازش شده که نسبت به بهمن ماه رشد ۶/۹۴ درصدی در تعداد و ۲۶/۲۲ درصدی در ارزش ریالی داشته است. در جدول ۱-۲ آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در اسفند ماه ۱۴۰۲ و درصد تغییرات آن نسبت به ماه گذشته درج شده است.

جدول ۱-۲- مقایسه آمار ماهانه تراکنش‌های شاپرک

نوع	بهمن ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۰۲۳,۷۷۸,۲۰۶	۴,۳۰۳,۰۸۲,۹۹۷	۶/۹۴%
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱۱,۰۰۵,۸۶۶,۲۲۶	۱۳,۸۹۱,۲۲۷,۴۵۵	۲۶/۲۲%

همچنین جدول ۲-۲ حاوی آمار تعداد و ارزش تراکنش‌های شاپرک در اسفند ۱۴۰۲ و ماه مشابه سال گذشته به همراه درصد تغییرات آن می‌باشد.

جدول ۲-۲- مقایسه آمار تراکنش‌های شاپرک نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱

نوع	اسفند ۱۴۰۱	اسفند ۱۴۰۲	درصد تغییرات
تعداد تراکنش	۴,۲۳۹,۸۹۸,۹۸۸	۴,۳۰۳,۰۸۲,۹۹۷	۱/۴۹%
مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	۱۱,۶۸۸,۴۳۹,۵۰۳	۱۳,۸۹۱,۲۲۷,۴۵۵	۱۸/۸۵%

بر اساس جدول ۲-۲ مندرجات تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۲ به نسبت ماه مشابه سال ۱۴۰۱ از نظر تعدادی ۱/۴۹ و از نظر ریالی ۱۸/۸۵ درصد رشد داشته است.

۲-۱-۲- رشد حقیقی ارزش تراکنش‌های شاپرک

در اقتصاد برای ارائه تحلیل‌های قابل اتکا، متغیرهای ارزشی و مبلغی را به صورت حقیقی بررسی می‌کنند. به این مفهوم که متغیر ارزشی اسمی^۸ را تورم‌زدایی نموده تا اثر عامل تورم موجب برداشت‌های اشتباه و انحراف در تصمیم‌گیری نشود. لذا شاخص مناسب‌تر برای بیان رشد ارزش تراکنش‌ها، بیان آن به صورت رشد حقیقی^۹ و تورم‌زدایی شده می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه رشد اسمی و حقیقی ارزش ماهانه تراکنش‌های شبکه شاپرک

ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)	بهمن ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۲	درصد تغییرات
ارزش اسمی تراکنش‌ها	۱۱,۰۰۵,۸۶۶,۲۲۵/۶۵	۱۳,۸۹۱,۲۲۷,۴۵۴/۶۰	۲۶/۲۲٪
ارزش حقیقی تراکنش‌ها	۴۸,۷۶۳,۲۵۳/۱۰	۶۰,۳۴۴,۱۶۷/۹۲	۲۳/۷۵٪
شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI)*	۲۲۵/۷	۲۳۰/۲	۱/۹۹٪

*نرخ تورم ماهانه: درصد تغییرات شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در دو ماه متوالی بیانگر نرخ تورم ماهانه می‌باشد. (مرجع آمار CPI از سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همان‌گونه که جدول ۲-۳ نشان می‌دهد ارزش اسمی تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته با رشد ۲۶/۲۲ درصدی همراه بوده و این در حالی است که ارزش حقیقی تراکنش‌ها رشد ۲۳/۷۵ درصدی را تجربه نموده است. ارزش حقیقی تراکنش‌ها در واقع ارزش تراکنش‌های شاپرکی بدون در نظر گرفتن اثرات تورم می‌باشد. به عبارت دیگر ارزش تراکنش‌های شاپرکی که نسبت به نرخ تورم خالص سازی شده است، ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپرکی را تشکیل می‌دهد. در ادامه طی جدول ۲-۴ مقایسه‌ای بین رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپرک آورده شده است.

^۸ ارزش تراکنش‌های شاپرک با احتساب نرخ تورم (مبلغ معمول گزارش شده)

^۹ ارزش تراکنش‌های شاپرک بدون اثرات تورم، برای محاسبه ارزش حقیقی، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) به قیمت سال پایه ۱۴۰۰ به صورت ماهانه از سایت مرکز آمار کشور اخذ شده است.

جدول ۲-۴ مقایسه رشد حقیقی و اسمی نقطه به نقطه ارزش تراکنش‌های شبکه شاپراک

درصد تغییرات	اسفند ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۱	ارزش تراکنش‌ها (میلیون ریال)
۱۸/۸۵%	۱۳,۸۹۱,۲۲۷,۴۵۴/۶۰	۱۱,۶۸۸,۴۳۹,۵۰۳/۴۱	ارزش اسمی تراکنش‌ها
-۱۰/۱۳%	۶۰,۳۴۴,۱۶۷/۹۲	۶۷,۱۴۴,۸۳۸/۲۳	ارزش حقیقی تراکنش‌ها
۳۲/۲۴%	۲۳۰/۲۰	۱۷۴/۰۸	شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی (CPI) *

* تورم نقطه به نقطه: رشد شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه مشخص نسبت به ماه مشابه سال قبل را در نظر می‌گیرند. (مرجع آمار CPI: سایت مرکز آمار کشور می‌باشد.)

همانگونه که مشاهده می‌گردد، مندرجات جدول ۲-۴ رشد ۱۸/۸۵ درصدی در ارزش اسمی تراکنش‌ها در قیاس نقطه به نقطه بوده که می‌توان آن را شاهدهی برای افزایش استقبال عمومی از پرداخت الکترونیکی تفسیر کرد. همچنین ملاحظه می‌شود که رشد حقیقی ارزش تراکنش‌ها بدون در نظر گرفتن اثرات تورم محاسبه شده است ۱۰/۱۳- درصد می‌باشد. اثرات نرخ تورم بر مبلغ تراکنش‌های شاپراک طی سال‌های ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲ به وضوح در جدول فوق قابل مشاهده می‌باشد.

همانطور که قبلاً نیز اشاره گردید ارزش حقیقی تراکنش‌های شاپراک در واقع ارزش تراکنش‌های شاپراک بدون در نظر گرفتن اثرات تورمی می‌باشد.

۲-۱-۳- عملکرد شبکه شاپراک در توزیع ابزار پذیرش

سوئیچ شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپراک) سه نوع "ابزار پذیرش اینترنتی"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی" را پشتیبانی می‌نماید که در این بخش تعداد هر یک از این ابزارها، در کنار سایر عوامل نظیر تعداد تراکنش، دسترسی و توسعه شبکه پرداخت الکترونیک کارتی مورد بررسی قرار می‌گیرد. در مبحث بررسی تعداد ابزارهای پذیرش، به جهت قیاس بهتر و تحلیل دقیق‌تر، از تعداد

ابزار "فعال سیستمی"^{۱۰} استفاده شده است. در این راستا تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۴۰۲ در قیاس با ماه گذشته در جدول ۲-۵ ارائه شده است.

جدول ۲-۵ مقایسه تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته

ابزار پذیرش	تعداد ابزار فعال سیستمی		رشد
	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۱۳۳,۵۹۲	۱,۱۳۳,۵۹۲	۳/۱۴%
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۴۶۰	۶,۴۷۱	۰/۱۷%
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۴۱۳,۲۵۴	۱۰,۵۶۲,۳۰۲	۱/۴۳%
مجموع ابزارها	۱۱,۵۵۳,۳۰۶	۱۱,۷۳۷,۹۹۵	۱/۶۰%

بر اساس جدول ۲-۵ تعداد ابزارهای شاپرکی در مجموع نسبت به بهمن ماه رشد ۱/۶۰ درصدی را تجربه نموده‌اند که به نظر می‌رسد سبب این تغییر، افزایش ۱/۴۳ درصدی تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. ابزارهای پذیرش اینترنتی در اسفند ۱۴۰۲ نسبت به بهمن ۱۴۰۲ ماه رشد ۳/۱۴ درصدی را تجربه نموده‌اند. در ادامه آمار سهم بازار هر یک از ابزارها در جدول ۲-۶ ارائه شده است.

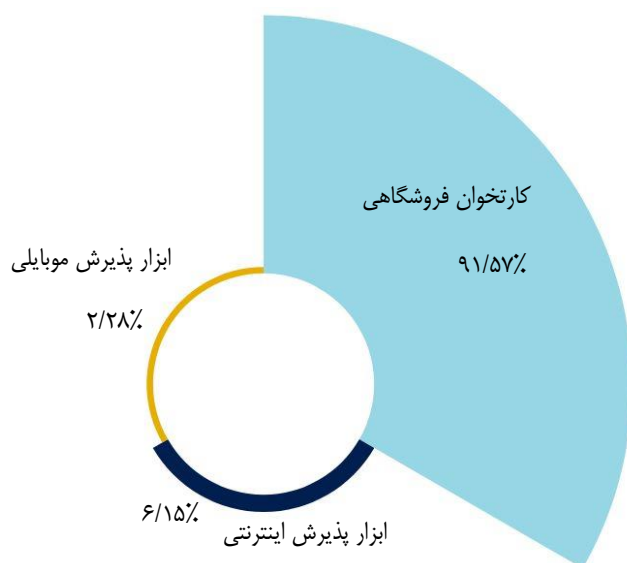
جدول ۲-۶ مقایسه سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی از کل ابزارهای بازار- اسفند ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	بهمن ۱۴۰۲		اسفند ۱۴۰۲	
	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار	تعداد ابزار فعال سیستمی	سهم از بازار
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۱۳۳,۵۹۲	۹/۸۱%	۱,۱۳۳,۵۹۲	۹/۹۶%
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۴۶۰	۰/۰۶%	۶,۴۷۱	۰/۰۶%
کارتخوان فروشگاهی	۱۰,۴۱۳,۲۵۴	۹۰/۱۳%	۱۰,۵۶۲,۳۰۲	۸۹/۹۸%
مجموع ابزارها	۱۱,۵۵۳,۳۰۶	۱۰۰/۰۰%	۱۱,۷۳۷,۹۹۵	۱۰۰/۰۰%

^{۱۰} ابزارهایی که به لحاظ فنی امکان انجام تراکنش بر روی آن‌ها مهیا می‌باشد و در پایگاه داده شاپرک با وضعیت "۷" ثبت شده است.

۲-۱-۴- عملکرد هر ابزار پذیرش به لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها

سه‌م تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش نیز شاخص دیگری است که در شکل ۲-۳ نشان داده شده است. همانطور که مشخص است کارتخوان فروشگاهی با سه‌م ۹۱/۵۷ درصدی، بیشترین تعداد تراکنش را در بین سایر ابزارهای پذیرش داشته است و ابزار پذیرش اینترنتی و ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب در جایگاه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

شکل ۲-۳ سه‌م هر یک از ابزارهای پذیرش از تعداد تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۲

بیشترین سه‌م بازار تراکنش‌های شاپرکی در اختیار ابزار کارتخوان فروشگاهی می‌باشد. این در حالی است که عواملی مانند وجود محدودیت انجام تراکنش بر روی ابزار پذیرش موبایلی، تعداد بالای ابزار کارتخوان فروشگاهی، فراگیر بودن این ابزار، عدم نیاز این ابزار به تجهیزات مکمل دیگر نظیر کامپیوتر یا گوشی موبایل و عواملی از این دست را می‌توان از جمله عوامل تاثیر گذار بر تعداد تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی دانست. این در حالی است که به منظور استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی، به بستر اینترنتی امن و در استفاده از ابزار پذیرش موبایل به وجود دستگاه گوشی تلفن همراه نیاز می‌باشد که ممکن است هنگام خرید در دسترس همگان قرار نداشته باشد. متوسط تعداد تراکنش به ازای هر یک از ابزارها در جدول ۲-۷ به خوبی قابل ملاحظه می‌باشد.

گزارش اقتصادی شاپرک

جدول ۲-۷ شاخص تعداد تراکنش‌ها به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۲

تعداد تراکنش به ازای هر ابزار	تعداد تراکنش‌ها	تعداد ابزار فعال سیستمی	ابزار پذیرش
۲۲۶	۲۶۴,۴۸۹,۸۲۷	۱,۱۶۹,۲۲۲	ابزار پذیرش اینترنتی
۱۵,۱۷۵	۹۸,۱۹۷,۹۶۶	۶,۴۷۱	ابزار پذیرش موبایلی
۳۷۳	۳,۹۴۰,۳۹۵,۲۰۴	۱۰,۵۶۲,۳۰۲	کارتخوان فروشگاهی
۳۶۷	۴,۳۰۳,۰۸۲,۹۹۷	۱۱,۷۳۷,۹۹۵	مجموع ابزارها

متوسط تراکنش هر ابزار پذیرش شاپرک در اسفند ۱۴۰۲، ۳۶۷ تراکنش می‌باشد که این تعداد نسبت به مقدار مشابه در ماه گذشته افزایش ۱۸/۳۲ واحدی (۵/۲۶ درصدی) را تجربه نموده است. بیشترین تغییر متوسط تعداد تراکنش مربوط به ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. در اسفند ماه متوسط تعداد تراکنش‌های اینترنتی با کاهش ۰/۴۲- درصدی از ۲۲۷ تراکنش در بهمن ۱۴۰۲ به ۲۲۶ تراکنش رسیده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۵,۱۷۵ تراکنش است که این مقدار نسبت به ماه گذشته با کاهش ۳۰۸/۲۲ واحدی همراه بوده است. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با ۲۰/۹۹ واحد افزایش نسبت به بهمن ۱۴۰۲ به ۳۷۳ عدد در اسفند ماه رسیده است. در ادامه طی جدول ۲-۸ به بررسی شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش فعال سیستمی پرداخته شده است.

جدول ۲-۸ شاخص متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - اسفند ۱۴۰۲

متوسط مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر ابزار پذیرش (میلیون ریال)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	تعداد ابزار فعال سیستمی	ابزار پذیرش
۲,۵۲۵/۶۸	۲,۹۵۳,۰۸۱,۹۹۴	۱,۱۶۹,۲۲۲	ابزار پذیرش اینترنتی
۳,۰۳۴/۸۱	۱۹,۶۳۸,۲۴۴	۶,۴۷۱	ابزار پذیرش موبایلی
۱,۰۳۳/۷۲	۱۰,۹۱۸,۵۰۷,۲۱۷	۱۰,۵۶۲,۳۰۲	کارتخوان فروشگاهی
۱,۱۸۲/۴۴	۱۳,۸۹۱,۲۲۷,۴۵۵	۱۱,۷۳۷,۹۹۵	مجموع ابزارها

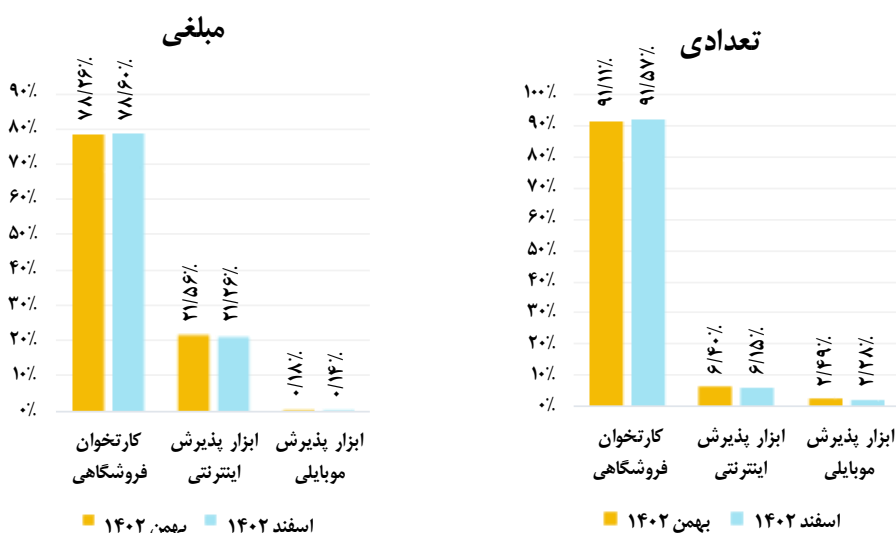
متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش اینترنتی در اسفند ۱۴۰۲ ماه با افزایش ۴۳۲/۴۱ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۲,۵۲۵/۶۸ میلیون ریال رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار پذیرش موبایلی با کاهش ۸/۰۶ میلیون ریالی نسبت به ماه گذشته به ۳,۰۳۴/۸۱ میلیون ریال به ازای هر ابزار در اسفند ماه رسیده است. متوسط مبلغ کارکرد هر ابزار کارتخوان فروشگاهی نیز با توجه به جدول ۲-۸ برابر با ۱,۰۳۳/۷۲ میلیون ریال می‌باشد که این میزان نیز نسبت به ماه گذشته ۲۰۶/۵۸ میلیون ریال افزایش را تجربه نموده است.

همانگونه که مشاهده می‌گردد، جدول ۲-۹ حاوی اطلاعات متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش است. با توجه به اینکه تراکنش‌های سرویس "مانده‌گیری" فاقد مبلغ هستند، تعداد تراکنش‌ها شامل سرویس "خرید" و "پرداخت قبض و شارژ تلفن همراه" می‌باشد. بر اساس این جدول تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به طور متوسط کمترین ارزش ریالی را داشته و ابزار پذیرش اینترنتی از این منظر رتبه نخست را دارد.

جدول ۲-۹ شاخص متوسط مبلغ هر تراکنش در هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها (تعداد)	مجموع مبلغ تراکنش‌ها (میلیون ریال)	متوسط مبلغ هر تراکنش در هر ابزار (میلیون ریال)
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۴۲,۹۱۲,۷۸۹	۲,۹۵۳,۰۸۱,۹۹۴	۱۲/۱۶
ابزار پذیرش موبایلی	۹۸,۱۹۷,۸۷۹	۱۹,۶۳۸,۲۴۴	۰/۲۰
کارتخوان فروشگاه	۳,۷۵۰,۰۶۴,۰۸۰	۱۰,۹۱۸,۵۰۷,۲۱۷	۲/۹۱
مجموع ابزارها	۴,۰۹۱,۱۷۴,۷۴۸	۱۳,۸۹۱,۲۲۷,۴۵۵	۳/۴۰

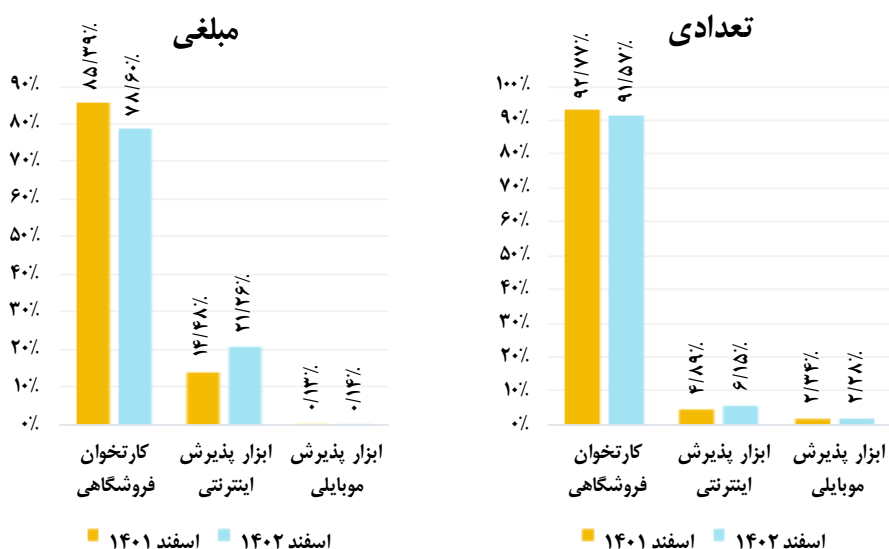
اطلاعات مربوط به تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر ابزار پذیرش، در ماه اسفند ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در شکل ۲-۴ ترسیم شده است.

شکل ۲-۴ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۲-۴ ملاحظه می‌شود، سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در اسفند ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته به ترتیب افزایش ۰/۴۶ و ۰/۳۴ درصدی داشته است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی در اسفند ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته به ترتیب کاهش ۰/۲۵ و ۰/۳۰ درصدی را تجربه نموده‌اند. در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی نیز به ترتیب کاهش ۰/۲۰۴ و ۰/۳۷۲ درصدی مشهود می‌باشد.

شکل ۲-۵ تغییرات سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای هر نوع ابزار پذیرش برای اسفند ۱۴۰۲ و مقایسه آن با اسفند ۱۴۰۱ را نشان می‌دهند.

شکل ۲-۵ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۲ و ۱۴۰۱

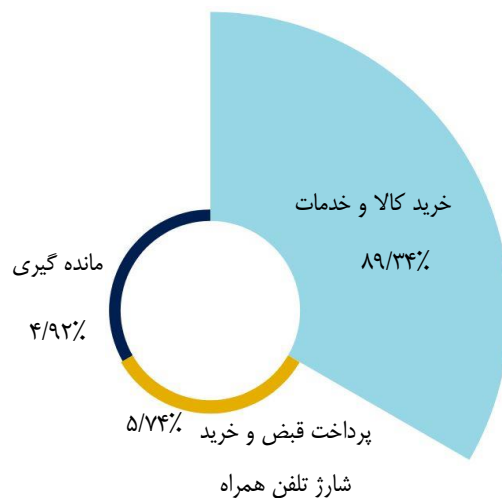
همانگونه که در شکل ۲-۵ مشاهده می‌گردد، تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در اسفند ماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه مشابه سال گذشته به ترتیب با کاهش ۱/۲۰ و ۶/۷۹ درصدی همراه بوده است. تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به ترتیب افزایش ۱/۲۶ و ۶/۷۸ درصدی را تجربه نموده است. همچنین در زمان مشابه تعداد و مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به ترتیب با کاهش ۰/۰۶ و افزایش ۰/۰۱۵ درصدی همراه بوده است.

۲-۱-۵- عملکرد شاپراک به ازای نوع خدمت

شبکه پرداخت الکترونیک کارتی سه خدمت "خرید کالا و خدمات"، "پرداخت قبض و خرید شارژ" و "مانده‌گیری" را به جامعه ارائه می‌نماید.

در این راستا شکل ۲-۶ و شکل ۲-۷ به ترتیب سهم تعدادی و مبلغی هر یک از انواع خدمات ارائه شده را در کل شبکه پرداخت نشان می‌دهد.

شکل ۲-۶ مبین آن است که در اسفند ۱۴۰۲، ۸۹/۳۴ درصد خدمات ارائه شده توسط شبکه شاپراک از نوع خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده که با توجه به شکل ۲-۸ نسبت به ماه گذشته این سهم افزایش ۰/۱۹ درصدی داشته است. همانگونه که مشاهده می‌گردد، خدمت "مانده‌گیری" با ۴/۹۲ درصد سهم، کمترین سهم از کل خدمات در بین خدمات ارائه شده داشته است.

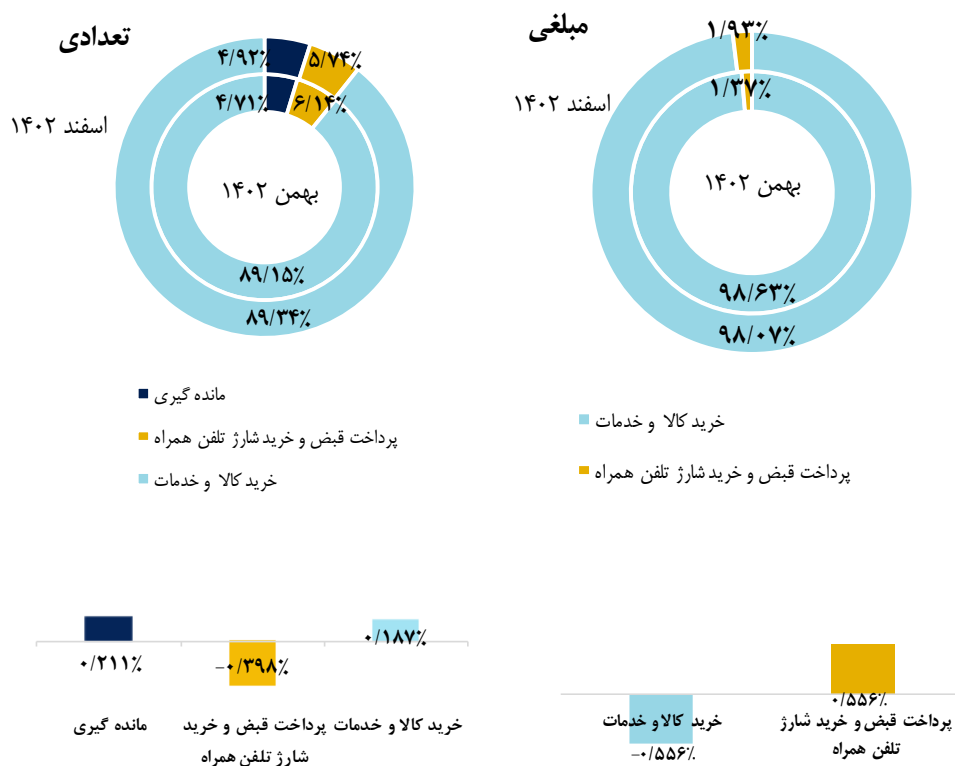
شکل ۲-۶ سهم تعدادی انواع خدمات ارائه شده شاپراک - اسفند ۱۴۰۲

شکل ۲-۷ نشان می‌دهد که ۹۸/۰۷ درصد مبلغ خدمات ارائه شده در ماه اسفند ۱۴۰۲ مربوط به خدمت "خرید کالا و خدمات" بوده است و خدمت "مانده‌گیری" نیز به دلیل عدم اثر مالی بر مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت، سهم مبلغی صفر را دارا بوده است.

شکل ۲-۷ سهم انواع خدمات از مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۲

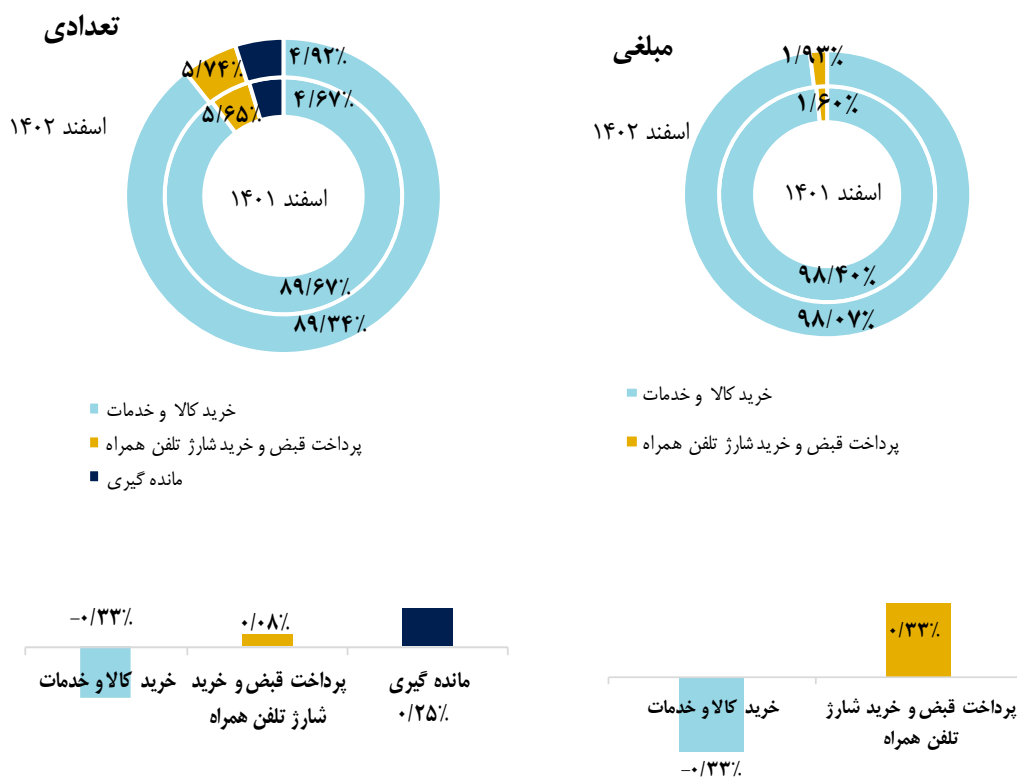
برای بررسی تغییرات تعدادی و مبلغی در انواع خدمات به صورت ماهانه، شکل ۲-۸ ترسیم شده است. دو شکل دایره‌ای سهم هر یک از خدمات از کل و شکل‌های میله‌ای اختلاف سهم خدمات در این دوره یک ماهه را نشان می‌دهد.

شکل ۲-۸ مقایسه سهم مبلغی و تعدادی انواع خدمات - بهمن و اسفند ۱۴۰۲

در شکل ۲-۸ ملاحظه می‌شود که نسبت به ماه گذشته، سهم تعدادی خدمات "پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه" از کل تراکنش‌ها با کاهش همراه بوده، همچنین خدمات "خرید کالا و خدمات" و "مانده‌گیری" با افزایش مواجه بوده‌اند. سهم تعدادی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نسبت به ماه گذشته افزایش ۱۸۷٪ درصدی، "پرداخت قبض و خرید شارژ" کاهش ۳۹۸٪ درصدی و سهم تعدادی تراکنش‌های "مانده‌گیری" با افزایش ۲۱۱٪ درصدی مواجه بوده است. سهم مبلغی تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" نیز در اسفند ماه با کاهش ۵۵۶٪ درصدی همراه بوده است که میزان کاهش یافته به سهم مبلغی تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" اضافه شده است.

در شکل ۲-۹ این موضوع در مقایسه با ماه مشابه سال گذشته یعنی اسفند ۱۴۰۱ بررسی شده است.

شکل ۲-۹ مقایسه نسبت مبلغی و تعدادی انواع خدمات - اسفند ۱۴۰۱ و ۱۴۰۲

بر اساس شکل ۲-۹ ملاحظه می‌شود همزمان با کاهش ۳۳٪ درصدی سهم تعداد تراکنش‌های "خرید کالا و خدمات" در اسفند ۱۴۰۲ نسبت به اسفند ۱۴۰۱، سهم مبلغی آن نیز به میزان -۰/۳۳ درصد کاهش داشته

است. تعداد تراکنش‌های "پرداخت قبض و خرید شارژ" در قیاس نقطه به نقطه با افزایش ۰/۰۸ درصدی همراه بوده است. همچنین تعداد تراکنش‌های مانده‌گیری نیز افزایش ۰/۲۵ درصدی را تجربه نموده است.

۲-۲- نفوذ منطقه‌ای

شاخص نفوذ منطقه‌ای بیانگر سرانه ابزارهای پذیرش و تعداد تراکنش‌های هر ابزار در کل کشور و در هر استان است. این شاخص معیاری برای سنجش فراگیر شدن خدمات پرداخت الکترونیک کارتی در مناطق مختلف کشور است.

۲-۲-۱- ضریب نفوذ ابزار پذیرش فعال سیستمی

آمار تعداد کل هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی شبکه شاپرک و سرانه آن به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال^{۱۱} مصرف‌کننده خدمات کارت در کل کشور (ضریب نفوذ ابزار پذیرش) در جدول ۲-۱۰ ارائه شده است.

همانطور که ملاحظه می‌شود ضریب نفوذ مجموع ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در اسفند ۱,۸۹۸/۶۸ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور بوده است. بیشترین میزان نفوذ این ابزارها متعلق به کارتخوان فروشگاه‌های با تعداد ۱,۷۰۸/۵۱ به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال در کشور می‌باشد و کمترین آن به ابزار پذیرش موبایلی اختصاص دارد که به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر صرفاً ۱/۰۵ ابزار پذیرش موبایلی در کشور وجود دارد. به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال کشور نیز ۱۸۹/۱۳ ابزار پذیرش اینترنتی نیز در کشور وجود دارد. شایان توجه است که بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها، امکان دسترسی از نقاط مختلف کشور به ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام پرداخت‌ها میسر بوده است. این در حالی است که ماهیت پرداخت وجوه با استفاده از ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی به نسبت ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ها که نیازمند حضور فیزیکی کارت در محل می‌باشد، متفاوت است.

^{۱۱} آمار جمعیت افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، از بخش نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن در سال ۱۳۹۵ از شبکه ملی آمار استخراج شده است.

جدول ۲-۱۰ ضریب نفوذ ابزارهای پذیرش فعال سیستمی در کشور به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد ابزار	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	ضریب نفوذ هر ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر
ابزار پذیرش اینترنتی	۱,۱۶۹,۲۲۲	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۱۸۹/۱۳
ابزار پذیرش موبایلی	۶,۴۷۱		۱/۰۵
کارتخوان فروشگاه	۱۰,۵۶۲,۳۰۲		۱,۷۰۸/۵۱
کل ابزارها	۱۱,۷۳۷,۹۹۵		۱,۸۹۸/۶۸

۲-۲-۲- سرانه تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در کشور

آمار تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش و نیز سرانه تراکنش‌های هر یک از این ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال را در اسفند ماه سال جاری در جدول ۲-۱۱ ارائه گردیده است.

جدول ۲-۱۱ سرانه تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش به ازای جمعیت بالای ۱۸ سال کل کشور - اسفند ۱۴۰۲

ابزار پذیرش	تعداد تراکنش‌ها	جمعیت بالای ۱۸ سال در کشور	سرانه تراکنش‌های هر ابزار
ابزار پذیرش اینترنتی	۲۶۴,۴۸۹,۸۲۷	۶۱,۸۲۱,۸۵۴	۴/۲۸
ابزار پذیرش موبایلی	۹۸,۱۹۷,۹۶۶		۱/۵۹
کارتخوان فروشگاه	۳,۹۴۰,۳۹۵,۲۰۴		۶۳/۷۴
کل ابزارها	۴,۳۰۳,۰۸۲,۹۹۷		۶۹/۶۰

همانطور که در جدول ۲-۱۱ ملاحظه می‌شود به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال، در اسفند ماه سال جاری ۶۹/۶۰ عدد تراکنش پرداخت الکترونیکی صورت گرفته است و بیشترین سرانه تعداد تراکنش متعلق به کارتخوان فروشگاه با ۶۳/۷۴ تراکنش برای هر فرد بالای ۱۸ سال بوده است.

۲-۲-۳- تعداد و سرانه کارتخوان فروشگاه فعال سیستمی در هر

استان

در این بخش به منظور بررسی نحوه توزیع و میزان نفوذ ابزارهای پذیرش، تعداد و سرانه هر یک از ابزارهای فعال سیستمی در استان‌های مختلف مورد بررسی قرار می‌گیرد. شایان توجه است که برخلاف کارتخوان فروشگاه، خدمات ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از

سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارها فراهم است. بنابراین سرانه ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای هر استان معنای دقیقی نداشته و صرفاً تعداد توزیع شده این دو ابزار پذیرش در بخش بعدی مورد توجه قرار می‌گیرد. اطلاعات مربوط به تعداد توزیع شده کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در ۵ استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال و تغییرات آن در اسفند ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۱۲-۲ ارائه شده است.

جدول ۱۲-۲ پنج استان دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۴۰۲

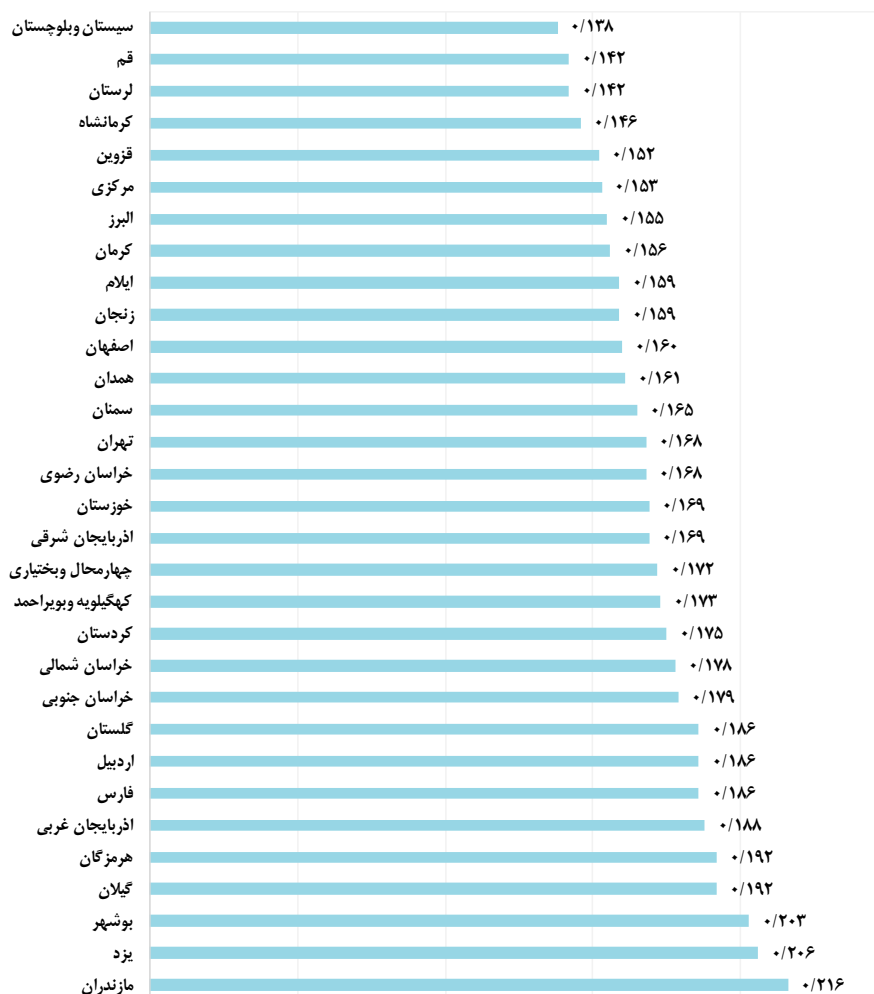
نام استان	بهمن ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۲	میزان تغییرات	درصد تغییرات
تهران	۱,۷۷۷,۲۸۲	۱,۸۰۴,۴۴۳	۲۷,۱۶۱	۱/۵۳%
خراسان رضوی	۷۹۵,۱۱۸	۸۰۵,۶۳۰	۱۰,۵۱۲	۱/۳۲%
فارس	۶۹۸,۴۵۷	۷۰۷,۵۶۱	۹,۱۰۴	۱/۳۰%
اصفهان	۶۴۴,۰۳۴	۶۵۲,۵۷۳	۸,۵۳۹	۱/۳۳%
خوزستان	۵۸۰,۶۶۴	۵۹۱,۵۶۸	۱۰,۹۰۴	۱/۸۸%

همانگونه که در جدول ۱۲-۲ مشاهده می‌گردد، استان‌های تهران، خراسان رضوی، فارس، اصفهان و خوزستان به ترتیب دارای بیشترین تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال در اسفند ۱۴۰۲ بوده‌اند.

بر اساس اطلاعات جدول ۱۲-۲، شکل ۱۰-۲ تغییرات تعداد کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌ها را در اسفند ۱۴۰۲ نسبت به بهمن ماه نشان می‌دهد.

تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی			
استان	بهمن ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۲	درصد تغییرات
هرمزگان	۰/۱۸۸	۰/۱۹۲	۱/۹۰٪
خوزستان	۰/۱۶۶	۰/۱۶۹	۱/۸۸٪
سیستان و بلوچستان	۰/۱۳۶	۰/۱۳۸	۱/۸۲٪
آذربایجان غربی	۰/۱۸۵	۰/۱۸۸	۱/۸۲٪
گلستان	۰/۱۸۳	۰/۱۸۶	۱/۶۸٪
لرستان	۰/۱۴۰	۰/۱۴۲	۱/۶۴٪
خراسان جنوبی	۰/۱۷۷	۰/۱۷۹	۱/۶۰٪
تهران	۰/۱۶۵	۰/۱۶۸	۱/۵۳٪
کرمان	۰/۱۵۴	۰/۱۵۶	۱/۵۲٪
مازندران	۰/۲۱۳	۰/۲۱۶	۱/۵۱٪
چهارمحال و بختیاری	۰/۱۶۹	۰/۱۷۲	۱/۴۸٪
کرمانشاه	۰/۱۴۴	۰/۱۴۶	۱/۴۸٪
قم	۰/۱۴۰	۰/۱۴۲	۱/۴۴٪
اردبیل	۰/۱۸۴	۰/۱۸۶	۱/۴۰٪
همدان	۰/۱۵۹	۰/۱۶۱	۱/۳۷٪
کهگیلویه و بویراحمد	۰/۱۷۰	۰/۱۷۳	۱/۳۳٪
اصفهان	۰/۱۵۸	۰/۱۶۰	۱/۳۳٪
خراسان شمالی	۰/۱۷۶	۰/۱۷۸	۱/۳۲٪
خراسان رضوی	۰/۱۶۶	۰/۱۶۸	۱/۳۲٪
فارس	۰/۱۸۴	۰/۱۸۶	۱/۳۰٪
آذربایجان شرقی	۰/۱۶۷	۰/۱۶۹	۱/۲۵٪
گیلان	۰/۱۸۹	۰/۱۹۲	۱/۲۱٪
قزوین	۰/۱۵۱	۰/۱۵۲	۱/۱۷٪
زنجان	۰/۱۵۷	۰/۱۵۹	۱/۱۶٪
مرکزی	۰/۱۵۲	۰/۱۵۳	۱/۱۵٪
ایلام	۰/۱۵۷	۰/۱۵۹	۱/۱۴٪
کردستان	۰/۱۷۳	۰/۱۷۵	۱/۰۹٪
البرز	۰/۱۵۳	۰/۱۵۵	۱/۰۸٪
سمنان	۰/۱۶۴	۰/۱۶۵	-۰/۸۱٪
یزد	۰/۲۰۷	۰/۲۰۶	-۰/۳۹٪

در شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاههای فعال سیستمی هر استان قابل ملاحظه می باشد.

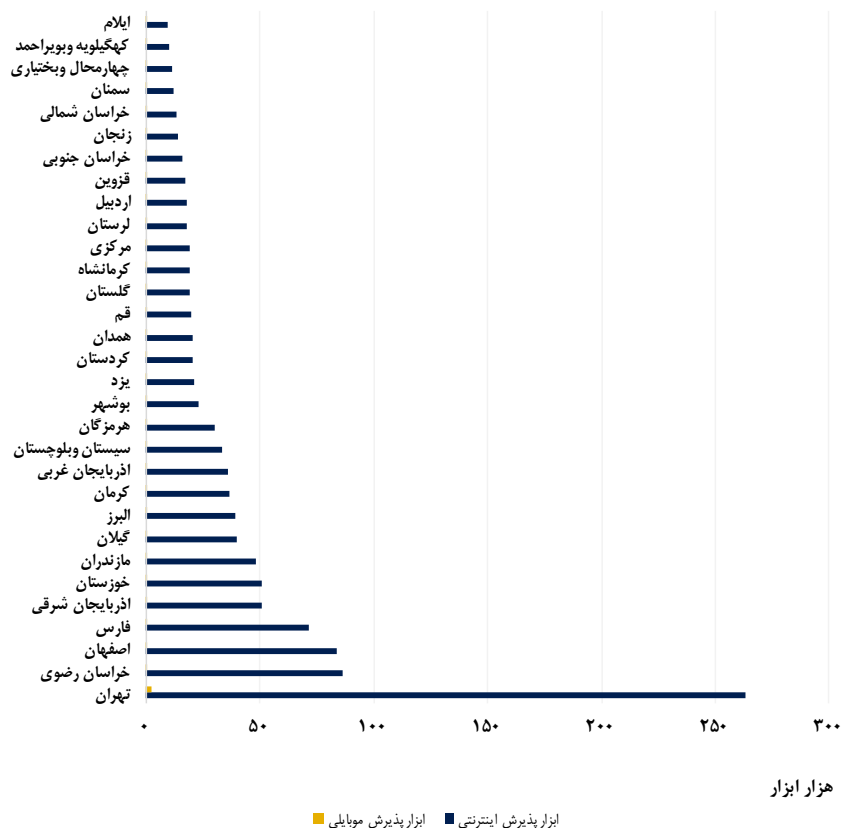
شکل ۲-۱۲ سرانه تعداد کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی هر استان به ازای افراد بالای ۱۸ سال - اسفند ۱۴۰۲

همانگونه که مشاهده می‌گردد، بیشترین تعداد سرانه کارتخوان فروشگاه‌های به ترتیب به استان‌های مازندران، یزد و بوشهر و کمترین آن به ترتیب به استان‌های سیستان و بلوچستان، قم و لرستان تعلق گرفته است. لازم به ذکر است که به منظور انجام محاسبات سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های هر استان از جمعیت بالای ۱۸ سال کشور بر اساس سرشماری سال ۱۳۹۵ استفاده شده است. بر همین اساس در اسفند ۱۴۰۲، تعداد سرانه ابزار کارتخوان فروشگاه‌های در کل کشور ۰/۱۷۰۹ عدد به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال (۱,۷۰۹ ابزار به ازای هر ۱۰,۰۰۰ فرد بالای ۱۸ سال) بوده است.

۲-۲-۴- تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی

همانطور که قبلاً ذکر شد، امکان استفاده از ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی برای انجام عملیات پرداخت الکترونیکی (بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌ها) به دلیل اینکه نیاز به حضور فیزیکی ابزار کارت ندارد، لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و از سایر نقاط کشور نیز امکان استفاده از خدمات این ابزارهای پذیرش میسر می‌باشد. لذا محاسبه تعداد سرانه این ابزارها برای بررسی، معنای دقیقی نداشته و تنها تعداد این ابزارها در استان‌های کشور بررسی می‌شود. شایان ذکر است که این اطلاعات بر مبنای آدرس و استان ثبت شده در اطلاعات پذیرندگان ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی محاسبه شده است.

تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به تفکیک استان‌های محل استقرار پذیرندگان ثبت شده در سویچ شاپرک، در شکل ۲-۱۳ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۳ تعداد ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در استان‌های کشور - اسفند ۱۴۰۲

شکل ۲-۱۳ مبین آن است بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی به ترتیب در اختیار استان‌های تهران، خراسان رضوی و اصفهان می‌باشد.

۲-۲-۵- تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور

با توجه به جدول عملکرد تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به تفکیک هر استان در ماه بهمن و اسفند ۱۴۰۲ ذکر گردیده است. همچنین درصد تغییرات برای هر استان نسبت به ماه گذشته محاسبه و قابل مشاهده است.

جدول ۲-۱۴ تعداد و مبلغ تراکنش‌ها به تفکیک استان‌های کشور- اسفند ۱۴۰۲

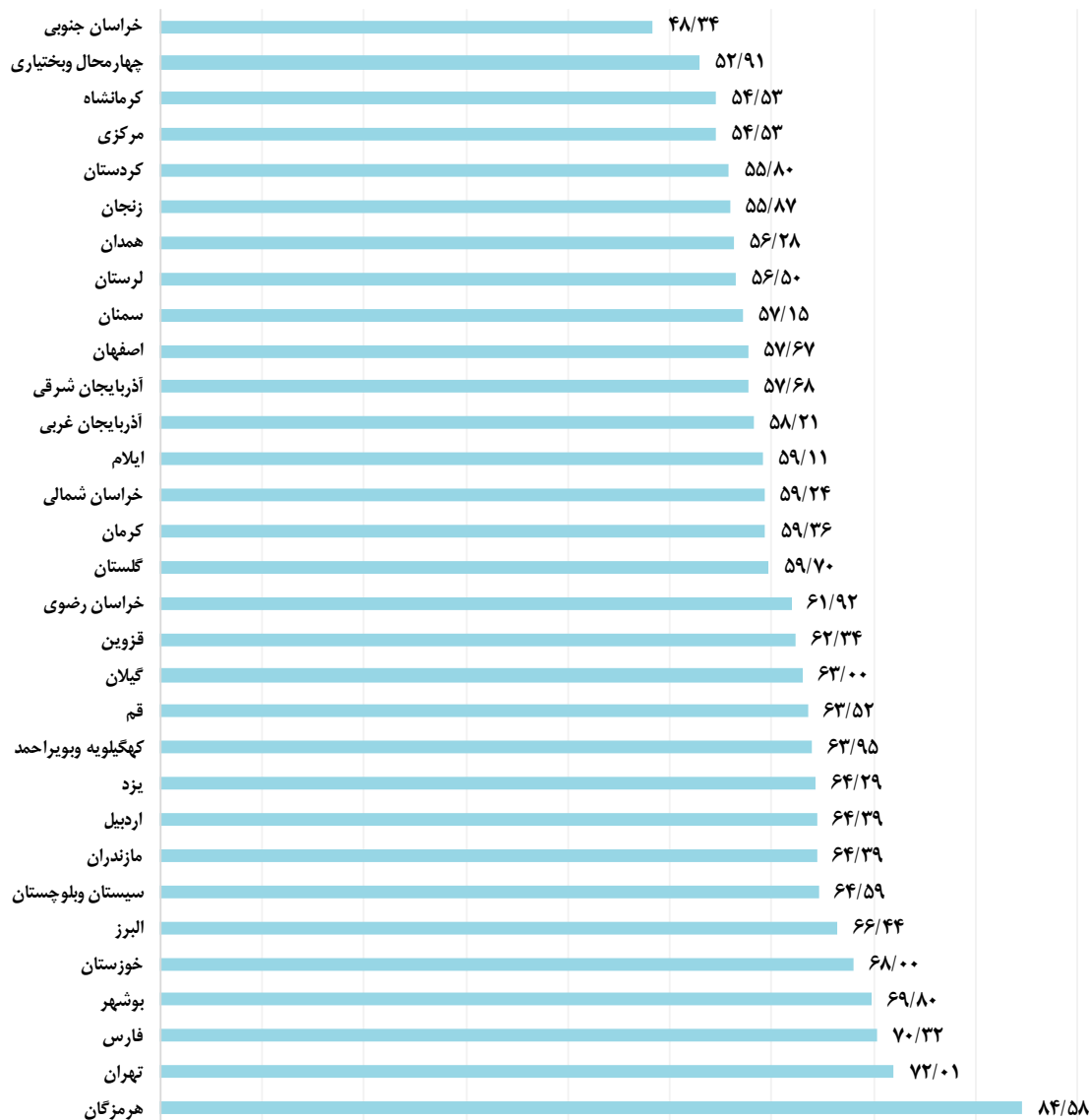
استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)	
	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲
ادربایجان شرقی	۱۷۸,۲۵۷,۰۴۹	۱۵۷,۷۵۵,۶۳۱	۱۳/۰۰٪	۲۴/۸۴٪
ادربایجان غربی	۱۴۴,۵۸۴,۱۸۴	۱۳۴,۴۶۳,۵۴۵	۷/۵۳٪	۲۶/۳۴٪
اردبیل	۶۴,۱۰۳,۳۵۲	۵۶,۳۸۲,۳۸۱	۱۳/۶۹٪	۳۵/۵۰٪
اصفهان	۲۳۷,۰۶۷,۳۸۱	۲۱۹,۰۲۹,۸۰۰	۸/۲۴٪	۲۷/۱۷٪
البرز	۱۴۴,۳۲۱,۶۵۲	۱۳۲,۲۰۲,۲۶۱	۹/۱۷٪	۳۸/۰۷٪
ایلام	۲۶,۸۲۶,۵۳۹	۲۴,۳۵۵,۲۹۶	۱۰/۱۵٪	۳۲/۰۵٪
بوشهر	۶۱,۱۲۴,۵۸۵	۶۰,۰۷۹,۲۲۲	۱/۷۴٪	۱۶/۴۳٪
تهران	۱,۰۸۶,۷۲۰,۸۴۰	۱,۰۲۸,۷۵۴,۳۵۵	۵/۶۳٪	۲۷/۶۴٪
چهارمحال و بختیاری	۳۷,۸۷۳,۶۸۶	۳۳,۴۱۱,۲۴۶	۱۳/۳۶٪	۴۰/۳۶٪
خراسان جنوبی	۲۷,۳۷۹,۹۵۳	۲۶,۵۱۹,۸۳۱	۳/۲۴٪	۲۳/۲۱٪
خراسان رضوی	۲۹۹,۰۶۲,۹۶۹	۲۸۸,۰۰۹,۱۱۷	۳/۸۴٪	۲۰/۳۹٪
خراسان شمالی	۳۷,۹۹۰,۲۳۶	۳۴,۲۳۳,۷۲۳	۱۰/۹۷٪	۳۴/۳۶٪
خوزستان	۲۳۷,۹۸۹,۰۹۶	۲۲۶,۶۶۰,۲۱۸	۵/۰۰٪	۲۰/۶۳٪
زنجان	۴۶,۸۲۳,۶۳۰	۴۱,۶۴۶,۸۰۷	۱۲/۴۳٪	۳۷/۰۹٪
سمنان	۳۲,۱۶۶,۶۸۴	۲۸,۷۵۳,۰۵۱	۱۱/۸۷٪	۳۳/۸۱٪
سیستان و بلوچستان	۱۱۴,۰۶۱,۳۳۹	۱۱۵,۷۴۳,۹۷۲	-۱/۴۵٪	۱۰/۶۰٪
فارس	۲۶۹,۰۳۴,۷۶۱	۲۵۱,۶۶۷,۰۹۱	۶/۹۰٪	۲۳/۷۱٪
قزوین	۶۲,۳۷۷,۰۹۴	۵۵,۴۴۳,۴۵۷	۱۲/۵۱٪	۳۵/۵۵٪
قم	۶۲,۹۴۵,۶۲۰	۶۱,۴۹۷,۵۲۶	۲/۳۵٪	۱۸/۷۳٪
کردستان	۶۹,۳۸۴,۶۲۹	۶۴,۶۵۰,۳۴۱	۷/۳۲٪	۲۳/۳۲٪
کرمان	۱۴۰,۱۰۴,۳۴۶	۱۳۰,۸۳۶,۷۹۴	۷/۰۸٪	۲۳/۷۲٪
کرمانشاه	۸۴,۸۲۷,۳۸۳	۷۵,۶۹۵,۲۵۷	۱۲/۰۶٪	۳۳/۱۱٪
کهگیلویه و بویراحمد	۳۳,۸۱۸,۷۸۲	۳۱,۹۶۱,۸۳۱	۵/۸۱٪	۲۴/۹۰٪

استان	تعداد تراکنش		مبلغ تراکنش (میلیون ریال)		درصد تغییرات
	بهمن ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۲	
گلستان	۷۸,۳۳۶,۷۷۵	۸۳,۸۱۳,۰۹۶	۱۵۲,۸۵۲,۱۸۸	۱۹۲,۴۳۴,۱۰۰	۶/۹۹%
گیلان	۱۲۴,۷۳۰,۱۸۹	۱۳۴,۳۱۵,۱۴۴	۲۹۲,۴۶۷,۸۲۸	۳۷۰,۵۵۴,۱۹۱	۷/۶۸%
لرستان	۶۶,۱۴۷,۷۲۳	۷۶,۴۵۷,۲۸۴	۱۱۶,۷۷۴,۶۳۹	۱۶۵,۳۴۹,۱۴۱	۱۵/۵۹%
مازندران	۱۵۹,۵۹۱,۸۱۱	۱۷۳,۳۱۸,۴۸۸	۴۴۴,۱۹۵,۶۹۲	۵۶۵,۲۴۴,۵۷۵	۸/۶۰%
مرکزی	۵۶,۲۸۴,۵۲۹	۶۲,۰۸۲,۴۵۰	۱۱۵,۶۳۵,۵۴۱	۱۵۵,۶۹۸,۷۱۱	۱۰/۳۰%
هرمزگان	۱۳۸,۴۴۹,۸۱۴	۱۴۲,۲۷۷,۳۳۷	۳۱۸,۸۵۶,۱۵۰	۳۴۴,۰۳۵,۶۲۲	۲/۷۶%
همدان	۶۷,۸۹۸,۴۴۰	۷۷,۱۶۶,۵۸۸	۱۳۳,۸۶۲,۶۷۰	۱۸۳,۰۰۳,۰۵۳	۱۳/۶۵%
یزد	۵۲,۵۸۶,۱۰۲	۵۴,۸۰۶,۸۲۰	۱۳۵,۶۳۱,۸۸۷	۱۷۲,۸۶۱,۷۸۱	۴/۲۲%

۲-۲-۶- تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های در

استان‌های کشور

استفاده از ابزارهای پذیرشی که در انجام عملیات پرداخت الکترونیکی نیازی به ارائه فیزیک کارت بانکی ندارد (یعنی ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی) بر خلاف کارتخوان فروشگاه‌های لزوماً به منطقه و یا استان خاصی تعلق نداشته و انجام تراکنش به وسیله این ابزارها (که هر یک از پذیرندگان آن به یک استان خاص تعلق دارند) از نقاط مختلف کشور امکان پذیر است. به همین دلیل شکل زیر به منظور نمایش تعداد سرانه تراکنش‌ها صرفاً برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های (که موقعیت محلی برای آن معنی دار بوده) در استان‌های مختلف برای اسفند ۱۴۰۲ ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۴ تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان - اسفند ۱۴۰۲

همانطور که در شکل ۲-۱۴ ملاحظه می‌شود استان‌های هرمزگان، تهران و فارس در سه جایگاه برتر تعداد سرانه تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های به ازای افراد بالای ۱۸ سال در هر استان، قرار گرفته‌اند و خراسان جنوبی، چهارمحال و بختیاری و کرمانشاه کمترین تعداد سرانه تراکنش‌های این ابزار را در اسفند ۱۴۰۲ داشته‌اند.

۳-۲- شاخص‌های پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها

در این قسمت به بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها پرداخته می‌شود. بدین منظور ابتدا دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزار پذیرش به تفکیک ارائه شده و سپس نسبت دهکی برای کل ابزارهای پذیرش و نیز دهک‌های قیمتی به تفکیک هر خدمت و به طور هم‌زمان به تفکیک نوع ابزار ارائه می‌شود.

۲-۳-۱- دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزارهای پذیرش شبکه

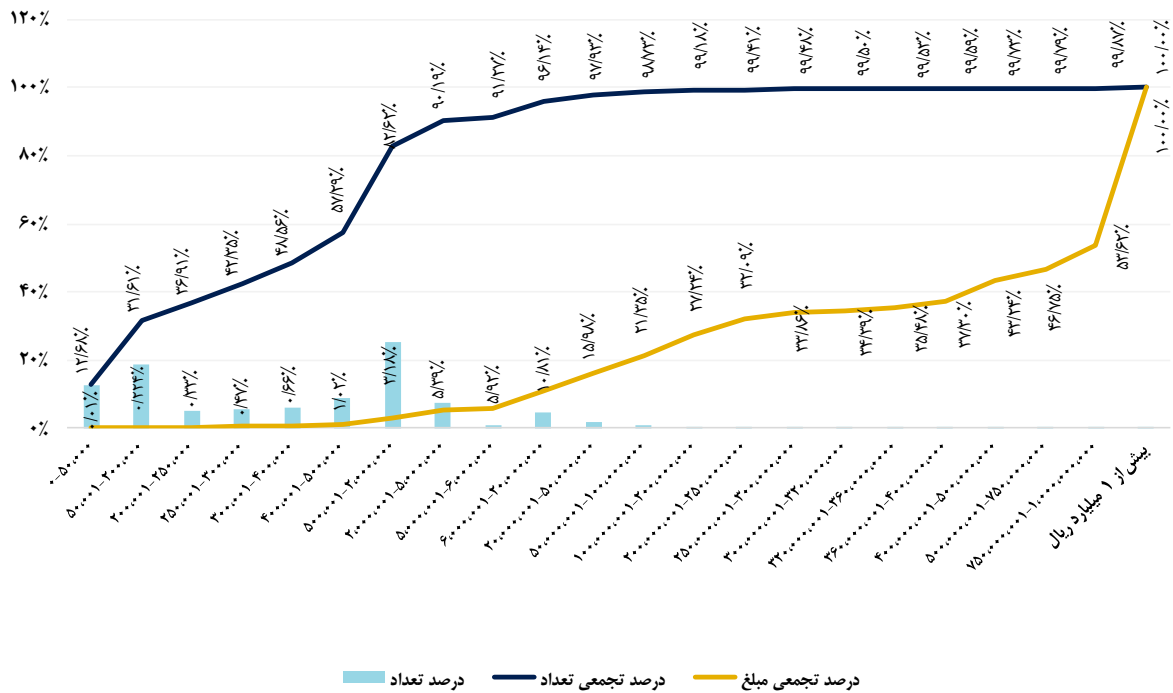
در این بخش از گزارش شکل دامنه مبلغی تراکنش‌های هر سه ابزارهای پذیرش یعنی "کارتخوان فروشگاه"، "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" در اسفند ۱۴۰۲ ترسیم شده و مورد بررسی قرار می‌گیرد. بر اساس شکل ۲-۱۵ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه ترسیم شده است. این بازه‌ها با توجه به نحوه محاسبه کارمزد بانک پذیرنده تقسیم‌بندی شده‌اند، چراکه سهم کارمزدی بانک پذیرنده به ازای تراکنش‌های با مبالغ:

- زیر ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۶,۰۰۰,۰۰۱ تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بین ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۱ تا ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
- بیش از ۳۲۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال

محاسبه می‌گردد.

همانگونه که از اطلاعات موجود در شکل ۲-۱۵ مشخص است در اسفند ۱۴۰۲:

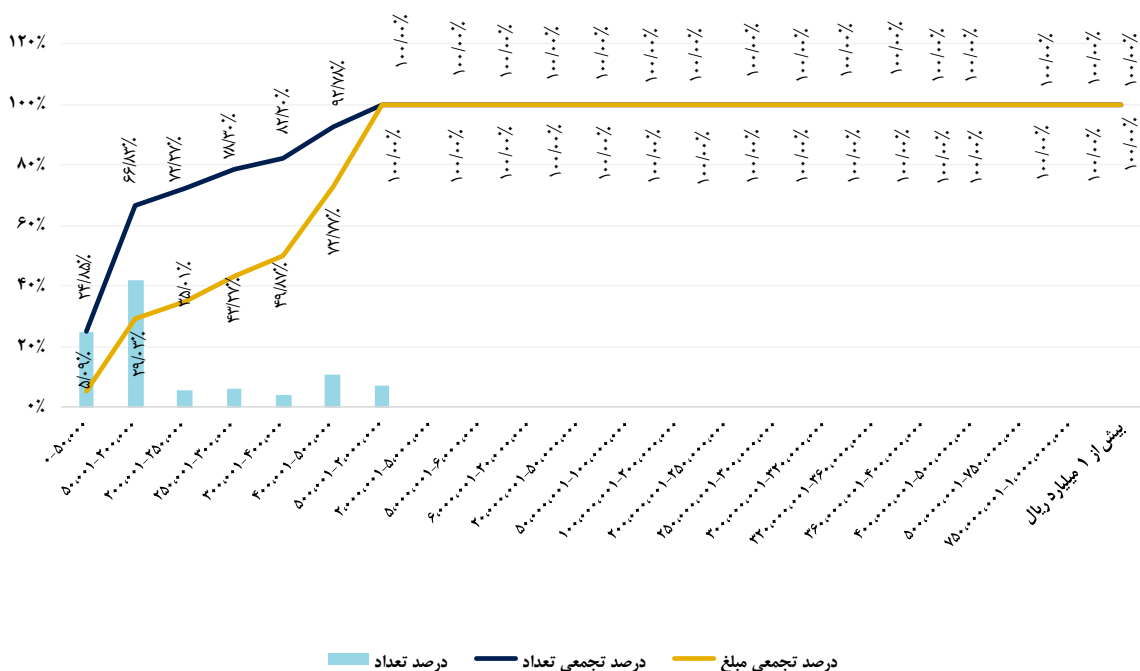
- ۹۳/۳۰ درصد تعداد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی مبلغ کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال داشته‌اند.
- ۶/۵۷ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاهی، در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند.
- ۰/۱۳ درصد تراکنش‌ها با مبلغ بالای ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال انجام گرفته‌اند.

شکل ۲-۱۶ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۲

دامنه مبلغی تراکنش‌های انجام شده توسط ابزار پذیرش اینترنتی، مبین آن است بیشترین تعداد تراکنش‌ها در کمتر از بازه ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال قرار گرفته‌اند و این بازه ۹۱/۲۷ درصد از کل تراکنش‌ها را در بر می‌گیرد. در این ابزار پذیرش حدود ۴/۸۷ درصد کل تراکنش‌ها در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۰ تا ۲۰,۰۰۰,۰۰۰ هزار ریال هستند.

شکل ۲-۱۷ نیز دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی را نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۱۷ دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایل (بر حسب ریال) - اسفند ۱۴۰۲

در بررسی شکل ۲-۱۷ که مربوط به دامنه مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد، شرایط کاملاً متفاوت با ابزار پذیرش اینترنتی و کارتخوان فروشگاهی بوده است، به نحوی که ۲۴/۸۵ درصد مجموع تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۰ تا ۵۰,۰۰۰ ریال و ۴۷/۴۲ درصد تراکنش‌ها دارای مبلغ بین ۵۰,۰۰۱ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال بوده‌اند. با توجه به استفاده عموم جامعه از کارت‌های شارژ با مبلغ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی و همچنین اقبال فراوان ابزار پذیرش موبایلی به منظور تهیه کارت‌های شارژ اپراتورهای مختلف، می‌توان حضور حداکثری تراکنش‌های موبایلی در دامنه مبلغی بین ۰ تا ۲۵۰,۰۰۰ ریال را توجیه نمود. شایان ذکر است که با توجه به ممنوعیت ارائه خدمت خرید کالا و خدمات با استفاده از ابزار پذیرش موبایلی در دی ماه ۱۳۹۴ از سوی بانک مرکزی ج.ا.ا.، شکل فوق صرفاً نمایشی از دامنه مبلغی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. نکته قابل توجه در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه توسط ابزار پذیرش موبایلی، اعمال محدودیت سقف مبلغی ۲ میلیون ریالی می‌باشد که شکل ۲-۱۷ به خوبی نمایانگر انجام تراکنش‌ها با مبلغ حداکثر تا این سقف می‌باشد.

۲-۳-۲- نسبت متوسط ارزش دهک دهم به دهک اول تراکنش‌ها

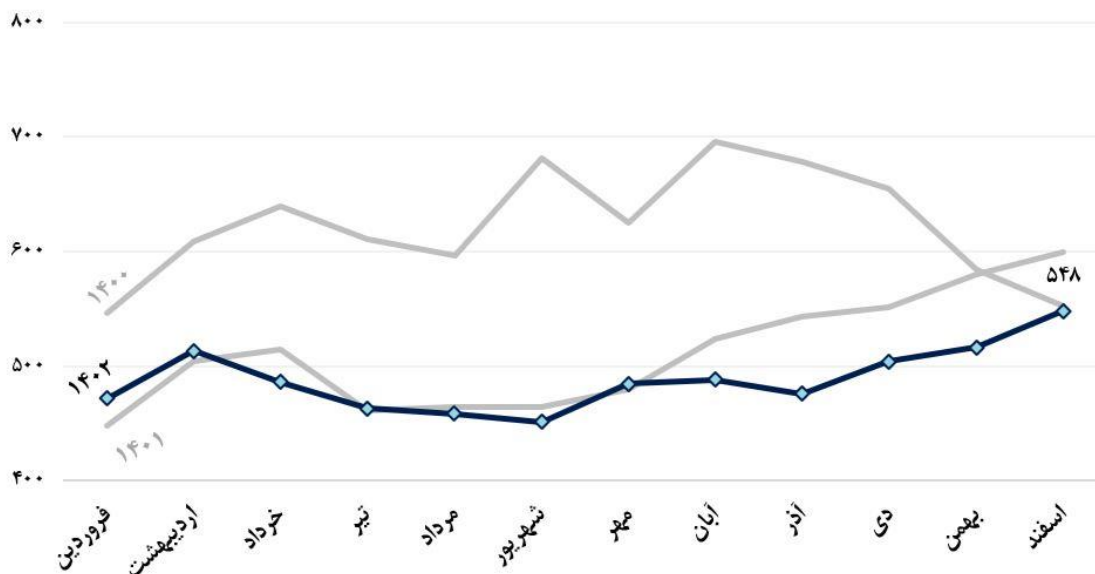
در این بخش شاخص نسبت دهکی ۱۲ به منظور اندازه‌گیری متوسط مبلغ تراکنش‌های دهک‌های تراکنشی شاپراک محاسبه می‌گردد. محاسبه این نسبت برای مبلغ تراکنش‌ها، بیانگر توزیع نابرابر مبلغی تراکنش‌های پرداخت الکترونیک کارتی می‌باشد که روند غیر متمرکز آن بیانگر تغییر ارزش تراکنش‌های این شبکه همراه با تغییرات اقتصادی جامعه می‌باشد. جدول ۲-۱۵ شاخص نسبت دهکی مبلغ تراکنش‌های شبکه شاپراک را در اسفند ماه ۱۴۰۲ در مقایسه با ماه گذشته و نیز ماه مشابه سال ۱۴۰۱ ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۵ مقایسه تغییرات ماهانه و نقطه به نقطه شاخص نسبت دهکی

مقایسه نسبت دهکی	مقایسه ماهانه			مقایسه نقطه به نقطه		
	بهمن ۱۴۰۲	اسفند ۱۴۰۲	درصد تغییرات	اسفند ۱۴۰۱	اسفند ۱۴۰۲	درصد تغییرات
میانگین مبلغ تراکنش دهک دهم (ریال)	۲۲,۸۷۳,۵۷۶	۲۶,۸۹۰,۹۲۹	۱۷/۵۶٪	۲۳,۳۴۷,۲۹۴	۲۶,۸۹۰,۹۲۹	۱۵/۶۷٪
میانگین مبلغ تراکنش دهک اول (ریال)	۴۴,۳۰۱	۴۹,۰۶۲	۱۰/۷۴٪	۳۸,۷۹۴	۴۹,۰۶۲	۲۶/۴۷٪
نسبت دهکی	۵۱۶/۳۲	۵۴۸/۱۱	۶/۱۶٪	۵۹۹/۲۴	۵۴۸/۱۱	-۸/۵۳٪

ملاحظه می‌شود که نسبت دهکی در مقایسه نقطه به نقطه رشد ۸/۵۳- درصدی و در قیاس ماهانه نیز رشد ۶/۱۶ درصدی داشته است. در قیاس ماهانه، متوسط مبلغی تراکنش‌های دهک دهم رشد ۱۷/۵۶ درصدی و متوسط مبلغی دهک اول نیز رشد ۱۰/۷۴ درصدی را تجربه نموده است که در نهایت منجر به رشد ۶/۱۶ درصدی نسبت متوسط قیمت دهک دهم به دهک اول در قیاس ماهانه شده است.

^{۱۲} تراکنش‌های دوره مورد بررسی بر اساس مبلغ مرتب شده، به ۱۰ دهک با تعداد تراکنش مساوی تقسیم و مورد بررسی قرار گرفته است.

شکل ۲-۱۸ مقایسه روند نسبت متوسط مبالغ دهک دهم به دهک اول قیمتی از ابتدای سال ۱۴۰۰

با توجه به شکل ۲-۱۸، نسبت دهکی در اسفند ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته روند افزایشی داشته است، به طوری که نسبت دهکی در اسفند ۱۴۰۲ نسبت به بهمن رشد ۳۱/۷۹ واحدی را تجربه نموده و برابر با ۵۴۸ است.

۲-۳-۳- بررسی دهک‌های قیمتی هر خدمت به تفکیک ابزار پذیرش

در این بخش به منظور بررسی دقیق‌تر مبالغ تراکنش‌ها، دهک‌های قیمتی هر دو خدمت "خرید کالا و خدمات" و "پرداخت قبض و خرید شارژ" به ازای هر یک از ابزارهای پذیرش ارائه شده است.

جدول ۲-۱۶ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "خرید کالا و خدمات" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

جدول ۲-۱۶ متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت خرید کالا و خدمات به ازای هر ابزار پذیرش

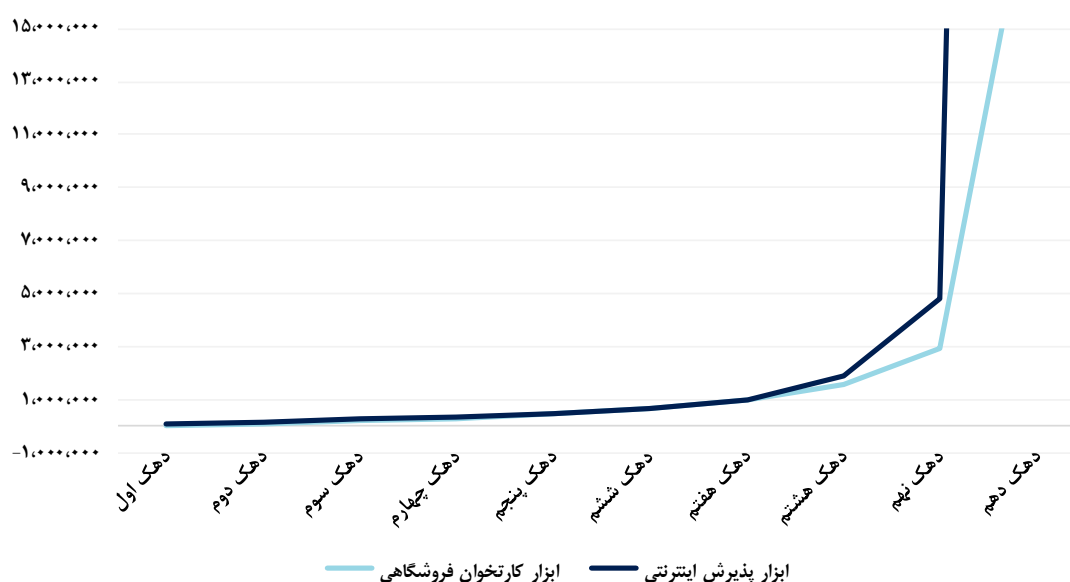
متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاهی	
۶۴,۲۳۰/۵۸	۴۹,۰۹۶/۹۷	دهک اول
۱۶۴,۶۲۰/۱۹	۱۱۸,۵۴۶/۷۰	دهک دوم
۲۵۸,۱۸۴/۲۴	۲۰۱,۰۶۲/۸۸	دهک سوم

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)		دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۳۶۰,۷۲۰/۰۲	۳۰۸,۳۲۶/۶۴	دهک چهارم
۴۸۲,۸۸۰/۶۸	۴۵۲,۷۷۱/۳۹	دهک پنجم
۶۶۲,۱۰۴/۲۱	۶۵۹,۱۶۳/۷۹	دهک ششم
۱,۰۲۲,۶۶۰/۵۳	۹۸۲,۷۱۵/۹۱	دهک هفتم
۱,۹۰۳,۰۵۴/۳۰	۱,۵۶۷,۸۲۰/۲۹	دهک هشتم
۴,۷۹۳,۶۰۸/۶۱	۲,۹۴۴,۵۲۶/۱۱	دهک نهم
۱۵۱,۳۶۵,۸۸۲/۱۴	۲۱,۹۸۷,۱۹۴/۴۵	دهک دهم

* ارائه خدمت خرید کالا و خدمات از طریق ابزار پذیرش موبایلی ممنوع و متوقف شده است.

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که متوسط مبلغ تراکنش‌های خرید کالا و خدمات در دهک آخر قیمتی در ابزار پذیرش اینترنتی بالاتر از ابزار کارتخوان فروشگاه است، این امر مؤید این موضوع است که ابزار پذیرش اینترنتی ابزار مطلوب انجام تراکنش‌های خرید در دهک دهم می‌باشد. در خدمت خرید کالا و خدمات اعداد جدول مبین آن است که به طور متوسط ۷۰ درصد تراکنش‌ها (۷ دهک) در ابزارهای کارتخوان فروشگاه و اینترنتی مربوط به خرید کالا و خدمات با مبلغ کمتر از ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است.

اطلاعات جدول ۲-۱۶ در شکل ۲-۱۹ برای مقایسه بهتر ترسیم شده است.

شکل ۲-۱۹ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت خرید کالا و خدمات - اسفند ۱۴۰۲

در شکل ۲-۱۹ به علت نمایش بهتر، متوسط مبلغ دهک دهم به ۱۵,۰۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. در این ماه متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های خرید کالا و خدمات توسط ابزار پذیرش اینترنتی ۱۵۱,۳۶۵,۸۸۲/۱۴ ریال بوده است.

جدول ۲-۱۷ اطلاعات مربوط به متوسط مبالغ هر دهک قیمتی خدمت "پرداخت قبض و خرید شارژ" را به تفکیک ابزارهای پذیرش ارائه نموده است.

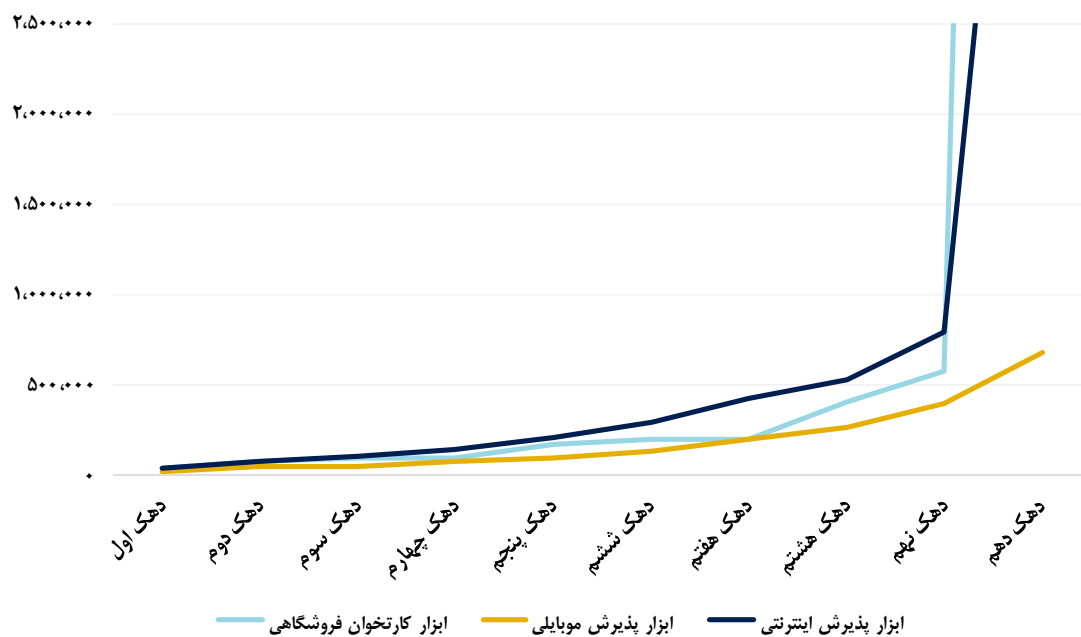
جدول ۲-۱۷ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه به ازای هر ابزار پذیرش

متوسط مبالغ هر دهک در هر یک از ابزارهای پذیرش (مبالغ بر حسب ریال)			دهک قیمتی
ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار کارتخوان فروشگاه	
۴۱,۳۷۶/۶۶	۲۷,۴۷۴/۰۳	۴۶,۰۹۲/۷۸	دهک اول
۷۶,۳۰۰/۱۹	۵۰,۰۰۰/۰۰	۷۸,۷۶۵/۷۵	دهک دوم
۱۰۴,۲۴۲/۴۵	۵۲,۲۵۹/۶۸	۱۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک سوم
۱۵۰,۰۹۷/۴۰	۷۸,۱۷۸/۴۰	۱۰۱,۰۳۲/۹۰	دهک چهارم
۲۱۱,۱۹۳/۵۲	۱۰۲,۳۳۲/۹۰	۱۷۷,۸۸۹/۹۴	دهک پنجم
۲۹۸,۶۰۷/۴۴	۱۳۳,۸۴۹/۲۷	۲۰۰,۰۰۰/۰۰	دهک ششم
۴۲۷,۹۳۰/۱۳	۲۰۴,۴۷۱/۳۰	۲۰۴,۵۱۳/۰۳	دهک هفتم
۵۳۳,۹۷۹/۶۴	۲۷۰,۷۲۴/۳۶	۴۱۲,۳۹۱/۶۶	دهک هشتم
۷۹۸,۵۴۳/۶۱	۳۹۹,۰۹۷/۶۶	۵۷۵,۱۹۴/۷۸	دهک نهم
۶,۱۶۵,۷۳۷/۶۳	۶۸۱,۴۷۶/۷۹	۲۰,۵۶۳,۴۴۸/۴۴	دهک دهم

با توجه به اطلاعات جدول ۲-۱۷ به نظر می‌رسد که از ابزار کارتخوان فروشگاه و نیز ابزار پذیرش موبایلی به طور عمده برای خرید کارت‌های شارژ تلفن همراه اعتباری نیز استفاده می‌شود. به طوری که بیشترین تعداد تراکنش از نوع خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه صورت گرفته توسط کارتخوان فروشگاه، خرید کارت شارژ ۵۰,۰۰۰ و ۱۰۰,۰۰۰ و ۲۰۰,۰۰۰ ریالی بوده است که به طور متوسط ۳۰ درصد تراکنش‌های این ابزار (سه دهک قیمتی) را در بر می‌گیرد. این در حالی است که به طور متوسط ۲۰ درصد تراکنش‌های این خدمت (دو دهک قیمتی) در ابزار پذیرش موبایلی با مبلغ ۲۰,۰۰۰ و ۵۰,۰۰۰ ریالی انجام شده است. به عبارتی این طور به نظر می‌رسد که به طور متوسط به ترتیب حداقل ۳۰ و ۲۰ درصد تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه و ابزار پذیرش موبایلی مربوط به خرید کارت شارژ تلفن همراه اعتباری بوده است. مقایسه متوسط مبالغ هر دهک مبین آن است که در دهک‌های پایانی اختلاف متوسط مبالغ ابزار پذیرش اینترنتی با دو ابزار دیگر در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه قابل ملاحظه است. از جمله علل بیشتر بودن متوسط

مبلغ دهک‌های مختلف در ابزار پذیرش اینترنتی، استفاده اکثر نهادهای متولی دریافت مالیات و عوارض از درگاه‌های اینترنتی می‌باشد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه را به تفکیک ابزارهای پذیرش نشان می‌دهد.

شکل ۲-۲۰ متوسط مبالغ دهک‌های قیمتی در خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ تلفن همراه - اسفند ۱۴۰۲

در شکل ۲-۲۰ به علت نمایش بهتر، دهک دهم به ۲,۵۰۰,۰۰۰ ریال محدود شده است تا اختلاف متوسط قیمت ابزارها در دهک‌های دیگر قابل تشخیص باشد. متوسط مبلغ دهک دهم خدمت پرداخت قبض و خرید شارژ در ابزار پذیرش اینترنتی حدود ۶,۱۶۵,۷۳۷/۶۳ ریال و متوسط مبلغ دهک دهم تراکنش‌های این خدمت در ابزار کارتخوان فروشگاه در حدود ۲۰,۵۶۳,۴۴۸/۴۴ ریال بوده است. این در حالی است که در ابزار پذیرش موبایلی متوسط مبلغ دهک دهم حدود ۶۸۱,۴۷۶/۷۹ ریال بوده است که نسبت به دو ابزار پذیرش دیگر، به طور قابل ملاحظه‌ای کمتر است.

فصل ۳

کیفیت ارائه خدمات پرداخت الکترونیک کلری

کیفیت ارائه خدمات توسط شبکه پرداخت الکترونیک کشور و شرکت شاپرک و همچنین بررسی تعداد خطاهای هر گروه خطایی از موارد تحت بررسی در این بخش از گزارش می باشد.

۳- کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارت

ارتقای کیفیت خدمات ارائه شده اصلی‌ترین هدف شرکت‌های ارائه‌دهنده آن خدمات می‌باشد؛ چرا که ارتقای کیفیت خدمت ارائه شده افزایش مطلوبیت و رضایت‌مندی مصرف‌کننده را به دنبال خواهد داشت. شرکت شاپرک نیز در راستای وظایف نظارتی خود، به دنبال افزایش کیفیت انجام خدمات ارائه شده در شبکه و انجام صحیح پرداخت‌ها می‌باشد. کاهش خطاها و تراکنش‌های ناتمام از یک سو و افزایش کیفیت خدمات حس شده

خدمات و کیفیت خدمات زمانی از سوی دیگر منجر به بهبود عملکرد شاپرک می‌گردد در ادامه شاخص‌هایی برای سنجش این هدف ارائه می‌گردد.

۱-۳ - سهم تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها

یکی از اصلی‌ترین برنامه‌های شرکت شاپرک، تلاش برای کاهش وقوع خطاهای شبکه و افزایش نسبت تراکنش‌های موفق از کل تراکنش‌ها می‌باشد. در حال حاضر در شبکه پرداخت الکترونیک کارت، خطاها در پنج گروه "خطای صادرکنندگی"^{۱۳}، "خطای پذیرندگی"^{۱۴}، "خطای شاپرکی"^{۱۵}، "خطای کاربری"^{۱۶} و "خطای کسب و کار"^{۱۷} طبقه‌بندی می‌شوند. جدول ۱-۳ اطلاعات مربوط به تعداد تراکنش‌های موفق و ناموفق (خطا) کل شبکه شاپرک را نشان می‌دهد که این بررسی حکایت از سهم ۹۲/۴۳ درصدی تراکنش‌های موفق و ۷/۵۷ درصدی خطاهای رخ داده در اسفند ۱۴۰۲ دارد.

جدول ۱-۳ تعداد و سهم تراکنش‌های موفق و ناموفق از کل تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۲

نوع تراکنش	تعداد	سهم
تراکنش‌های موفق	۴,۳۰۳,۰۸۲,۹۹۷	۹۲/۴۳%
تراکنش‌های ناموفق و خطادار	۳۵۲,۳۹۵,۱۳۴	۷/۵۷%
تعداد کل تراکنش‌ها	۴,۶۵۵,۴۷۸,۱۳۱	۱۰۰%

۲-۳ - آنالیز خطاهای تراکنش‌ها

همانطور که ذکر گردید، خطاهای تراکنش‌ها انواع مختلفی دارند که اطلاعات مربوط به آمار تعدادی هر یک از انواع خطا در اسفند ۱۴۰۲ و ماه گذشته در جدول ۲-۳ ارائه شده است. اطلاعات مندرج در این جدول تغییرات مربوط به هر یک از انواع تراکنش‌های موفق و ناموفق را نشان می‌دهد.

^{۱۳} علت خطا بانک صادر کننده یا شبکه شتاب می‌باشد.

^{۱۴} علت خطا سوئیچ شرکت ارائه کننده خدمات پرداخت می‌باشد.

^{۱۵} علت خطا سوئیچ شرکت شاپرک می‌باشد.

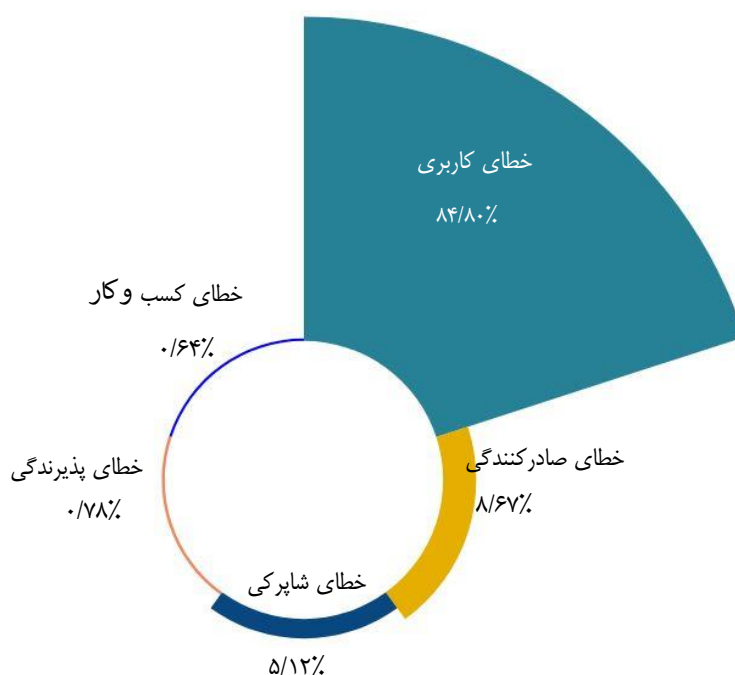
^{۱۶} علت خطا کاربران شبکه پرداخت الکترونیکی (دارندگان کارت) می‌باشد.

^{۱۷} رخداد خطا بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان می‌باشد.

جدول ۲-۳ مقایسه تعداد تراکنش‌ها و خطاها - اسفند ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته

درصد تغییرات	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	نوع تراکنش و انواع خطا	ناموفق
-۲۳/۶۵%	۲,۷۳۳,۷۴۳	۳,۵۸۰,۷۲۶	خطای پذیرندگی	
۴/۷۲%	۲۹۸,۸۳۲,۶۴۷	۲۸۵,۳۷۰,۵۵۵	خطای کاربری	
۲۳/۲۶%	۳۰,۵۳۷,۸۶۴	۲۴,۷۷۵,۴۶۶	خطای صادرکنندگی	
۱۹۴/۶۰%	۱۸,۰۴۳,۰۳۰	۶,۱۲۴,۶۰۳	خطای شاپرکی	
-۲۴/۵۰%	۲,۲۴۷,۸۵۰	۲,۹۷۷,۴۶۲	خطای کسب و کار	
۹/۱۶%	۲۵۲,۳۹۵,۱۳۴	۳۲۲,۸۲۸,۸۱۲	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	
۶/۹۴%	۴,۳۰۳,۰۸۲,۹۹۷	۴,۰۲۳,۱۷۸,۲۰۶	تعداد کل تراکنش‌های موفق	
۷/۱۱%	۴,۶۵۵,۴۷۸,۱۳۱	۴,۳۴۶,۶۰۷,۰۱۸	تعداد کل تراکنش‌ها	

درصد تغییرات تعداد تراکنش‌های خطا در تمام گروه‌های خطایی در اسفند ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۲-۳ قابل ملاحظه می‌باشد.

شکل ۳-۱ سهم هر یک از انواع خطا از مجموع تراکنش‌های ناموفق - اسفند ۱۴۰۲

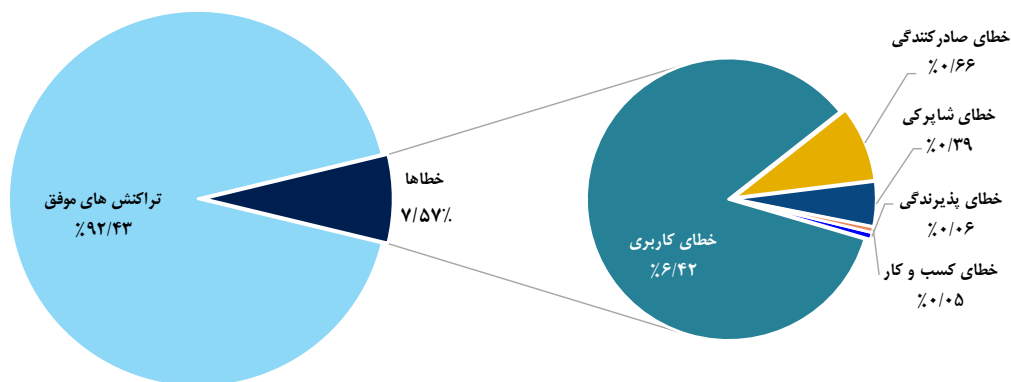
همچنین در راستای بررسی‌های انجام گرفته، اطلاعات شکل ۳-۱ حاکی از آن است که بروز خطای کاربری عمده‌ترین دلیل بروز خطاها بوده و ۸۴/۸۰ درصد از کل تراکنش‌های خطا را شامل می‌شود. این نوع خطا به

عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت (نظیر کمبود موجودی یا فراموشی رمز) می‌باشد.

جدول ۳-۳ آنالیز خطاهای رخ داده در شبکه پرداخت الکترونیک کارتی - اسفند ۱۴۰۲

سهم	تعداد	نوع تراکنش و انواع خطا	
۹۲/۴۳%	۴,۳۰۳,۰۸۲,۹۹۷	تراکنش های موفق	موفق
۰/۰۶%	۲,۷۳۳,۷۴۳	خطای پذیرندگی	ناموفق
۶/۴۲%	۲۹۸,۸۳۲,۶۴۷	خطای کاربری	
۰/۶۶%	۳۰,۵۳۷,۸۶۴	خطای صادرکنندگی	
۰/۳۹%	۱۸,۰۴۳,۰۳۰	خطای شاپرکی	
۰/۰۵%	۲,۲۴۷,۸۵۰	خطای کسب و کار	

در ادامه اطلاعات جدول ۳-۳ در شکل ۲-۳ به تصویر کشیده شده و سهم هر یک از انواع تراکنش های موفق و ناموفق از کل تراکنش ها در شکل آمده است.

شکل ۲-۳ سهم هر یک از انواع تراکنش های ناموفق و تراکنش های موفق از کل تراکنش ها - اسفند ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۲-۳ ملاحظه می‌شود، کمترین سهم در تراکنش های خطادار مربوط به خطای کسب و کار با سهم ۰/۰۵ درصدی از کل تراکنش ها بوده است. این نوع خطا سهم ۰/۶۴ درصدی را در بین تراکنش های خطادار داشته که در شکل ۱-۳ نشان داده شده است.

جهت بررسی تغییرات تراکنش‌های خطا در دو ماه متوالی بهتر است سهم انواع خطا نسبت به کل تراکنش‌های صورت گرفته در ماه مورد نظر، مورد قیاس قرار گیرد. لذا تغییر سهم تراکنش‌های خطا در اسفند ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در جدول ۳-۴ ارائه شده است.

جدول ۳-۴ قیاس سهم هر یک از انواع خطا - اسفند ۱۴۰۲ و ماه گذشته

تغییر سهم	سهم از کل تراکنش‌ها اسفند ۱۴۰۲	سهم از کل تراکنش‌ها بهمن ۱۴۰۲	نوع تراکنش و انواع خطا	
-۰/۰۲۴٪	۰/۰۶٪	۰/۰۸٪	خطای پذیرندگی	ناموفق
-۰/۱۴۶٪	۶/۴۲٪	۶/۵۷٪	خطای کاربری	
-۰/۰۸۶٪	۰/۶۶٪	۰/۵۷٪	خطای صادرکنندگی	
-۰/۲۴۷٪	۰/۳۹٪	۰/۱۴٪	خطای شاپرکی	
-۰/۰۲۰۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۷٪	کسب و کار	
-۰/۱۴۲٪	۷/۵۷٪	۷/۴۳٪	تعداد کل تراکنش‌های ناموفق	
-۰/۱۴۲٪	۹۲/۴۳٪	۹۲/۵۷٪	تعداد کل تراکنش‌های موفق	موفق
-	۱۰۰/۰۰٪	۱۰۰/۰۰٪	تعداد کل تراکنش‌ها	

اطلاعات جدول ۳-۴ مبین افزایش سهم تمام گروه خطاها از کل تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۲ نسبت به بهمن ماه می‌باشد.

۳-۳- کیفیت خدمات شاپرک

یکی از دلایل وجودی شرکت شاپرک و از مهم‌ترین اهداف آن، بهبود امکان دسترسی به خدمات و انجام تراکنش موفق در هر زمانی می‌باشد. برای سنجش میزان تحقق این هدف، شاخص کیفیت خدمات تعریف شده که سهم تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه یا تراکنش‌های موفق سیستمی سوئیچ شاپرک را از کل تراکنش‌ها محاسبه می‌کند. در ادامه اطلاعات مربوط به شاخص کیفیت خدمات در جدول ۳-۵ ارائه شده است.

جدول ۳-۵ کیفیت خدمات شاپرک و کل شبکه پرداخت الکترونیک کارتی

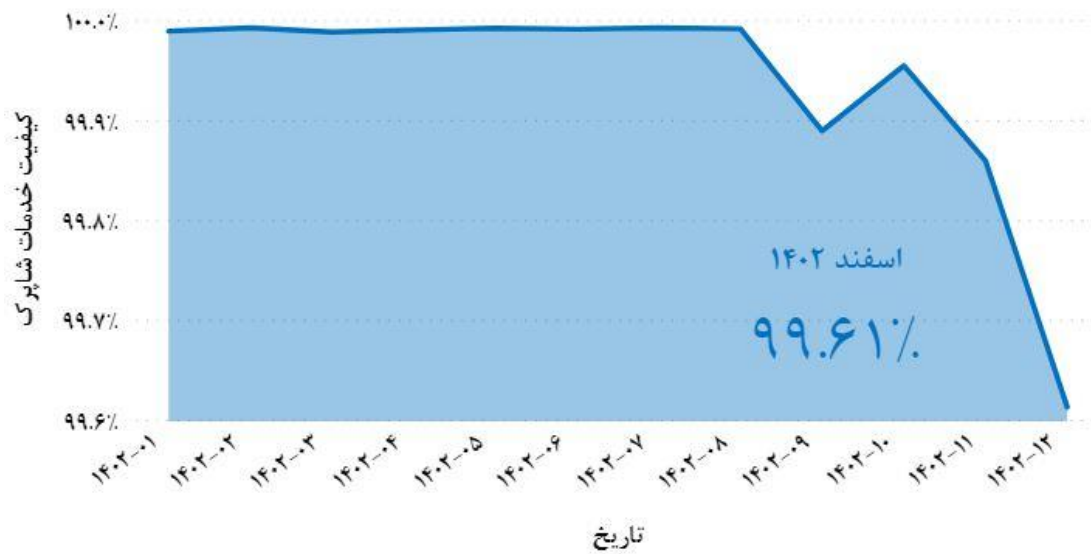
اسفند ۱۴۰۲		بهمن ۱۴۰۲		اسفند ۱۴۰۱		تراکنش‌های موفق
کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش	کیفیت خدمات	تعداد تراکنش‌ها	
۹۸/۸۵٪	۴,۶۰۱,۹۱۵,۶۴۴	۹۹/۱۴٪	۴,۳۰۹,۱۴۸,۷۶۱	۹۸/۶۲٪	۴,۵۳۶,۴۲۶,۶۶۸	تراکنش‌های موفق سیستمی کل شبکه پرداخت ^{۱۸}
۹۹/۶۱٪	۴,۶۳۷,۴۳۵,۱۰۱	۹۹/۸۶٪	۴,۳۴۰,۴۸۲,۴۱۵	۹۹/۹۹٪	۴,۵۹۹,۶۳۶,۰۹۳	تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرکی ^{۱۹}
	۴,۶۵۵,۴۷۸,۱۳۱	-	۴,۳۴۶,۶۰۷,۰۱۸		۴,۵۹۹,۹۶۳,۳۵۳	تعداد کل تراکنش

جدول ۳-۵ مبین در دسترس بودن ۹۹/۶۱ درصدی خدمات شرکت شاپرک در اسفند ۱۴۰۲ می‌باشد که نسبت به اسفند ۱۴۰۱ تغییر ۰/۳۸۰- درصدی و نسبت به بهمن ۱۴۰۲ رشد ۰/۲۴۶۷- درصدی داشته است.

در نمودارهای شکل ۳-۳ و شکل ۳-۴ به ترتیب روند کیفیت خدمات تراکنش‌های موفق سیستمی شاپرک و کل شبکه پرداخت در دوازده ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۲ قابل مشاهده است.

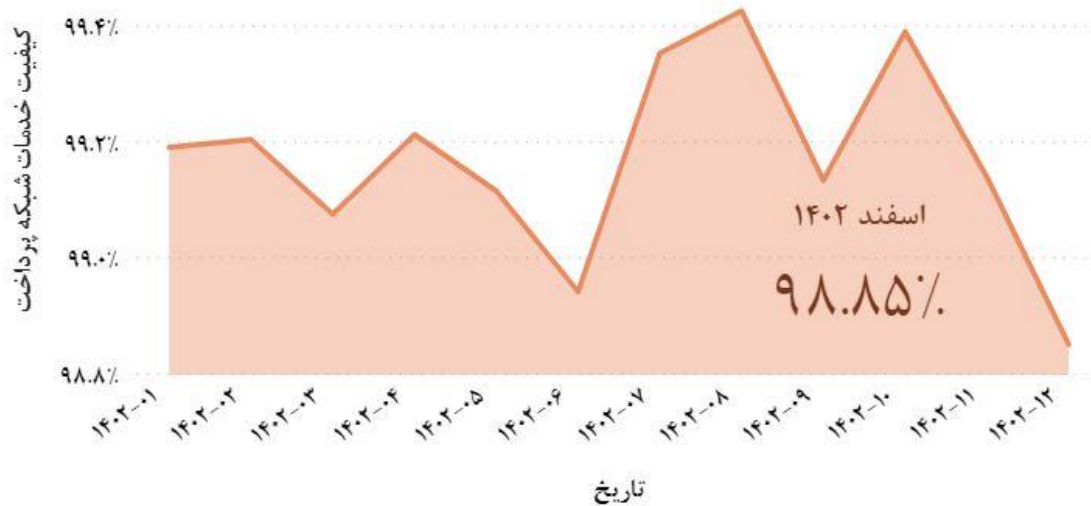
^{۱۸} تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

^{۱۹} تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

شکل ۳-۳ روند کیفیت خدمات شاپرک در ۱۲ ماه منتهی به اسفند ۱۴۰۲

با توجه به شکل ۳-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شاپرک به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۲ و اردیبهشت ۱۴۰۲ رخ داده است.

شکل ۴-۳ روند کیفیت خدمات شبکه پرداخت در ۱۲ منتهی به اسفند ۱۴۰۲

همچنین با توجه به شکل ۴-۳ کمترین و بیشترین درصد کیفیت خدمات شبکه پرداخت به ترتیب در ماه‌های اسفند ۱۴۰۲ و آبان ۱۴۰۲ مشاهده می‌شود.

۴-۳ - آنالیز تراکنش‌ها ناتمام رخ داده در شبکه

شاخص میزان تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه الکترونیک پرداخت کارتی و روند آن در طول زمان، یکی از شاخص‌هایی است که بر کیفیت انجام عملیات و رضایت از شبکه پرداخت اثرگذار است. لذا می‌بایست نسبت تعداد تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌ها روندی کاهشی داشته باشد. جدول ۳-۶ مقادیر این شاخص را ارائه نموده است.

جدول ۳-۶ درصد تراکنش‌های ناتمام رخ داده در شبکه پرداخت شاپرک - بهمن و اسفند ۱۴۰۲

تغییرات	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	تراکنش‌های مغایرتی
۹۳/۹۰٪	۸۰۶,۱۳۲	۴۱۵,۷۴۳	تعداد تراکنش‌های مغایرتی
۶/۹۴٪	۴,۳۰۳,۰۸۲,۹۹۷	۴,۰۲۳,۷۷۸,۲۰۶	تعداد کل تراکنش‌ها
۰/۰۰۸۴٪	۰/۰۱۹٪	۰/۰۱۰٪	نسبت تعداد تراکنش‌های مغایرتی به کل تراکنش‌ها

همانطور که در جدول ۳-۶ ملاحظه می‌شود تعداد تراکنش‌های ناتمام اسفند ماه نسبت به بهمن ماه با افزایش ۹۳/۹۰ درصدی همراه بوده است. همزمان با افزایش ۶/۹۴ درصدی تعداد تراکنش‌های موفق در اسفند ۱۴۰۲ نسبت به بهمن ماه، تعداد تراکنش‌های ناتمام نیز در این دوره با افزایش همراه بوده است. نسبت تراکنش‌های ناتمام به کل تراکنش‌های موفق در این ماه نسبت به ماه گذشته افزایش ۰/۰۰۸۴ درصدی را تجربه نموده است.

^{۲۰} تراکنش دارنده‌ی کارت که موفق کاربری بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است).

فصل ۴

بررسی عملکرد کلی شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت

در این بخش به بررسی عملکرد شرکت های ارائه کننده خدمات پرداخت در شبکه پرداخت کشور و بررسی شاخص های تدوین شده به ازای هر شرکت در سطح کلی پرداخته خواهد شد.

۴- بررسی عملکرد کلی شرکتهای ارائه دهنده خدمات پرداخت

شاخص‌های معرفی شده در این بخش، گستره فعالیت هر یک از شرکتهای PSP را در صنعت پرداخت الکترونیکی نشان می‌دهند که آگاهی از آن برای نهاد نظارتی شاپرک جزو ملزومات به‌شمار می‌رود؛ چرا که این نهاد سیاستگذار و ناظر می‌بایست به خوبی از نقش و سطح فعالیت هر یک از شرکتهای مزبور اطلاع داشته باشد تا با نظارت بر عملکرد آنها بتواند در هدایت صنعت پرداخت الکترونیک ایفای نقش نماید. همچنین این شاخص‌ها کمک شایان توجهی به مطالعه‌ی بازار هریک از شرکتهای ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت خواهد نمود.

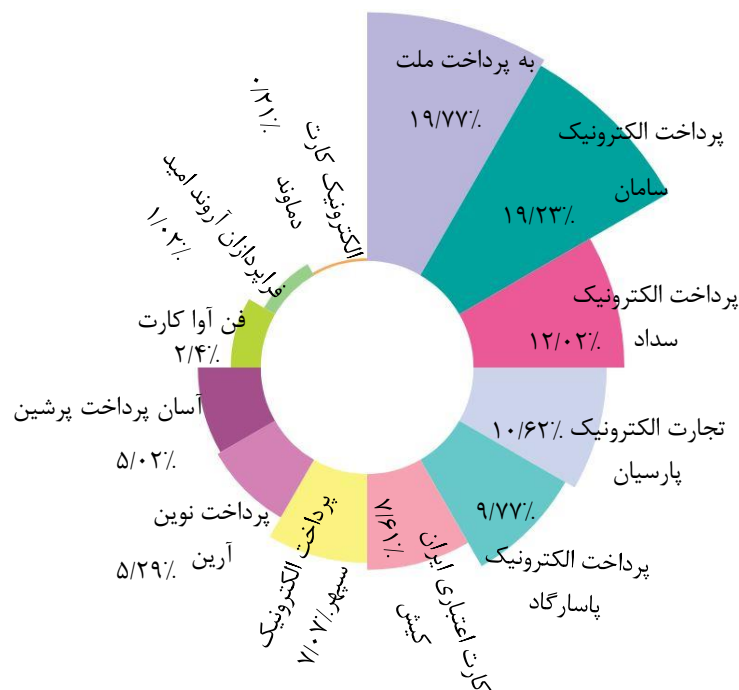
در این بخش عملکرد شرکتهای PSP در دو حوزه اصلی مورد بررسی قرار می‌گیرد که اولین حوزه عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت را مورد بررسی قرار داده و در بخش دوم به‌طور ویژه عملکرد این شرکت‌ها در بازار کارتخوان فروشگاهی تحلیل می‌شود.

۱-۴- بررسی عملکرد کلی شرکت‌های PSP

به منظور رصد وضعیت کنونی صنعت پرداخت الکترونیکی کارت کشور و ترسیم مسیر حرکت آتی بازار آن و همچنین کمک به تعیین سیاست‌های توسعه‌ی بازار و نظارت بر آن، می‌بایست شاخص‌هایی تعریف و روند تغییرات آن بررسی گردد. در این بخش از گزارش سعی گردیده است تا با مطالعه‌ی شاخص‌های عملکرد تعدادی و مبلغی شرکت‌ها در کل و همچنین به تفکیک هریک از ابزار پذیرش و نوع سرویس، تصویری کلی از وضعیت آن‌ها در صنعت پرداخت الکترونیکی کارت ترسیم شود. در پایان نیز عملکرد هریک از شرکت‌های PSP در رخدادهای تراکنش‌های خطا مورد بررسی قرار می‌گیرد.

۱-۱-۴- سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های حوزه پرداخت الکترونیک کارت

سهم مبلغی هر یک از شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تراکنش‌های بازار خدمات پرداخت الکترونیک کارت، در شکل ۱-۴ ترسیم شده است.

شکل ۱-۴ سهم بازار هر شرکت PSP از نظر مبلغ تراکنش‌ها - اسفند ۱۴۰۲

در شاخص سهم مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" با اختصاص سهم ۱۹/۷۷ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، بیشترین سهم را به خود اختصاص داده است. در این ماه اختلاف سهم مبلغی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" - دومین شرکت بازار - با این شرکت حدود ۰/۵۴ درصد است.

مقایسه دو شکل بالا با شکل‌های مشابه در گزارش بهمن ماه سال ۱۴۰۲ حکایت از آن دارد که در این مولفه جایجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

۴-۱-۲- سهم شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر یک از

ابزارهای پذیرش

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر شرکت به تفکیک ابزار پذیرش مورد بررسی قرار می‌گیرد.

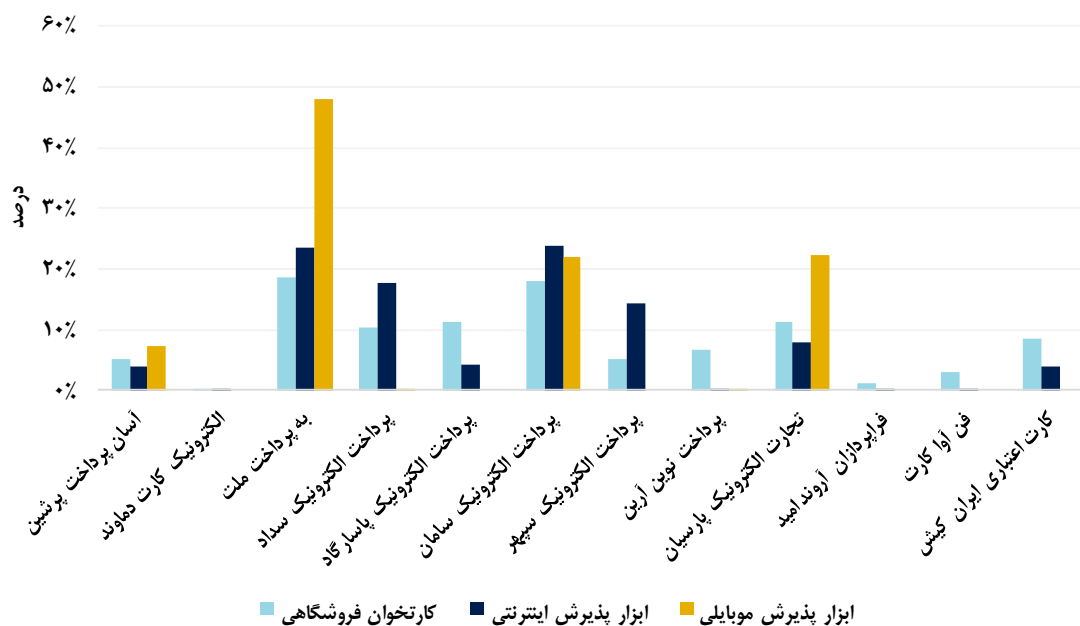
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار ابزارهای پذیرش برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۲ در جدول ۴-۱ ارائه شده است. در این ماه همچنان شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۸/۶۸ درصدی از مبالغ بازار کارتخوان فروشگاه‌ها، بالاترین سهم را در اختیار خود دارد. همچنین این شرکت در اسفند ماه از مبالغ ابزار پذیرش موبایلی نیز با پوشش ۴۷/۹۴ درصدی دارای بالاترین سهم می‌باشد. در ابزار پذیرش اینترنتی نیز شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با پوشش ۲۳/۷۱ درصدی دارای بالاترین سهم در این ابزار می‌باشد.

جدول ۴-۱ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هریک از ابزارهای پذیرش - بهمن و اسفند ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاهی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی		
	اختلاف	اسفند	بهمن	اختلاف	اسفند	بهمن	اختلاف	اسفند	بهمن
آسان پرداخت پرشین	-۰/۱۱٪	۵/۳۱٪	۵/۴۲٪	۰/۱۵٪	۳/۹۱٪	۳/۷۶٪	-۰/۰۶٪	۷/۲۸٪	۷/۳۵٪
الکترونیک کارت دماوند	-۰/۰۰٪	-۰/۲۶٪	-۰/۲۶٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	-۰/۰۱٪	۱۸/۶۸٪	۱۸/۶۹٪	-۱/۷۹٪	۲۳/۶۰٪	۲۵/۳۹٪	۰/۱۸٪	۴۷/۹۴٪	۴۷/۷۶٪
پرداخت الکترونیک سداد	-۰/۳۳٪	۱۰/۵۳٪	۱۰/۷۶٪	۰/۷۲٪	۱۷/۵۹٪	۱۶/۸۶٪	۰/۱۰٪	۰/۲۷٪	۰/۱۶٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	-۰/۰۹٪	۱۱/۲۴٪	۱۱/۳۳٪	۱/۰۰٪	۴/۳۸٪	۳/۳۸٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	-۰/۱۱٪	۱۸/۰۱٪	۱۸/۱۲٪	۰/۴۰٪	۲۳/۷۱٪	۲۳/۳۱٪	۰/۹۲٪	۲۲/۱۳٪	۲۱/۲۱٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۰/۱۱٪	۵/۱۲٪	۵/۰۱٪	۰/۵۸٪	۱۴/۳۱٪	۱۳/۷۳٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۰/۱۴٪	۶/۶۱٪	۶/۴۷٪	-۰/۴۲٪	۰/۴۵٪	۰/۸۷٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
تجارت الکترونیک پارسین	-۰/۱۴٪	۱۱/۳۱٪	۱۱/۴۵٪	۰/۸۲٪	۷/۹۸٪	۷/۱۶٪	-۱/۱۳٪	۲۲/۲۸٪	۲۳/۵۲٪
فرایردازان آروند امید	-۰/۰۹٪	۱/۲۹٪	۱/۳۸٪	۰/۰۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۲٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۰/۶۴٪	۳/۰۰٪	۲/۳۶٪	-۰/۰۱٪	۰/۱۷٪	۰/۱۶٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	-۰/۱۱٪	۸/۶۴٪	۸/۷۴٪	-۱/۴۸٪	۳/۸۷٪	۵/۳۶٪	-۰/۰۱٪	-۰/۰۰٪	-۰/۰۱٪

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاهی نسبت به ماه گذشته با افزایش ۰/۶۴ درصدی به شرکت "فن آوا کارت" تعلق دارد. همچنین شرکت "به پرداخت ملت" در ابزار پذیرش اینترنتی با کاهش ۱/۷۹ درصدی، بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" نیز با ۱/۱۳ درصد کاهش دارای بیشترین اختلاف سهم در مبلغ تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد.

شکل ۴-۲ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را در اسفند ۱۴۰۲ نمایش می‌دهد.

شکل ۲-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ۱۴۰۲

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که در ماه جاری عملکرد شرکت‌های "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" به‌گونه‌ای بوده که کمترین مبلغ و تعداد تراکنش‌های ابزارهای پذیرش مختلف را به خود اختصاص داده‌اند.

۴-۱-۳- سهم مبلغ شرکت‌های PSP از بازار تراکنش‌های هر سرویس

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر شرکت PSP در سرویس‌های خدمات پرداخت می‌شود. در این بخش مبلغ تراکنش‌های هر یک از شرکت‌ها به تفکیک نوع سرویس مورد بررسی قرار می‌گیرد.

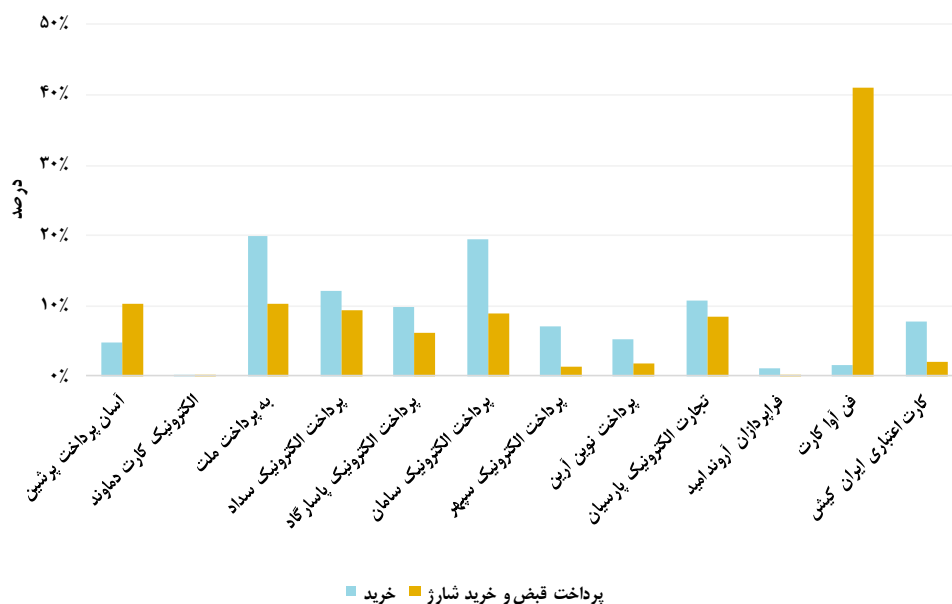
سهم مبلغی تراکنش‌های هر یک از شرکت‌های PSP از بازار سرویس‌های شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت برای دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۲ در جدول ۲-۴ ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در اسفند ماه شرکت "به پرداخت ملت" با پوشش ۱۹/۹۶ درصد از بازار تراکنش‌های خرید، بالاترین دارنده‌ی سهم مبلغی تراکنش‌های مذکور محسوب می‌گردد. همچنین شرکت "فن آوا کارت" در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ اسفند ماه با سهم مبلغی ۴۱/۰۶ درصدی بیشترین سهم مبلغی این نوع از تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده است.

جدول ۴-۲ مقایسه سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - بهمن و اسفند ۱۴۰۲

سهم از مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ			سهم از مبلغ تراکنش‌های خرید			نام شرکت ارائه‌کننده خدمات پرداخت
اختلاف	اسفند	بهمن	اختلاف	اسفند	بهمن	
-۴/۶۹%	۱۰/۳۸%	۱۵/۰۷%	-۰/۰۱%	۴/۹۱%	۴/۹۳%	آسان پرداخت پرشین
-۰/۰۳%	۰/۰۳%	۰/۰۶%	۰/۰۰%	۰/۲۱%	۰/۲۱%	الکترونیک کارت دماوند
-۳/۹۵%	۱۰/۲۳%	۱۴/۱۸%	-۰/۳۱%	۱۹/۹۶%	۲۰/۲۷%	به پرداخت ملت
-۲/۰۶%	۹/۴۳%	۱۱/۴۹%	۰/۰۰%	۱۲/۰۷%	۱۲/۰۷%	پرداخت الکترونیک سداد
-۳/۱۳%	۶/۱۳%	۹/۲۶%	۰/۲۴%	۹/۸۴%	۹/۶۰%	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۴/۴۳%	۹/۰۰%	۱۳/۴۳%	۰/۱۰%	۱۹/۴۳%	۱۹/۳۳%	پرداخت الکترونیک سامان
-۱/۱۴%	۱/۳۰%	۲/۴۵%	۰/۲۳%	۷/۱۸%	۶/۹۵%	پرداخت الکترونیک سپهر
-۱/۰۸%	۱/۷۷%	۲/۸۶%	۰/۰۸%	۵/۳۶%	۵/۲۸%	پرداخت نوین آراین
-۳/۸۳%	۸/۵۷%	۱۲/۳۹%	۰/۱۳%	۱۰/۶۶%	۱۰/۵۲%	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۸%	۰/۱۴%	۰/۲۳%	-۰/۰۶%	۱/۰۴%	۱/۱۰%	فراپردازان آروند امید
۲۴/۸۹%	۴۱/۰۶%	۱۶/۱۸%	-۰/۰۵%	۱/۶۴%	۱/۶۸%	فن آوا کارت
-۰/۴۶%	۱/۹۵%	۲/۴۱%	-۰/۳۵%	۷/۷۲%	۸/۰۷%	کارت اعتباری ایران کیش

بیشترین اختلاف بین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید در بهمن ماه و ماه جاری با ۰/۳۵ درصد کاهش شرکت "کارت اعتباری ایران کیش" گزارش شده است. این شاخص در تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ نیز با افزایش ۲۴/۸۹ درصدی، در شرکت "فن آوا کارت" مشاهده می‌شود.

شکل ۴-۳ سهم شرکت‌های PSP از مبلغ تراکنش‌های سرویس‌های مختلف را در اسفند ماه نمایش می‌دهد.

شکل ۳-۴ سهم هر شرکت PSP از مبلغ تراکنش‌ها به ازای هر سرویس - اسفند ۱۴۰۲

نتایج بررسی‌های این بخش حاکی از آن است که دو شرکت "الکترونیک کارت دماوند" و "فراپردازان آروند امید" کمترین سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها را در بین شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت داشته و سهم آن‌ها از بازار کلیه سرویس‌های خدمات پرداخت کارت ناچیز است.

۴-۱-۴ - بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در تعداد خطاهای تراکنش‌ها

در این بخش عملکرد شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت از منظر تراکنش‌های ناموفق حوزه پذیرندگی مورد بررسی قرار می‌گیرد. هدف آن، انجام مقایسه‌ای بین شرکت‌ها در پشتیبانی از تراکنش‌های صحیح و دقت در عملکرد می‌باشد. بدین منظور سهم خطای پذیرندگی از تعداد کل تراکنش‌های هر شرکت PSP محاسبه گردیده تا بررسی شود که کدام شرکت عملکرد بهتری از این منظر داشته است. جدول ۳-۴ نتایج این بررسی در دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۲ را منعکس نموده است.

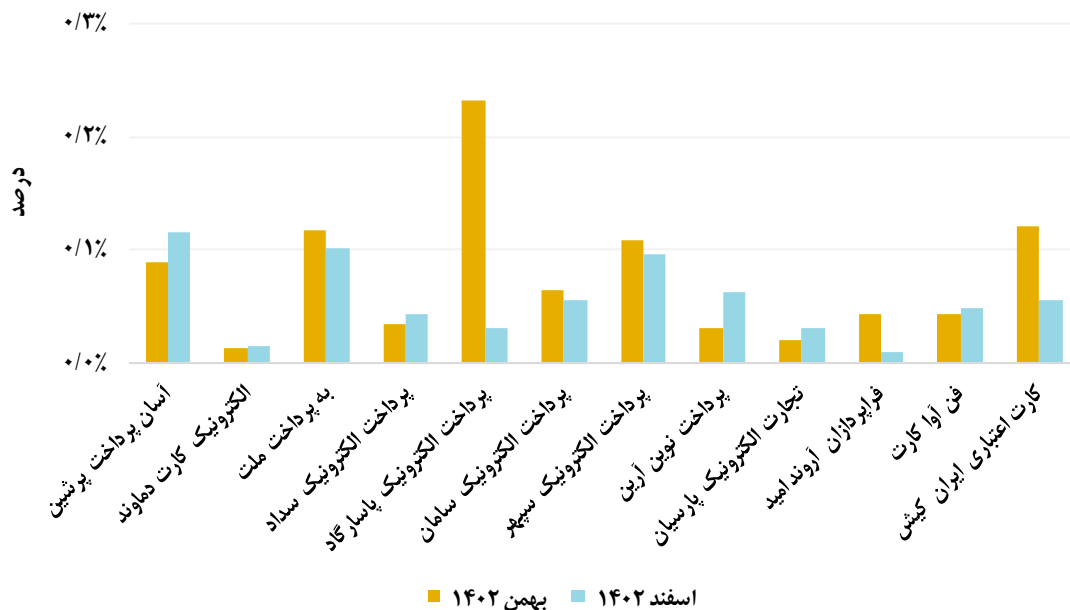
جدول ۳-۴ مقایسه نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌های هر شرکت PSP - بهمن و اسفند ۱۴۰۲

درصد تغییرات	نسبت تعداد خطای پذیرندگی به تعداد کل تراکنش‌ها		نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت
	اسفند	بهمن	
-۰/۰۲۵%	۰/۱۱۵%	۰/۰۸۹%	آسان پرداخت پرشین
-۰/۰۰۱%	-۰/۰۱۴%	۰/۰۱۳%	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۱۶%	۰/۱۰۱%	۰/۱۱۷%	به پرداخت ملت
۰/۰۰۸%	۰/۰۴۲%	۰/۰۳۴%	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۲۰۳%	-۰/۰۳۰%	۰/۲۳۳%	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۰۱۰%	-۰/۰۵۵%	۰/۰۶۵%	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۰۱۳%	-۰/۰۹۵%	۰/۱۰۸%	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۰۳۱%	-۰/۰۶۲%	۰/۰۳۱%	پرداخت نوین آراین
-۰/۰۱۰%	-۰/۰۳۰%	۰/۰۲۰%	تجارت الکترونیک پارسیان
-۰/۰۳۴%	۰/۰۰۹%	۰/۰۴۳%	فراپردازان آروند امید
-۰/۰۰۶%	-۰/۰۴۸%	۰/۰۴۲%	فن آوا کارت
-۰/۰۶۵%	-۰/۰۵۵%	۰/۱۲۱%	کارت اعتباری ایران کیش

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان‌دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت‌ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف سایر جدول‌ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

در ماه اسفند شرکت "فراپردازان آروند امید"، با رقمی برابر با ۰/۰۰۹ درصد، بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را در میان سایر شرکت‌ها داشته است. در مقابل شرکت "آسان پرداخت پرشین" با کسب رقم ۰/۱۱۵ درصد بالاترین عدد شاخص مذکور را به خود اختصاص داده است.

در ماه جاری عملکرد بیشتر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت به‌ویژه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" به‌گونه‌ای بوده که سبب کاهش ۲۳/۶۶ درصدی در خطای پذیرندگی شبکه شده است. اطلاعات این جدول در شکل ۴-۴ به تصویر کشیده شده است.

شکل ۴-۴ مقایسه شرکت‌های PSP در شاخص نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها - بهمن و اسفند ۱۴۰۲

در مقایسه ماهانه عملکرد این شرکت‌ها ملاحظه می‌شود که بیشترین کاهش در نسبت خطای پذیرندگی به کل تراکنش‌ها (عملکرد مثبت)، با رقمی برابر با ۰/۲۰۳ درصد در شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" رخ داده است. همچنین شرکت "پرداخت نوین آراین" رقم ۰/۰۳۱ درصد افزایش، بیشترین رشد را نسبت به سایر شرکت‌ها در این شاخص تجربه کرده است.

۲-۴- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش

یکی از مهمترین شاخص‌های حوزه‌ی پرداخت الکترونیک کارت، بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در مدیریت، پشتیبانی و توسعه ابزارهای پذیرش می‌باشد. با توجه به آینده‌ی صنعت پرداخت در حوزه‌ی پرداخت‌های موبایلی و اینترنتی، در گزارش اقتصادی شاپرک سعی شده است که علاوه بر ارائه‌ی اطلاعات در خصوص کارتهای فروشگاهی، به ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی نیز پرداخته شود. از این رو در این بخش ابتدا عملکرد شرکت‌ها در هر یک از ابزارهای پذیرش به تفکیک ابزارهای فعال سیستمی و تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته و پس از آن به‌طور ویژه به عملکرد آن‌ها در کارتهای فروشگاهی توجه می‌شود.

این شاخص، سبب شناخت حوزه فعالیت و نحوه سرمایه‌گذاری هر یک از شرکت‌های PSP در ابزارهای پذیرش می‌شود. در این بخش تعداد هر یک از انواع ابزار پذیرش فعال سیستمی و تراکنش‌دار به ازای هر شرکت مورد بررسی قرار می‌گیرد. سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ها، ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی فعال سیستمی در دو ماه بهمن و اسفند ۱۴۰۲ در جدول ۴-۴ ذکر شده است. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" با کسب سهم بازار ۱۹/۰۵ درصدی به عنوان دارنده‌ی بالاترین تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی محسوب می‌گردد. شرکت "تجارت الکترونیک پارسین" نیز با سهم بازار ۵۶/۶۵ درصد همچنان از بیشترین تعداد ابزار پذیرش اینترنتی فعال پشتیبانی می‌کند. لازم به توضیح است که برخی شرکت‌ها با بازتعریف خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت، سعی در تسهیل انجام خدمات پرداخت کارت از طریق نرم‌افزار موبایلی خود و بر بستر اینترنت می‌نمایند. ابزارهای پذیرش فوق این امکان را برای مشتریان فراهم می‌کند تا با استفاده از نرم افزار این شرکت‌ها بر روی موبایل، اقدام به دریافت QRCode پذیرنده نموده و به آسانی پرداخت بدون کارت خود را با وارد کردن اطلاعات رمز دوم و CVV۲ انجام دهند. در بازار ابزار پذیرش موبایلی شرکت "آسان پرداخت پرشین" نیز بخش عظیمی از سهم بازار ابزارهای موبایلی فعال سیستمی را با رقمی معادل با ۵۵/۵۴ درصد در اختیار دارد.

جدول ۴-۴ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هر یک از ابزارهای پذیرش فعال سیستمی - بهمن و اسفند ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاه‌ها			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۹۶%	۴/۹۴%	-۰/۰۳%	۲۳/۷۳%	۲۳/۷۱%	-۰/۰۲%	۵۵/۷۴%	۵۵/۵۴%	-۰/۲۰%
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۶%	۰/۵۶%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۲%	۰/۰۲%	۰/۰۰%
به پرداخت ملت	۱۰/۱۱%	۱۰/۱۰%	-۰/۰۱%	۲/۸۹%	۲/۹۴%	۰/۰۶%	۲۲/۱۵%	۲۲/۳۶%	+۰/۲۱%
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۳۸%	۸/۳۶%	-۰/۰۲%	۱/۶۸%	۱/۶۴%	-۰/۰۴%	۰/۵۶%	۰/۵۶%	۰/۰۰%
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۹/۱۷%	۱۹/۰۵%	-۰/۱۲%	۲/۴۶%	۲/۴۰%	-۰/۰۶%	۰/۰۰%	۰/۰۰%	۰/۰۰%
پرداخت الکترونیک سامان	۱۴/۳۱%	۱۴/۲۴%	-۰/۰۷%	۵/۳۷%	۵/۵۳%	۰/۱۶%	۱۴/۴۹%	۱۴/۴۶%	-۰/۰۳%
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۵۰%	۵/۷۸%	۰/۲۸%	۴/۲۹%	۴/۴۴%	۰/۱۵%	۰/۴۰%	۰/۴۰%	۰/۰۰%
پرداخت نوین آراین	۱۰/۵۶%	۱۰/۸۶%	+۰/۳۰%	۰/۱۲%	۰/۱۲%	۰/۰۰%	۰/۲۳%	۰/۲۶%	۰/۰۳%
تجارت الکترونیک پارسین	۱۱/۱۱%	۱۱/۰۸%	-۰/۰۳%	۵۷/۰۷%	۵۶/۶۵%	-۰/۴۲%	۳/۷۹%	۳/۷۹%	۰/۰۱%
فراپردازان آروند امید	۳/۰۷%	۲/۹۱%	-۰/۱۶%	۰/۱۶%	۰/۱۸%	۰/۰۲%	۰/۵۳%	۰/۵۳%	۰/۰۰%
فن آوا کارت	۳/۱۹%	۳/۱۹%	۰/۰۰%	۰/۱۷%	۰/۱۷%	۰/۰۰%	۰/۰۳%	۰/۰۳%	۰/۰۰%
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۰۸%	۸/۹۵%	-۰/۱۴%	۲/۰۷%	۲/۲۱%	۰/۱۵%	۲/۰۶%	۲/۰۶%	۰/۰۰%

در سهم تعدادی کارتخوان‌های فروشگاه‌های، در شرکت "پرداخت نوین آراین" با ۰/۳۰ درصد افزایش نسبت به ماه پیشین، بیشترین اختلاف رخ داده است. در ابزار پذیرش اینترنتی بالاترین تغییر سهم در شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" با کاهش ۰/۴۲ درصدی مشاهده می‌شود. در سهم ابزار پذیرش موبایلی شرکت "به پرداخت ملت" با افزایش ۰/۲۱ درصدی دارای بیشترین اختلاف نسبت به ماه گذشته است. سهم هریک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های، ابزار پذیرش اینترنتی موبایلی تراکنش دار در دو ماه متوالی بهمن و اسفند ۱۴۰۲ در جدول ۴-۵ ارائه شده است. همانگونه که ملاحظه می‌گردد، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار با کسب ۱۸/۷۳ درصد بالاترین سهم را در اختیار دارد. در این ماه شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کسب سهم ۲۷/۲۷ درصدی بیشترین سهم در ابزارهای تراکنش‌دار اینترنتی را به خود اختصاص داده است. همچنین این شرکت با ۵۸/۷۸ درصد بیشترین سهم بازار ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار موبایلی را نیز در دست دارد.

جدول ۴-۵ مقایسه سهم هر شرکت PSP از تعداد هریک از ابزارهای پذیرش تراکنش‌دار بهمن و اسفند ۱۴۰۲

نام شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت	سهم از تعداد کارتخوان فروشگاه‌های			سهم از تعداد ابزار پذیرش اینترنتی			سهم از تعداد ابزار پذیرش موبایلی		
	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف	بهمن	اسفند	اختلاف
آسان پرداخت پرشین	۴/۸۱٪	۴/۷۴٪	-۰/۰۸٪	۶/۲۱٪	۵/۷۷٪	-۰/۴۵٪	۵/۱۶٪	۶/۰۸٪	۰/۹۲٪
الکترونیک کارت دماوند	۰/۵۰٪	۰/۵۰٪	-۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
به پرداخت ملت	۱۰/۹۵٪	۱۱/۰۴٪	۰/۰۹٪	۱۹/۲۵٪	۲۰/۳۷٪	۱/۱۳٪	۲۷/۱۰٪	۲۰/۲۷٪	-۶/۸۳٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸/۷۲٪	۸/۶۰٪	-۰/۱۲٪	۵/۰۰٪	۵/۳۳٪	۰/۳۳٪	۹/۰۳٪	۹/۴۶٪	۰/۴۳٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۸/۸۵٪	۱۸/۷۳٪	-۰/۱۲٪	۶/۱۸٪	۵/۹۵٪	-۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت الکترونیک سامان	۱۵/۱۰٪	۱۵/۰۶٪	-۰/۰۴٪	۲۹/۴۷٪	۲۷/۲۷٪	-۲/۲۰٪	۵۳/۵۵٪	۵۸/۷۸٪	۵/۲۴٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۴۱٪	۵/۶۲٪	۰/۲۱٪	۲۵/۹۵٪	۲۷/۲۳٪	۱/۲۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
پرداخت نوین آراین	۹/۸۴٪	۱۰/۲۶٪	+۰/۴۳٪	۰/۵۹٪	۰/۵۸٪	-۰/۰۱٪	۰/۶۵٪	۲/۰۳٪	۱/۳۸٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۱۰/۵۵٪	۱۰/۴۲٪	-۰/۱۳٪	۴/۵۳٪	۴/۶۰٪	۰/۰۷٪	۲/۵۸٪	۲/۷۰٪	۰/۱۲٪
فرپردازان آروند امید	۲/۶۷٪	۲/۶۲٪	-۰/۰۵٪	۰/۶۶٪	۰/۷۷٪	۰/۱۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
فن آوا کارت	۳/۱۳٪	۳/۱۱٪	-۰/۰۲٪	۰/۰۸٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
کارت اعتباری ایران کیش	۹/۴۷٪	۹/۳۱٪	-۰/۱۶٪	۲/۰۸٪	۲/۰۵٪	-۰/۰۴٪	۱/۹۴٪	۰/۶۸٪	-۱/۲۶٪

سهم بازار کارتخوان فروشگاه‌های در شرکت "پرداخت نوین آراین" با افزایش ۰/۴۳ درصدی، بیشترین اختلاف را داشته است. در سهم بازار ابزارهای پذیرش اینترنتی تراکنش‌دار شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" با کاهش ۲/۲۱ درصدی بالاترین تفاضل را نشان می‌دهد. شرکت "به پرداخت ملت" با کاهش ۶/۸۳ درصدی، بیشترین اختلاف سهم را در ابزارهای پذیرش موبایلی تراکنش‌دار نسبت به ماه گذشته داشته است.

۴-۳- بررسی عملکرد شرکت‌های PSP در ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها

کارتخوان فروشگاه‌ها به سبب تعدد ابزار و نیز تعداد و مبلغ تراکنش‌ها اهمیت ویژه‌ای نسبت به سایر ابزارهای پذیرش در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌ها دارد. به همین علت به طور ویژه عملکرد کارتخوان فروشگاه‌ها شرکت‌های ارائه دهنده خدمات پرداخت بررسی می‌شود.

با توجه به اهمیت کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در صنعت پرداخت کشور به دلیل سهم بالای تعدادی و مبلغی آن‌ها در تراکنش‌ها، مطالعه‌ای در عملکرد شرکت‌ها در این ابزار انجام شده و با محاسبه شاخص اثربخشی آن‌ها، نحوه‌ی توزیع این ابزارها توسط شرکت‌ها مورد بررسی قرار می‌گیرد. برای این منظور ابتدا سهم هر شرکت ارائه دهنده خدمات پرداخت از کل تعداد ابزار فعال کارتخوان فروشگاه‌ها در هر استان محاسبه می‌گردد و سپس مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها و سهم هر شرکت PSP از کل تعداد ابزار کارتخوان‌های فروشگاه‌ها در هر استان مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته و اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی و کارتخوان فروشگاه‌ها تراکنش‌دار برای هر یک از آن‌ها در بعد کشوری و نیز در بعد استانی اندازه‌گیری و تحلیل شده است. در پایان با بهره‌جویی از آمار کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی شرکت‌های PSP، عملکرد هر شرکت در خصوص این نوع کارتخوان‌ها بررسی خواهد شد.

۴-۳-۱- سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد کارتخوان

فروشگاهی فعال سیستمی در استان‌های کشور

در این بخش به بررسی اطلاعات سهم هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور پرداخته می‌شود. جدول ۴-۶ اطلاعات سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد کارتخوان فروشگاه‌ها فعال سیستمی هر استان را برای اسفند ماه نشان می‌دهد. شرکت‌های "پرداخت

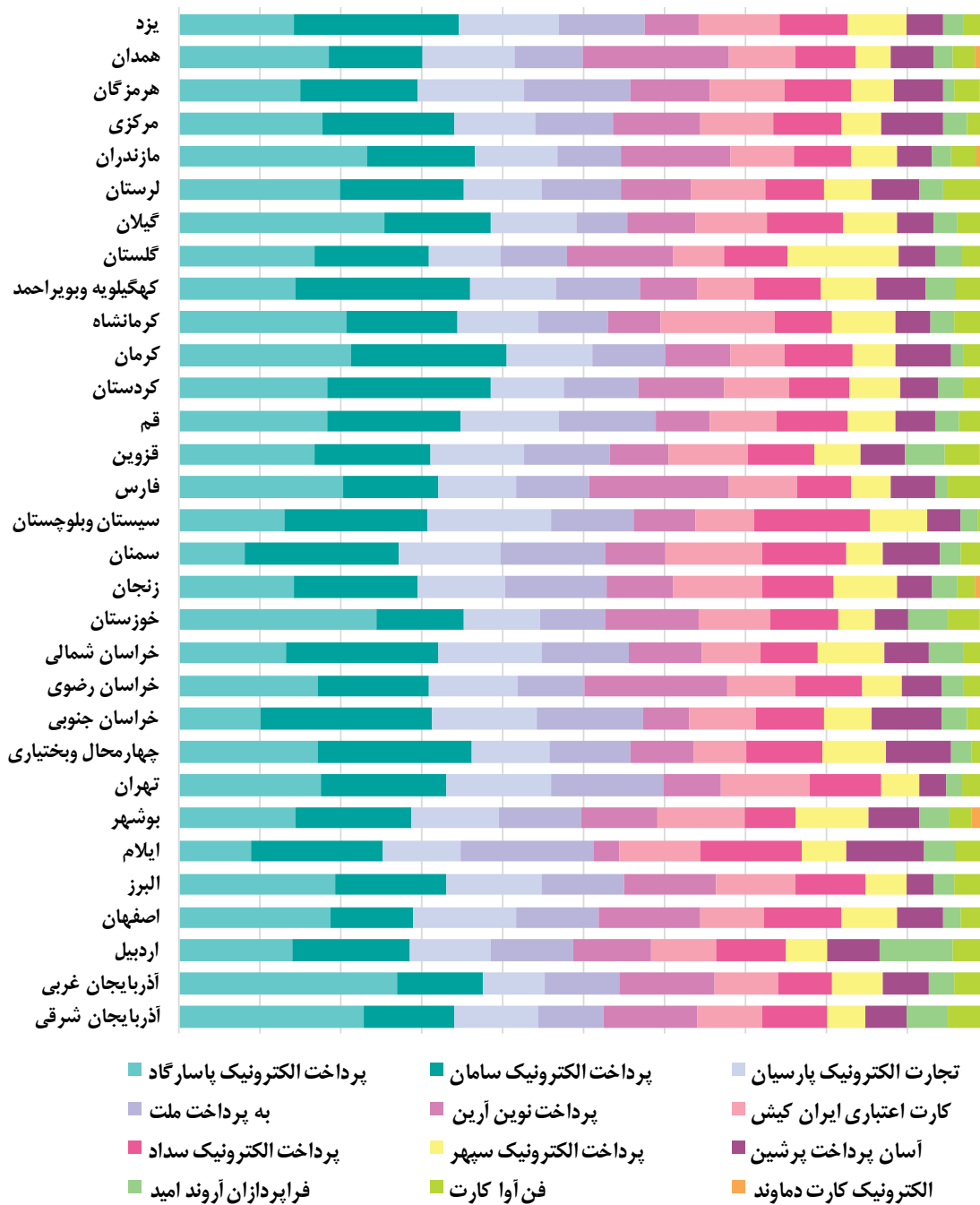
^{۲۱} سهم تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها از کل تراکنش‌های شبکه پرداخت در اسفند ماه نزدیک به ۹۲ درصد بوده که حدود ۷۹ درصد مبالغ تراکنش‌های این شبکه را جابجا می‌نماید.

الکترونیک پاسارگاد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "تجارت الکترونیک پارسیان" بیشترین سهم از بازار را از این منظر در اکثر استان‌های کشور داشته‌اند.

جدول ۴-۶ سهم بازار هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی به تفکیک استان - اسفند ۱۴۰۲

استان	آسان پرداخت پرشین	الکترونیک کارت دماوند	به پرداخت ملت	پرداخت الکترونیک سداد	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت فوبین آرین	تجارت الکترونیک پارسیان	فراپوزان آروند امید	فن او کارت	کارت اعتباری ایران کیش
آذربایجان شرقی	۵/۱۵%	-/۳۰%	۸/۰۳%	۷/۹۵%	۲۲/۹۰%	۱۱/۰۹%	۴/۸۵%	۱۱/۴۷%	۱۰/۴۸%	۵/۰۸%	۴/۵۷%	۸/۱۳%
آذربایجان غربی	۵/۷۱%	-/۲۷%	۹/۱۷%	۶/۵۹%	۲۶/۹۶%	۱۰/۶۷%	۶/۳۰%	۱۱/۹۰%	۷/۵۴%	۳/۲۶%	۳/۱۸%	۷/۸۲%
اردبیل	۶/۵۲%	-/۴۴%	۱۰/۳۱%	۸/۴۷%	۱۳/۹۱%	۱۴/۵۳%	۵/۲۳%	۹/۶۳%	۱۰/۰۰%	۸/۹۲%	۳/۹۳%	۸/۱۱%
اصفهان	۵/۶۶%	-/۳۵%	۱۰/۳۴%	۹/۶۳%	۱۸/۶۸%	۱۰/۲۸%	۶/۸۳%	۱۲/۶۱%	۱۲/۶۴%	۲/۲۶%	۲/۹۶%	۷/۸۵%
البرز	۳/۲۸%	-/۳۷%	۱۰/۳۱%	۸/۷۲%	۱۹/۲۸%	۱۳/۷۷%	۵/۱۱%	۱۱/۴۶%	۱۱/۶۷%	۲/۵۳%	۳/۱۷۸%	۹/۷۲%
ایلام	۹/۵۷%	-/۱۴%	۱۰/۱۴%	۱۲/۶۴%	۸/۸۳%	۱۶/۲۴%	۵/۴۲%	۳/۱۰%	۹/۷۲%	۳/۸۸%	۳/۹۱%	۹/۹۵%
بوشهر	۶/۳۷%	۲/۰۷%	۱۰/۱۱%	۶/۴۲%	۱۴/۴۴%	۱۴/۳۴%	۸/۸۹%	۹/۴۵%	۱۰/۸۰%	۳/۷۷%	۲/۶۴%	۱۰/۷۰%
تهران	۳/۳۲%	-/۳۰%	۱۳/۸۶%	۸/۹۰%	۱۷/۵۲%	۱۵/۴۹%	۴/۵۹%	۷/۰۸%	۱۳/۰۳%	۲/۱۰%	۲/۸۱%	۱۰/۹۹%
چهارمحال وبختیاری	۸/۰۰%	-/۵۲%	۹/۹۸%	۹/۵۰%	۱۸/۹۲%	۱۷/۱۵%	۷/۷۹%	۷/۷۹%	۹/۷۹%	۲/۵۹%	۱/۵۴%	۶/۴۲%
خراسان جنوبی	۸/۷۱%	-/۶۷%	۱۳/۱۱%	۸/۴۲%	۲۱/۱۷%	۲۱/۱۷%	۵/۸۰%	۵/۵۹%	۱۳/۰۴%	۳/۰۷%	۲/۰۱%	۸/۳۶%
خراسان رضوی	۴/۹۶%	-/۴۶%	۸/۳۵%	۸/۱۳%	۱۷/۱۱%	۱۳/۸۲%	۴/۹۶%	۱۷/۶۴%	۱۰/۸۴%	۲/۶۴%	۲/۵۷%	۸/۵۲%
خراسان شمالی	۵/۵۵%	-/۵۷%	۱۰/۸۱%	۷/۱۴%	۱۳/۱۹%	۱۸/۷۶%	۸/۱۱%	۸/۹۷%	۱۲/۹۳%	۴/۳۶%	۲/۳۶%	۷/۲۶%
خوزستان	۴/۱۰%	۱/۰۶%	۷/۸۹%	۸/۴۷%	۲۴/۳۵%	۱۰/۷۹%	۴/۵۵%	۱۱/۷۳%	۹/۵۴%	۴/۹۹%	۳/۱۷۹%	۸/۷۴%
زنجان	۴/۲۸%	۱/۷۰%	۱۲/۵۶%	۸/۷۷%	۱۴/۰۹%	۱۵/۴۳%	۷/۹۰%	۸/۲۹%	۱۰/۸۱%	۳/۱۶%	۲/۰۷%	۱۰/۹۴%
سمنان	۷/۱۸%	-/۱۸%	۱۲/۸۴%	۱۰/۴۰%	۱۹/۰۶%	۱۹/۰۶%	۴/۳۸%	۷/۶۵%	۱۲/۵۱%	۲/۵۱%	۳/۱۸%	۱۱/۹۷%
سیستان وبلوچستان	۴/۰۲%	-/۱۴%	۱۰/۳۱%	۱۴/۴۱%	۱۳/۰۰%	۱۷/۷۴%	۷/۰۰%	۷/۶۵%	۱۵/۲۲%	۲/۲۶%	۱/۰۶%	۷/۱۶%
فارس	۵/۴۶%	-/۸۴%	۹/۰۲%	۶/۵۹%	۲۰/۱۸%	۱۱/۹۵%	۴/۹۲%	۱۱/۲۸%	۹/۵۷%	۱/۷۲%	۴/۰۳%	۸/۴۴%
قزوین	۵/۴۶%	-/۹۶%	۱۰/۵۱%	۸/۱۸%	۱۶/۷۳%	۱۴/۴۱%	۵/۷۰%	۷/۲۸%	۱۱/۵۶%	۴/۹۰%	۴/۱۴%	۹/۸۹%
قم	۴/۹۷%	-/۰۷%	۱۱/۹۴%	۸/۸۱%	۱۸/۳۴%	۱۶/۵۴%	۵/۸۵%	۶/۵۵%	۱۲/۱۸%	۲/۹۵%	۳/۴۵%	۸/۳۵%
کردستان	۴/۶۶%	-/۴۴%	۹/۲۲%	۷/۴۶%	۱۸/۳۴%	۲۰/۲۱%	۶/۴۳%	۱۰/۵۵%	۹/۰۰%	۳/۰۷%	۲/۶۲%	۸/۰۲%
کرمان	۶/۹۸%	-/۱۷%	۸/۹۸%	۸/۵۱%	۲۱/۲۱%	۱۹/۳۱%	۵/۱۷%	۸/۰۸%	۱۰/۵۱%	۱/۶۵%	۲/۷۱%	۶/۷۲%
کرمانشاه	۴/۲۹%	-/۱۷%	۸/۶۳%	۷/۲۲%	۲۰/۶۱%	۱۳/۸۲%	۷/۷۹%	۶/۴۵%	۹/۹۸%	۳/۰۵%	۳/۱۸%	۱۴/۰۹%
کهگیلویه وبویراحمد	۵/۹۶%	-/۱۵%	۱۰/۵۳%	۸/۳۰%	۱۴/۳۲%	۲۱/۶۷%	۶/۹۷%	۷/۱۳%	۱۰/۴۸%	۳/۱۸%	۳/۱۷%	۶/۹۰%
گلستان	۴/۵۲%	-/۵۲%	۸/۲۴%	۷/۸۴%	۱۶/۷۳%	۱۴/۱۷%	۱۳/۷۸%	۱۳/۰۷%	۸/۸۸%	۳/۳۰%	۲/۷۰%	۶/۲۲%
گیلان	۴/۴۷%	-/۴۴%	۶/۳۷%	۹/۴۴%	۲۵/۳۲%	۱۳/۲۲%	۶/۶۹%	۸/۴۰%	۱۰/۵۵%	۲/۹۶%	۳/۲۷%	۸/۸۸%
لرستان	۵/۸۴%	-/۰۳%	۹/۶۹%	۷/۰۹%	۱۹/۸۳%	۱۵/۳۷%	۶/۰۳%	۸/۶۰%	۹/۸۰%	۲/۹۲%	۵/۵۱%	۹/۳۹%
مازندران	۴/۳۰%	۱/۳۷%	۷/۹۷%	۶/۹۷%	۲۳/۱۳%	۱۳/۳۴%	۵/۷۱%	۱۳/۵۱%	۱۰/۲۷%	۲/۴۲%	۳/۱۶%	۷/۸۴%
مرکزی	۷/۵۹%	-/۱۸%	۹/۷۴%	۸/۵۵%	۱۷/۶۵%	۱۶/۴۳%	۴/۸۲%	۱۰/۶۶%	۹/۸۹%	۲/۹۵%	۲/۴۷%	۹/۰۸%
هرمزگان	۶/۰۸%	-/۹۵%	۱۲/۹۸%	۸/۲۸%	۱۵/۰۳%	۱۴/۴۷%	۵/۳۲%	۹/۸۷%	۱۳/۲۳%	۱/۴۷%	۳/۱۴%	۹/۱۸%
همدان	۵/۴۵%	۱/۵۶%	۸/۵۳%	۷/۴۹%	۱۸/۴۱%	۱۱/۷۲%	۴/۲۲%	۱۱/۳۱%	۱۱/۳۱%	۲/۳۵%	۲/۷۵%	۸/۱۶%
یزد	۴/۵۹%	-/۴۸%	۱۰/۵۸%	۸/۵۵%	۲۰/۴۳%	۱۴/۱۷%	۷/۱۹%	۶/۸۲%	۱۲/۳۴%	۲/۴۷%	۲/۵۶%	۹/۸۲%

شکل ۴-۵ سهم بازار هر یک از شرکت‌های PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در هر یک از استان‌های کشور را برای دوره اسفند ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد.

شکل ۴-۵ سهم بازاری هر شرکت PSP از تعداد ابزار کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی در هر استان - اسفند ۱۴۰۲

۴-۳-۲- شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌ها در بعد کشوری

دو شاخص تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌ها و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تعیین‌کننده عملکرد شرکت و توزیع مناسب این ابزارها توسط شرکت‌ها باشند که برای این منظور می‌توان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌ها را تعریف نمود.

این شاخص بیانگر نسبت سهم هر شرکت از مبلغ تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ها به سهم آن شرکت از ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها است.^{۲۲} عدد حاصل میزان اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیک را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها است. در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارها دارد، از بازار تراکنش‌ها به دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارها دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. بنابراین می‌توان چنین گفت که شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌ها، کارایی توزیع کارتخوان‌های شرکت‌های PSP از نظر مبلغی و تعداد کارتخوان بررسی نموده و از این رو شرکت‌ها به سبب کارا تر بودن توزیع، می‌بایست با جایابی مناسب کارتخوان‌ها برای جذب تراکنش‌های بیشتر، شاخص اثربخشی این ابزار پذیرش را بهبود بخشند.

در جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان‌های فروشگاه‌ها فعال سیستمی برای هر یک از شرکت‌های PSP در اسفند ماه محاسبه شده است.

^{۲۲} این شاخص به عبارتی همان متوسط مبلغ تراکنش کارتخوان فروشگاه‌ها هر شرکت است که نسبت به کل نرمالایز شده است.

جدول ۴-۷ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی هر شرکت- بهمن و اسفند ۱۴۰۲

شرکت	کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی		اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه های فعال سیستمی	
	سهم از کل مبلغ تراکنش های کارتخوان فروشگاه های	سهم از کل تعداد	بهمن	اسفند
آسان پرداخت پرشین	۵/۳۱%	۴/۹۴%	۱/۰۹۲	۱/۰۷۶
الکترونیک کارت دماوند	۰/۲۶%	۰/۵۶%	۰/۴۶۶	۰/۴۷۰
به پرداخت ملت	۱۸/۶۸%	۱۰/۱۰%	۱/۸۴۹	۱/۸۵۰
پرداخت الکترونیک سداد	۱۰/۵۳%	۸/۳۶%	۱/۲۸۵	۱/۲۶۰
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۱۱/۲۴%	۱۹/۰۵%	۰/۵۹۱	۰/۵۹۰
پرداخت الکترونیک سامان	۱۸/۰۱%	۱۴/۲۴%	۱/۲۶۷	۱/۲۶۵
پرداخت الکترونیک سپهر	۵/۱۲%	۵/۷۸%	۰/۹۱۲	۰/۸۸۵
پرداخت نوین آراین	۶/۶۱%	۱۰/۸۶%	۰/۶۱۲	۰/۶۰۹
تجارت الکترونیک پارسین	۱۱/۳۱%	۱۱/۰۸%	۱/۰۳۱	۱/۰۲۱
فراپردازان آروند امید	۱/۲۹%	۲/۹۱%	۰/۴۴۹	۰/۴۴۲
فن آوا کارت	۳/۰۰%	۳/۱۹%	۰/۷۴۰	۰/۹۴۳
کارت اعتباری ایران کیش	۸/۶۴%	۸/۹۵%	۰/۹۶۲	۰/۹۶۵

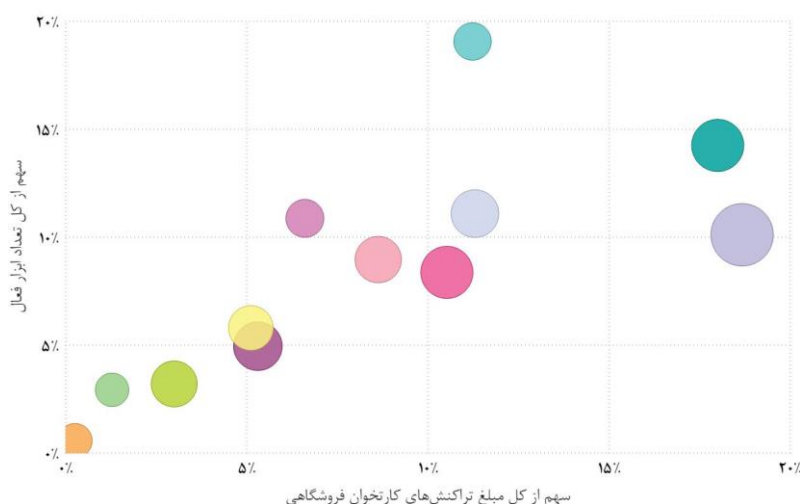
در اسفند ماه شرکت های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسین" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی دست یافته اند. دارا بودن عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ به این معناست که جذب مجموع مبلغ تراکنش های این شرکت ها بر روی کارتخوان ها بیشتر از سهم تعداد کارتخوان هایشان از کل کارتخوان های کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان های فروشگاه های این شرکت ها به گونه ای بوده که در جذب بیشتر مبلغ تراکنش ها به نسبت سایر شرکت ها موفق تر عمل نموده اند.

بیشترین تغییر در میزان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان های فروشگاه های فعال سیستمی در اسفند ماه ۱۴۰۲ نسبت به ماه گذشته در شرکت "فن آوا کارت" با ۰/۲۰۲ واحد افزایش گزارش می شود. این امر به دلیل افزایش سهم مبلغ تراکنش های کارتخوان فروشگاه های آن ارزیابی می شود. با توجه به متغیر بودن روند و مقدار رشد سهم مبلغی تراکنش های کارتخوان های فروشگاه های شرکت ها نسبت به سهم ابزار کارتخوان فروشگاه های آن ها، شاخص مذکور در هریک از شرکت های PSP ممکن است دچار کاهش و یا افزایش شده باشد.

شکل ۴-۶، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP را برای دوره اسفند ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی مبلغی هر شرکت را نشان می‌دهد.

همانگونه که ذکر شد دو شاخص تعداد کارتهخوان‌های فروشگاه‌های و مبلغ تراکنش‌های آن در کنار یکدیگر می‌توانند تصویر خوبی از توزیع مناسب این ابزارها توسط هر یک از شرکت‌های PSP را ارائه دهند. نکته حائز اهمیت این است که در شبکه‌ی شاپرک کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعالی وجود دارند که فاقد تراکنش هستند. به این معنا که وضعیت آن‌ها در شبکه فعال است ولیکن تراکنشی از سوی آن‌ها وارد شبکه‌ی پرداخت نشده است.

راهنه‌های شاخص اثربخشی مبلغ برای هر شرکت PSP		
۱/۰۷۶	آسان پرداخت پرشین	
۰/۴۷۰	الکترونیک کارت دماوند	
۱/۸۵۰	به پرداخت ملت	
۱/۲۶۰	پرداخت الکترونیک سناد	
۰/۵۹۰	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	
۱/۲۶۵	پرداخت الکترونیک سامان	
۰/۸۸۵	پرداخت الکترونیک سپهر	
۰/۶۰۹	پرداخت نوین آرنی	
۱/۰۲۱	تجارت الکترونیک پارسبان	
۰/۴۴۲	فرایرداران آروند امید	
۰/۹۴۳	فن آوا کارت	
۰/۹۶۵	کارت اعتباری ایران کیش	

شکل ۴-۶ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی هر شرکت PSP - اسفند ۱۴۰۲

اثربخشی مبلغ هر یک از شرکت‌ها در کل کارتهخوان‌های فروشگاه‌های فعال در بالا به تفصیل بررسی گردید. در این بخش به منظور مشاهده‌ی نحوه‌ی جایابی کارتهخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار^{۳۳} در کشور و همچنین بررسی میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌ها، شاخص اثربخشی مبلغ به ازای سهم مبلغ تراکنش‌های

^{۳۳} با حداقل یک تراکنش در ماه.

کارتخوان فروشگاه‌های هر شرکت به سهم آن‌ها از تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار بازتعریف شده و به‌عنوان شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار ارائه می‌گردد.

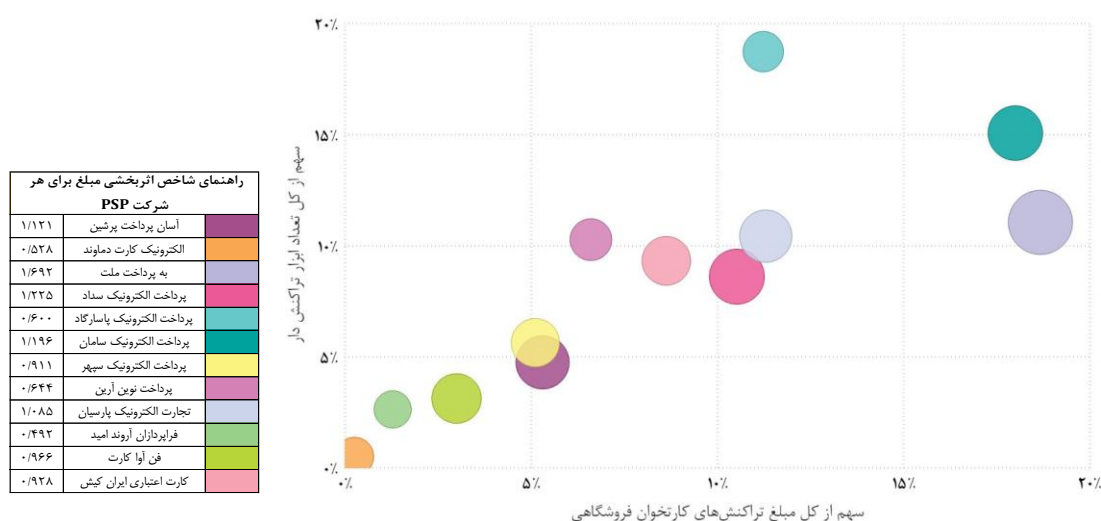
در واقع چنانچه مقدار این شاخص برای شرکتی برابر یک باشد، بدین معنی است که آن شرکت توانسته است دقیقاً به اندازه سهمی که در ابزارهای تراکنش‌دار دارد، از بازار تراکنش‌ها به‌دست آورد و چنانچه مقدار شاخص بالاتر از یک باشد یعنی شرکت بیشتر از سهمی که از ابزارهای مزبور دارد، موفق به جذب تراکنش شده است. جدول زیر همچنین، شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار را بر حسب ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار در اسفند ماه محاسبه و ارائه می‌نماید.

جدول ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت - بهمن و اسفند ۱۴۰۲

اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار		کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار		شرکت
اختلاف	اسفند	بهمن	سهم از کل تعداد کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌های	
-۰/۰۰۴	۱/۱۲۱	۱/۱۲۶	۴/۷۴٪	آسان پرداخت پرشین
۰/۰۰۶	۰/۵۲۸	۰/۵۲۲	۰/۵۰٪	الکترونیک کارت دماوند
-۰/۰۱۴	۱/۶۹۲	۱/۷۰۷	۱۱/۰۴٪	به پرداخت ملت
-۰/۰۱۰	۱/۲۲۵	۱/۲۳۵	۸/۶۰٪	پرداخت الکترونیک سداد
-۰/۰۰۱	۰/۶۰۰	۰/۶۰۱	۱۸/۷۳٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
-۰/۰۰۵	۱/۱۹۶	۱/۲۰۰	۱۵/۰۶٪	پرداخت الکترونیک سامان
-۰/۰۱۶	۰/۹۱۱	۰/۹۲۶	۵/۶۲٪	پرداخت الکترونیک سپهر
-۰/۰۱۳	۰/۶۴۴	۰/۶۵۸	۱۰/۲۶٪	پرداخت نوین آراین
۰/۰۰۰	۱/۰۸۵	۱/۰۸۵	۱۰/۴۲٪	تجارت الکترونیک پارس‌بان
-۰/۰۲۶	۰/۴۹۲	۰/۵۱۸	۲/۶۲٪	فراپردازان آرون‌امید
+۰/۲۱۳	۰/۹۶۶	۰/۷۵۳	۳/۱۱٪	فن آوا کارت
۰/۰۰۵	۰/۹۲۸	۰/۹۲۳	۹/۳۱٪	کارت اعتباری ایران کیش

در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارس‌بان" به عددی بالاتر از یک دست یافته‌اند. بالاترین تغییر در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های تراکنش‌دار نیز در شرکت "فن آوا کارت" با افزایش ۰/۲۱۳ واحدی مشاهده می‌شود.

دستیابی به عدد بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار، بدین معناست که جذب تراکنش‌های این شرکت‌ها بر روی کارتخوان‌های تراکنش‌دار بیشتر از سهم تعداد کارتخوان‌هایشان از کل کارتخوان‌های تراکنش‌دار کشور بوده است. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاه‌های این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. عملکرد مختلف هر یک از شرکت‌های PSP در کسب سهم بازار تراکنش‌ها و کارتخوان‌های تراکنش‌دار سبب گردیده تا میزان شاخص مذکور بعضاً با افزایش و یا کاهش مواجه شود.

شکل ۴-۷ نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP - اسفند ۱۴۰۲

شکل ۴-۷، نمودار پراکندگی شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاه‌های تراکنش‌دار هر شرکت PSP را بر اساس نام اختصاری برای دوره اسفند ۱۴۰۲ به تصویر می‌کشد. با توجه به این نمودار قطر هر دایره میزان شاخص اثربخشی هر شرکت را نشان می‌دهد.

۴-۳-۳-۴ - شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال

سیستمی در هر یک از استان‌های کشور

در این قسمت شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاه‌های فعال سیستمی برای هر شرکت در هر یک از ۳۱ استان کشور مورد بررسی قرار می‌گیرد. شرکت‌های "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سامان" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سداد" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی مبلغی کارتخوان

فروشگاهی بالاتر از یک هستند. در جدول ۴-۹ این شاخص در اسفند ماه برای هر یک از شرکت‌های PSP به ازای استان‌های کشور مورد محاسبه قرار گرفته است.

جدول ۴-۹ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP در هر استان - اسفند ۱۴۰۲

کارت اعتباری ایران کیش	فن آوا کارت	فراپودازان آرونه امید	تجارت الکترونیک پارسین	پرداخت نوین آریز	پرداخت الکترونیک سپهر	پرداخت الکترونیک سامان	پرداخت الکترونیک پاسارگاد	پرداخت الکترونیک سداد	به پرداخت ملت	الکترونیک کارت دماوند	آسان پرداخت پرسین	استان
۱/۱۰۰	-/۷۳۲	۰/۵۱۹	۱/۰۶۷	۰/۶۹۵	۱/۲۷۷	۱/۲۸۵	۰/۶۱۵	۱/۰۹۶	۲/۰۹۳	-/۴۸۵	۱/۱۲۳	آذربایجان شرقی
۱/۰۴۳	-/۸۶۸	۰/۴۸۸	۱/۰۱۶	۰/۷۱۵	۱/۰۱۴	۱/۳۷۴	۰/۶۴۹	۱/۲۶۰	۱/۹۷۴	-/۶۹۷	۰/۹۹۰	آذربایجان غربی
۱/۱۱۸	-/۷۸۷	۰/۴۴۰	۰/۸۵۳	۰/۹۴۷	-/۸۰۵	۱/۳۵۱	۰/۶۳۹	۱/۲۱۵	۱/۶۸۳	-/۴۹۵	۰/۸۷۱	اردبیل
۱/۰۶۱	-/۴۹۴	۰/۲۹۰	۱/۰۳۹	۰/۵۱۸	۱/۱۴۴	۱/۲۶۱	۰/۵۱۰	۱/۱۹۲	۲/۱۱۸	-/۵۰۳	۱/۱۰۰	اصفهان
-/۸۰۲	۱/۹۰۸	۰/۶۱۸	۱/۱۰۳	-/۵۷۲	-/۷۲۰	۱/۳۳۳	۰/۵۱۰	۱/۱۱۰	۱/۷۵۶	-/۶۰۴	۱/۲۹۶	البرز
-/۸۲۵	-/۷۷۲	۰/۵۸۶	-/۹۶۰	۰/۴۶۷	-/۸۴۸	۱/۰۲۱	۰/۶۷۱	-/۹۶۱	۱/۶۴۲	-/۴۵۶	۰/۹۵۸	ایلام
-/۸۸۸	-/۵۵۲	۰/۴۱۲	۱/۲۴۹	-/۸۳۷	-/۸۶۷	۱/۲۲۸	۰/۵۷۸	۱/۱۷۸	۱/۷۷۲	-/۴۳۰	۰/۹۶۸	بوشهر
-/۷۷۹	۱/۵۳۱	۰/۴۰۵	-/۹۰۱	۰/۶۱۷	-/۸۱۴	۱/۲۹۰	۰/۶۴۷	۱/۳۲۲	۱/۳۸۷	-/۴۵۱	۱/۳۳۶	تهران
۱/۰۵۴	-/۴۴۴	۰/۶۹۰	-/۸۵۴	۰/۴۶۷	-/۶۹۰	۱/۲۷۰	۰/۶۹۱	۱/۳۵۲	۱/۷۵۳	-/۴۲۵	۰/۸۶۶	چهارمحال و بختیاری
-/۹۶۰	-/۶۲۷	۰/۵۶۱	-/۸۲۲	۰/۵۳۹	-/۷۳۷	۱/۱۴۰	۰/۵۹۹	۱/۰۶۳	۱/۷۲۲	-/۳۸۲	۱/۰۴۱	خراسان جنوبی
-/۹۷۵	-/۸۹۴	۰/۴۱۷	۱/۰۲۳	۰/۶۵۰	-/۹۲۳	۱/۳۳۹	۰/۵۵۳	۱/۳۳۴	۲/۲۳۳	-/۳۷۴	۰/۹۸۹	خراسان رضوی
۱/۱۵۲	-/۵۰۳	۰/۵۲۳	-/۸۹۵	۰/۴۶۷	-/۹۴۲	۱/۱۴۸	۰/۵۳۳	۱/۳۸۸	۱/۹۶۳	-/۴۸۸	۰/۸۸۸	خراسان شمالی
۱/۲۲۳	-/۷۲۰	۰/۴۰۶	۱/۱۲۷	-/۷۰۹	-/۸۳۶	۱/۱۶۷	۰/۶۵۸	۱/۳۰۴	۲/۰۷۷	-/۵۶۵	۱/۲۳۳	خوزستان
-/۹۴۵	-/۴۴۷	۰/۳۹۴	-/۹۷۱	۰/۵۹۷	-/۹۹۴	۱/۰۸۹	۰/۵۷۱	۱/۳۷۱	۱/۸۰۳	-/۵۲۸	۱/۰۸۸	زنجان
-/۷۹۹	-/۹۵۰	۰/۴۶۴	-/۸۱۷	۰/۷۴۵	-/۶۹۵	۱/۱۴۲	۰/۶۰۰	۱/۳۹۹	۱/۵۸۴	-/۱۵۵	۰/۹۴۱	سمنان
۱/۰۴۸	-/۴۶۲	۰/۴۲۳	-/۹۷۴	۰/۵۷۳	-/۹۲۳	۱/۲۲۳	۰/۶۴۵	۱/۰۵۴	۱/۵۵۳	-/۴۷۵	۰/۹۹۶	سیستان و بلوچستان
-/۹۴۸	-/۹۲۱	۰/۵۷۲	-/۹۷۳	۰/۶۰۱	-/۸۶۸	۱/۴۳۴	۰/۵۳۱	۱/۱۱۱	۲/۳۶۹	-/۳۷۷	۱/۱۸۳	فارس
۱/۱۰۳	-/۶۶۱	۰/۵۱۶	۱/۰۱۹	-/۸۲۴	-/۷۶۰	۱/۰۷۸	۰/۵۶۸	۱/۲۲۶	۱/۹۵۴	-/۵۴۴	۰/۹۹۲	قزوین
-/۹۰۶	-/۸۲۹	۰/۴۵۶	-/۸۴۰	۰/۵۹۴	-/۷۲۰	۱/۲۵۵	۰/۵۰۰	۱/۳۲۶	۱/۷۶۹	-/۳۲۶	۱/۴۳۷	قم
-/۹۶۰	-/۶۰۶	۰/۴۴۳	۱/۰۵۳	۰/۵۹۸	-/۸۶۹	۱/۲۹۶	۰/۵۹۴	۱/۲۲۱	۱/۷۳۶	-/۴۳۹	۱/۲۰۴	کردستان
-/۸۳۷	-/۴۹۶	۰/۴۰۰	۱/۰۸۶	۰/۵۸۳	-/۸۳۴	۱/۱۸۵	۰/۵۱۰	۱/۳۹۵	۲/۱۸۷	-/۳۴۶	۱/۰۸۹	کرمان
۱/۱۵۸	-/۷۳۹	۰/۶۹۴	۱/۰۱۴	۰/۷۷۴	-/۸۴۴	۱/۰۶۰	۰/۵۸۴	۱/۱۷۴	۲/۰۵۵	-/۴۰۰	۰/۹۴۵	کرمانشاه
۱/۰۲۸	-/۵۵۰	۰/۵۲۳	۱/۰۸۷	۰/۵۳۴	-/۷۸۹	۱/۱۵۰	۰/۶۳۷	۱/۰۱۳	۱/۸۲۳	-/۴۵۵	۱/۰۸۱	کهگیلویه و بویراحمد
۱/۱۸۴	-/۸۲۱	۰/۶۱۲	۱/۱۹۴	۰/۶۳۸	-/۷۶۷	۱/۱۸۷	۰/۵۸۶	۱/۴۳۲	۲/۱۰۷	-/۵۷۲	۰/۷۳۹	گلستان
-/۹۷۳	-/۷۹۰	۰/۵۶۰	-/۹۷۲	۰/۶۹۱	-/۹۵۸	۱/۳۸۱	۰/۶۰۱	۱/۴۵۹	۱/۹۰۹	-/۶۴۲	۱/۱۱۵	گیلان
۱/۰۲۰	-/۷۲۸	۰/۵۵۳	۱/۰۴۳	۰/۵۳۲	-/۷۴۸	۱/۲۵۵	۰/۵۸۳	۱/۳۳۷	۱/۹۱۵	-/۳۱۱	۱/۱۵۰	لرستان
۱/۱۵۶	-/۶۱۴	۰/۴۴۴	۱/۱۵۴	۰/۶۰۹	۱/۱۰۷	۱/۱۹۹	۰/۶۰۸	۱/۳۷۷	۲/۰۵۵	-/۶۱۶	۱/۰۸۲	مازندران
-/۹۴۵	-/۵۶۰	۰/۶۷۶	-/۹۵۶	۰/۵۵۳	-/۸۱۴	۱/۳۷۹	۰/۵۷۱	۱/۲۲۰	۱/۷۲۷	-/۴۲۵	۱/۱۴۷	مرکزی
-/۹۷۴	-/۶۵۱	۰/۲۷۸	۱/۰۴۴	۰/۷۷۳	-/۸۷۹	۱/۲۰۸	۰/۵۷۳	۱/۱۶۹	۱/۵۵۹	-/۴۰۷	۱/۰۰۲	هرمزگان
-/۹۸۴	-/۶۷۱	۰/۵۰۵	۱/۰۶۲	۰/۵۳۵	۱/۰۳۱	۱/۴۱۱	۰/۵۹۶	۱/۲۸۷	۲/۱۸۷	-/۵۴۷	۱/۱۵۰	همدان
-/۸۲۱	-/۳۵۲	۰/۴۵۳	۱/۰۲۹	۰/۵۲۱	۱/۵۶۳	۱/۱۰۴	۰/۳۹۸	۱/۳۱۶	۱/۸۱۴	-/۲۸۷	۰/۷۹۶	یزد

گزارش اقتصادی شاپرک

همچنین شکل شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی هر شرکت PSP برای هر یک از استان‌های کشور در شکل ۴-۸ آمده است.

شکل ۴-۸ شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی شرکت‌های PSP به تفکیک هر استان - اسفند ۱۴۰۲

عملکرد شرکت های PSP در ابزار کارتخوان های فروشگاه های ۴-۳-۴

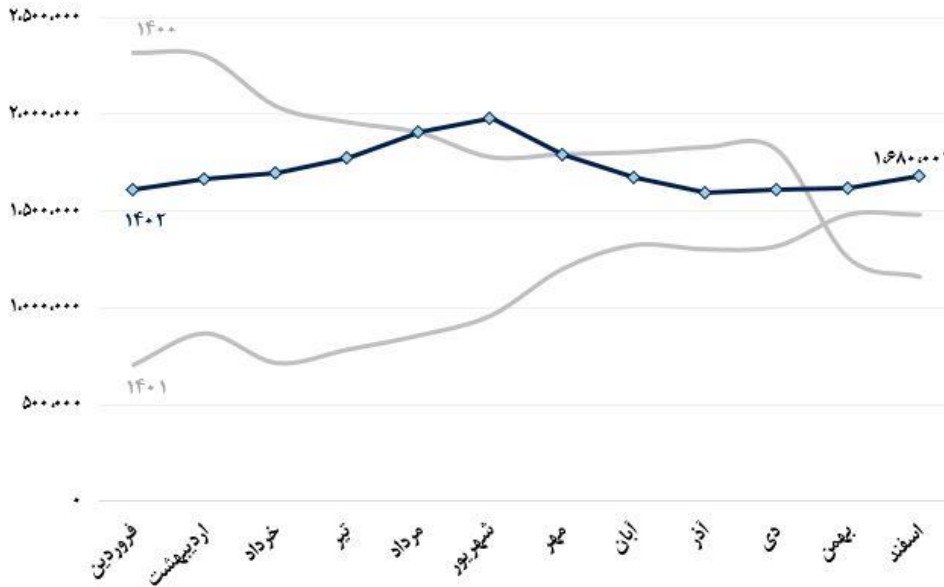
کم تراکنش و فاقد تراکنش

بر اساس روش معمول در سایر کشورها، پذیرندگان برای استفاده از ابزار کارتخوان فروشگاه های، ناچار به خرید یا اجاره دستگاه کارتخوان بوده و به علاوه موظف به پرداخت هزینه های نصب، نگهداری و نیز پرداخت بهای کاغذ رول مورد استفاده در آن هستند. در نتیجه در این کشورها، توجه به بهره‌وری در به کارگیری این ابزار بسیار بیشتر است. اما در ایران به واسطه مداخله بانک‌ها در این امر، نه تنها کارتخوان به صورت رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد، بلکه همه هزینه‌های مربوطه حتی رول کاغذ رسید نیز به رایگان در اختیار پذیرندگان قرار می‌گیرد. به تبع این رویکرد، تعدد دستگاه‌های کارتخوان در فروشگاه‌ها و در نتیجه فراوانی کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مشاهده می‌شود. متأسفانه بی تفاوتی فروشندگان و یا حتی استقبال از افزایش کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم تراکنش به دلیل ارزش نامیسی آن از یک سو و الزام شرکت PSP به نصب کارتخوان بدون توجه به کارایی آن که از قراردادهای این شرکت‌ها با بانک‌ها ناشی می‌شود از سوی دیگر، موجب تشدید پدیده‌هایی نظیر تعدد کارتخوان نصب شده در هر فروشگاه‌ها و وجود کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش شده است.

در این قسمت به منظور بررسی نمایش میزان کارایی و بهره‌وری کارتخوان‌های فروشگاه‌های، آمار کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی هر شرکت PSP بررسی خواهد شد. از اردیبهشت ماه ۹۷ مفهوم این نوع کارتخوان‌ها بازتعریف گردیده و بر این اساس به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شود که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه متوالی، کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد^{۲۴}. علت ملاک قرار گرفتن بازه زمانی دو ماهه در تعریف ابزار کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، کنترل شرکت‌ها در نصب جدید کارتخوان‌ها و نیز در بر گرفتن فعالیت فصلی برخی پذیرندگان بنابر ماهیت فعالیت آن‌ها است.

^{۲۴} در تعریف گذشته به کارتخوانی کم تراکنش گفته می‌شد که در یک بازه زمانی دو ماهه متوالی کمتر از ۶۰ تراکنش در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن کمتر از ۲۰ میلیون ریال در هر ماه باشد.

برای مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، شکل ۴-۹ از ابتدای سال ۱۴۰۰ تا اسفند ۱۴۰۲ رسم شده است.

شکل ۴-۹ مقایسه روند تغییر تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از ابتدای سال ۱۴۰۰ تاکنون

تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش در اسفند ماه با تعداد ۱,۶۸۰,۰۰۲ عدد با افزایش ۳/۶۴ درصدی روبه‌رو بوده است. در این ماه سهم کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۵/۹۱ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاه‌های فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است. عدد فوق نسبت به رقم مشابه در بهمن ماه تنها ۰/۳۴ درصد افزایش یافته است. جدول زیر سهم تعداد کارتخوان‌های فروشگاه‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت را ارائه می‌دهد.

جدول ۴-۱۰ سهم تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش هر شرکت از کل کارتخوان های فعال سیستمی آن - اسفند ۱۴۰۲

اختلاف	سهم مجموع تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی از کل کارتخوان های فعال سیستمی هر شرکت		نام شرکت
	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	
۱/۱۳٪	۱۹/۳۵٪	۱۸/۲۲٪	آسان پرداخت پرشین
۰/۴۸٪	۲۵/۷۲٪	۲۵/۲۴٪	الکترونیک کارت دماوند
۰/۳۶٪	۸/۹۹٪	۸/۶۳٪	به پرداخت ملت
۰/۳۶٪	۱۵/۰۱٪	۱۴/۶۵٪	پرداخت الکترونیک سداد
۰/۴۰٪	۱۸/۱۶٪	۱۷/۷۶٪	پرداخت الکترونیک پاسارگاد
۰/۵۷٪	۱۱/۱۱٪	۱۰/۵۴٪	پرداخت الکترونیک سامان
۰/۸۰٪	۱۴/۹۱٪	۱۴/۱۱٪	پرداخت الکترونیک سپهر
۰/۰۴٪	۲۰/۱۸٪	۲۰/۱۵٪	پرداخت نوین آرین
۰/۵۰٪	۱۹/۵۵٪	۱۹/۰۵٪	تجارت الکترونیک پارسیان
-۳/۰۸٪	۲۳/۵۵٪	۲۶/۶۳٪	فراپردازان آروند امید
۱/۳۱٪	۱۷/۲۴٪	۱۵/۹۳٪	فن آوا کارت
۰/۰۶٪	۱۲/۸۴٪	۱۲/۷۸٪	کارت اعتباری ایران کیش
۰/۳۴٪	۱۵/۹۱٪	۱۵/۵۷٪	مجموع

* هر چه این شاخص کمتر باشد، نشان دهنده آن است که شرکت عملکرد بهتری به نسبت سایر شرکت ها داشته است. لذا در این جدول بر خلاف غالب جدول ها، کمترین میزان شاخص به صورت **Bold** نمایش داده شده است.

بسته به جهت و میزان سرعت تغییرات هر یک از دو مولفه ی تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش و تعداد کارتخوان های فعال سیستمی در هر شرکت PSP، عدد شاخص مذکور تحت تاثیر قرار گرفته است. بیشترین تغییر مربوط به سهم تعداد کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش از کارتخوان های فعال سیستمی با کاهش ۳/۰۸ درصد، در شرکت "فراپردازان آروند امید" رخ داده است. شرکت "الکترونیک کارت دماوند" با عددی برابر با ۲۵/۷۲ درصد بالاترین رقم شاخص را نشان می دهد. در مقابل آن، تنها ۸/۹۹ درصد از کل کارتخوان های فعال سیستمی شرکت "به پرداخت ملت" را کارتخوان های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی آن شامل می شوند.

۴-۴ - نسبت ترمینال‌های تراکنش‌دار به فعال سیستمی شرکت‌های PSP

در این بخش از گزارش نسبت تعداد ترمینال‌های تراکنش‌دار هر یک از شرکت‌های PSP از ترمینال‌های فعال آن شرکت محاسبه شده و قابل مشاهده می‌باشد.

جدول ۴-۱۱ سهم ترمینال‌های تراکنش‌دار از ترمینال‌های فعال در اسفند ۱۴۰۲

نام شرکت	کارتخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	مجموع
به پرداخت ملت	۸۸/۸۵٪	۴۰/۴۰٪	۲/۰۷٪	۸۷/۲۲٪
پرداخت الکترونیک سامان	۸۵/۹۵٪	۲۸/۸۰٪	۹/۲۹٪	۸۳/۶٪
کارت اعتباری ایران کیش	۸۴/۵۳٪	۵/۳۹٪	۰/۷۵٪	۸۲/۴٪
پرداخت الکترونیک سداد	۸۳/۵۹٪	۱۸/۹۹٪	۳۸/۸۹٪	۸۲/۲٪
پرداخت الکترونیک پاسارگاد	۷۹/۸۸٪	۱۴/۴۴٪	۰/۰۰٪	۷۹/۰٪
فن آوا کارت	۷۹/۲۸٪	۲/۸۱٪	۰/۰۰٪	۷۸/۸٪
پرداخت نوین آراین	۷۶/۸۱٪	۲۹/۳۲٪	۱۷/۶۵٪	۷۶/۷٪
پرداخت الکترونیک سپهر	۷۹/۰۱٪	۳۵/۷۸٪	۰/۰۰٪	۷۵/۶٪
فراپردازان آروند امید	۷۲/۹۸٪	۲۵/۳۶٪	۰/۰۰٪	۷۲/۶٪
الکترونیک کارت دماوند	۷۲/۳۵٪	۹/۰۹٪	۰/۰۰٪	۷۲/۳٪
آسان پرداخت پرشین	۷۷/۹۸٪	۱/۴۲٪	۰/۲۵٪	۵۱/۳٪
تجارت الکترونیک پارسیان	۷۶/۴۴٪	۰/۴۷٪	۱/۶۳٪	۴۹/۰٪
شبکه پرداخت	۸۱/۳٪	۵/۸٪	۲/۳٪	۷۳/۷٪

شرکت "به پرداخت ملت" دارای بیشترین تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال فعال در اسفند ماه ۱۴۰۲ بوده است و در بررسی نسبت کارتخوان فروشگاهی تراکنش‌دار نیز این شرکت در صدر جدول قرار گرفته است. در این بین کمترین نسبت تعداد ترمینال تراکنش‌دار به ترمینال‌های فعال سیستمی متعلق به شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" بوده است.

فصل ۵

بررسی عملکرد بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش به بررسی عملکرد بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور در دو حوزه صادرکنندگی و پذیرندگی پرداخت خواهد شد.

۵- بررسی وضعیت بانک‌های صادرکننده و پذیرنده

در این بخش از گزارش برای داشتن درک بهتری از روند کاری بانک‌های کشور، به بررسی سهم بازار پذیرندگی و صادرکنندگی در بانک‌های^{۲۵} پذیرنده^{۲۶} و صادرکننده^{۲۷} در شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌ی پرداخته می‌شود.

۲۸

۵-۱- سهم بازار پذیرندگی

در این بخش، سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از لحاظ تعداد و مبلغ تراکنش‌های کارت‌ی شبکه‌ی شاپرک مورد بررسی قرار گرفته و همچنین سهم هر یک از آن‌ها نیز به تفکیک ابزارهای پذیرش محاسبه شده است.

^{۲۵} در کل گزارش منظور از بانک‌ها، بانک‌ها و موسسات مالی و اعتباری مجاز می‌باشد.

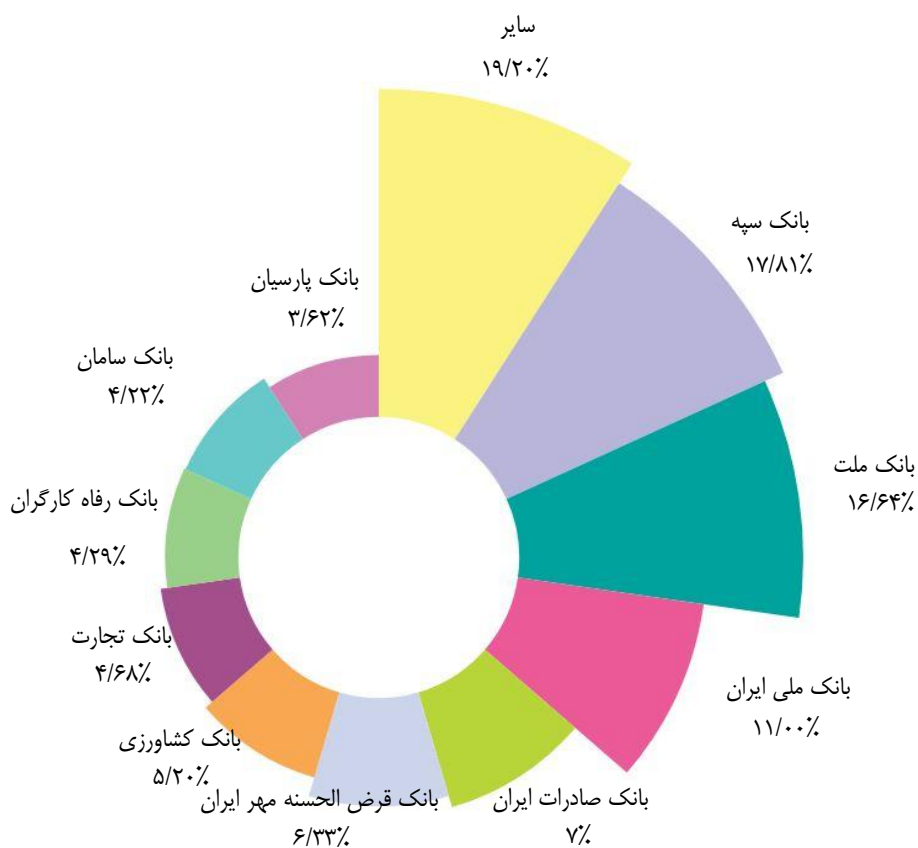
^{۲۶} بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است.

^{۲۷} بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید.

^{۲۸} پیرو نامه‌های ابلاغی بانک مرکزی طی ماه‌های گذشته مبنی بر ادغام ۵ بانک (حکمت، قوامین، مهراقتصاد، کوثر و انصار) با بانک سپه، از بهمن ماه ۹۹ این ۶ بانک با یکدیگر ادغام گردیده و در جداول و شکل‌های فصل پنجم در قالب بانک "سپه" آورده شده است.

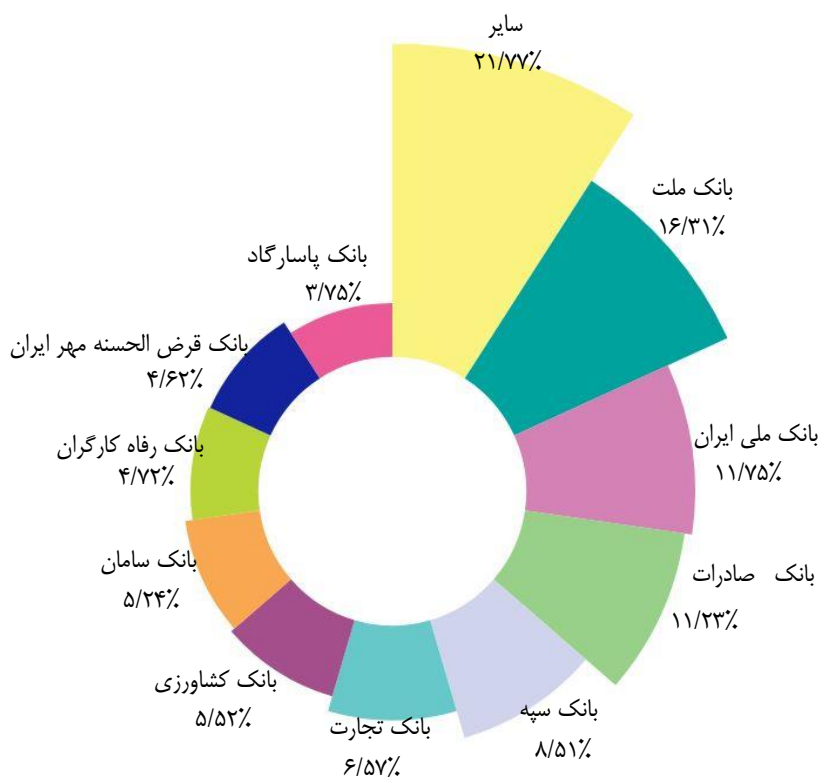
۵-۱-۱- سهم بازار هر یک از بانک‌های پذیرنده از تعداد و مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت

این شاخص گستره فعالیت هر یک از بانک‌ها در پذیرش تعداد و مبلغ تراکنش‌های پشتیبانی شده در شبکه شاپرک را نشان می‌دهد. در نمودارهای مربوطه ده بانک نخست با بالاترین سهم تعدادی و مبلغی در شبکه پرداخت آورده شده و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

شکل ۵-۱ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ماه ۱۴۰۲

همچنین شکل ۵-۱ سهم مبلغی هر یک از بانک‌های پذیرنده از کل جمع مبلغ تراکنش‌های صنعت پرداخت در اسفند ماه ۱۴۰۲ را نشان می‌دهد.

شکل ۵-۲ سهم بازار هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های شبکه پرداخت - اسفند ماه ۱۴۰۲

از دو شکل بالا ملاحظه می‌شود که "بانک سپه" با سهم ۱۷/۸۱ درصدی از تعداد تراکنش‌ها و "بانک ملت" با سهم ۱۶/۳۱ درصدی از مبلغ تراکنش‌ها، با اختلاف، بالاترین سهم از پذیرش تراکنش‌های بازار را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفته‌اند.

۵-۱-۲ سهم تعدادی و مبلغی بانک‌های پذیرنده از کل بازار

تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش

این شاخص، منجر به شناخت حوزه فعالیت و نحوه‌ی بازاریابی هر یک از بانک‌ها به منظور پذیرش وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی در هر یک از ابزارهای پذیرش می‌شود. ذکر این نکته ضروری است

که در محاسبه شاخص فوق، آمار تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ازای تمامی بانک‌های پذیرنده در کارت‌خوان‌های چندشبایی^{۲۹} نیز در نظر گرفته می‌شود.

سه‌م تعدادی و مبلغی تراکنش‌های هر یک از بانک‌های پذیرنده از بازار ابزارهای پذیرش برای اسفند ماه ۱۴۰۲ در جدول ۵-۱ ارائه شده است.

جدول ۵-۱ سه‌م هر بانک پذیرنده از کل تعداد و مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش - اسفند ماه ۱۴۰۲

ردیف	بانک پذیرنده	سه‌م هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سه‌م هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۲۴٪	۱/۴۱٪	۰/۰۶٪	۱/۲۳٪	۰/۵۵٪	۰/۱۰٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۸٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۵۴٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪
۳	بانک آینده	۱/۵۱٪	۵/۲۵٪	۲/۷۷٪	۱/۲۹٪	۷/۰۳٪	۲/۴۰٪
۴	بانک پارسیان	۳/۶۳٪	۴/۴۳٪	۱/۲۱٪	۲/۷۵٪	۳/۴۰٪	۳/۲۸٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۴۴٪	۲/۴۹٪	۰/۰۸٪	۳/۴۰٪	۵/۰۷٪	۰/۱۴٪
۶	بانک تجارت	۵/۰۳٪	۱/۳۱٪	۰/۰۰٪	۶/۵۳٪	۶/۷۹٪	۰/۰۰٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۸۴٪	۰/۰۳٪	۰/۰۰٪	۰/۹۶٪	۰/۰۸٪	۰/۰۰٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۱۶٪	۰/۰۰٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۱۶٪	۷/۸۹٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۳/۲۱٪	۰/۰۰٪
۱۰	بانک دی	۰/۲۳٪	۱/۶۳٪	۰/۱۶٪	۰/۳۲٪	۰/۳۴٪	۰/۳۶٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۴۱٪	۲/۰۳٪	۵/۴۰٪	۴/۸۳٪	۴/۳۳٪	۴/۶۵٪
۱۲	بانک سامان	۴/۱۱٪	۷/۲۱٪	۰/۷۳٪	۴/۱۷٪	۹/۲۲٪	۱/۶۹٪
۱۳	بانک سپه	۱۹/۱۵٪	۴/۲۹٪	۱/۱۷٪	۱۰/۳۰٪	۱/۹۹٪	۰/۶۵٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۲۵٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۸٪	۰/۳۰٪	۰/۰۰٪	۰/۹۵٪	۱/۳۶٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۱/۱۹٪	۲/۵۲٪	۰/۰۰٪	۲/۲۲٪	۲/۵۳٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۷/۵۵٪	۱/۴۷٪	۰/۰۰٪	۱۰/۵۶٪	۱۳/۷۹٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۲٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۸٪	۰/۰۶٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۲/۷۷٪	۱/۳۶٪	۲۵/۳۵٪	۲/۳۶٪	۰/۳۲٪	۲۳/۸۷٪

^{۲۹} منظور از لفظ چندشبایی، تعریف و اتصال بیش از یک شماره شبا به ابزار پذیرش است.

ردیف	بانک پذیرنده	سهم هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش			سهم هر بانک پذیرنده از کل مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش		
		کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کارتخوان	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۶/۷۲٪	۰/۴۶٪	۶/۵۸٪	۷/۵۴٪	۱/۳۱٪	۱/۵۴٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۱۰٪	۰/۲۹٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۳۱٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۵/۵۹٪	۱/۳۹٪	۰/۰۱٪	۶/۷۰٪	۱/۲۲٪	۰/۰۳٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۵۹٪	۰/۴۴٪	۰/۰۱٪	۰/۶۴٪	۰/۷۸٪	۰/۰۱٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۱/۱۵٪	۳/۲۶٪	۰/۰۰٪	۲/۰۲٪	۸/۳۴٪	۰/۰۱٪
۲۵	بانک مسکن	۰/۹۶٪	۰/۰۳٪	۰/۰۳٪	۱/۰۳٪	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۴/۱۰٪	۴۰/۸۲٪	۵۲/۳۷٪	۱۶/۲۵٪	۱۶/۳۲٪	۵۲/۴۵٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۱/۲۸٪	۹/۵۰٪	۴/۰۷٪	۱۱/۸۹٪	۱۱/۲۹٪	۲/۸۰٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲/۴۷٪	۰/۰۹٪	۰/۰۰٪	۲/۳۳٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۴۲٪	۰/۰۵٪	۰/۰۰٪	۰/۴۱٪	۰/۰۷٪	۰/۰۰٪

همانگونه که در جدول ۵-۱ مشاهده می‌گردد در بررسی این شاخص به ترتیب:

- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک خاورمیانه" و "بانک سامان"
- بالاترین سهم تعدادی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار کارتخوان فروشگاه‌های به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"
- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش اینترنتی به "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران"، "بانک ملی ایران" و "بانک سامان"

- بالاترین سهم مبلغی از تراکنش‌های ابزار پذیرش موبایلی به "بانک ملت"، "بانک قرض الحسنه رسالت"، "بانک قرض الحسنه مهر ایران" و "بانک رفاه کارگران" تعلق گرفته و این بانک‌ها به ترتیب در مکان‌های اول تا چهارم جای گرفته‌اند.

۵-۱-۳ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده

در این بخش از گزارش، طی شاخصی سهم تعدادی و مبلغی هر بانک پذیرنده از کل تعداد تراکنش‌های همان بانک برای هر یک از ابزارهای پذیرش مورد بررسی و محاسبه قرار گرفته است. این شاخص می‌تواند دید وسیعی از سهم و کارایی هر ابزار از تعداد کل تراکنش‌های صورت گرفته برای هر بانک پذیرنده را فراهم و زمینه تحلیل و برنامه‌ریزی را برای آن بانک ایجاد نماید.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده را به تفکیک بانک‌ها در شبکه پرداخت کشور نشان می‌دهد.

جدول ۵-۲ سهم تعدادی و مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده - اسفند ماه ۱۴۰۲

سهم مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهم تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			بانک پذیرنده	ردیف
ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاه‌های	ابزار پذیرش موبایلی	ابزار پذیرش اینترنتی	کارتخوان فروشگاه‌های		
۰/۰۱٪	۱۰/۷۸٪	۸۹/۲۱٪	۰/۱۲٪	۷/۰۸٪	۹۲/۸۱٪	بانک اقتصاد نوین	۱
۰/۰۰٪	۲/۵۵٪	۹۷/۴۵٪	۰/۰۰٪	۰/۶۲٪	۹۹/۳۸٪	بانک ایران زمین	۲
۰/۱۳٪	۵۹/۴۶٪	۴۰/۴۰٪	۳/۷۱٪	۱۸/۱۶٪	۷۸/۱۳٪	بانک آینده	۳
۰/۱۶٪	۲۵/۰۲٪	۷۴/۸۲٪	۰/۷۹٪	۷/۴۹٪	۹۱/۷۲٪	بانک پارسیان	۴
۰/۰۱٪	۲۸/۷۷٪	۷۱/۲۲٪	۰/۰۵٪	۴/۶۱٪	۹۵/۳۳٪	بانک پاسارگاد	۵
۰/۰۰٪	۲۱/۹۷٪	۷۸/۰۳٪	۰/۰۰٪	۱/۷۱٪	۹۸/۲۹٪	بانک تجارت	۶
۰/۰۰٪	۲/۱۸٪	۹۷/۸۲٪	۰/۰۰٪	۰/۲۳٪	۹۹/۷۷٪	بانک توسعه تعاون	۷
۰/۰۰٪	۹۰/۵۶٪	۹/۴۴٪	۰/۰۰٪	۲۸/۶۹٪	۷۱/۳۱٪	بانک توسعه صادرات ایران	۸
۰/۰۰٪	۷۸/۰۰٪	۲۲/۰۰٪	۰/۰۰٪	۷۶/۵۳٪	۲۳/۴۷٪	بانک خاورمیانه	۹
۰/۱۶٪	۲۲/۲۰٪	۷۷/۶۴٪	۱/۲۲٪	۳۱/۹۰٪	۶۶/۸۸٪	بانک دی	۱۰

گزارش اقتصادی شاپرک

ردیف	بانک پذیرنده	سهام تعدادی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده			سهام مبلغی هر یک از ابزارهای پذیرش از تراکنش‌های هر بانک پذیرنده		
		کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی	کار تخوان فروشگاهی	ابزار پذیرش اینترنتی	ابزار پذیرش موبایلی
۱۱	بانک رفاه کارگران	۹۴/۱۳٪	۲/۹۰٪	۲/۹۸٪	۸۰/۳۴٪	۱۹/۵۲٪	۰/۱۴٪
۱۲	بانک سامان	۸۹/۱۳٪	۱۰/۴۶٪	۰/۴۱٪	۶۲/۵۱٪	۳۷/۴۵٪	۰/۰۵٪
۱۳	بانک سپه	۹۸/۳۷٪	۱/۴۷٪	۰/۱۶٪	۹۵/۰۲٪	۴/۹۷٪	۰/۰۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۹۹/۸۶٪	۰/۱۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۴۶٪	۰/۵۴٪	۰/۰۰٪
۱۵	بانک سینا	۹۷/۱۹٪	۲/۸۱٪	۰/۰۰٪	۷۲/۰۵٪	۲۷/۹۵٪	۰/۰۰٪
۱۶	بانک شهر	۸۷/۵۴٪	۱۲/۴۶٪	۰/۰۰٪	۷۶/۴۶٪	۲۳/۵۴٪	۰/۰۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۹۸/۷۲٪	۱/۲۸٪	۰/۰۰٪	۷۳/۸۷٪	۲۶/۱۳٪	۰/۰۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۹۹/۷۷٪	۰/۲۳٪	۰/۰۰٪	۸۲/۶۲٪	۱۷/۳۸٪	۰/۰۰٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۷۸/۷۸٪	۲/۵۹٪	۱۸/۶۳٪	۹۴/۸۳٪	۳/۴۴٪	۱/۷۲٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۹۷/۱۰٪	۰/۴۴٪	۲/۴۶٪	۹۳/۷۴٪	۶/۰۳٪	۰/۲۳٪
۲۱	بانک کارآفرین	۸۴/۱۹٪	۱۵/۸۱٪	۰/۰۰٪	۷۳/۳۱٪	۲۶/۶۹٪	۰/۰۰٪
۲۲	بانک کشاورزی	۹۸/۳۶٪	۱/۶۴٪	۰/۰۰٪	۹۵/۳۰٪	۴/۷۰٪	۰/۰۰٪
۲۳	بانک گردشگری	۹۵/۲۷٪	۴/۷۱٪	۰/۰۲٪	۷۵/۳۰٪	۲۴/۷۰٪	۰/۰۰٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۸۴/۱۲٪	۱۵/۸۷٪	۰/۰۱٪	۴۷/۲۷٪	۵۲/۷۳٪	۰/۰۰٪
۲۵	بانک مسکن	۹۹/۶۹٪	۰/۲۳٪	۰/۰۸٪	۹۹/۲۱٪	۰/۷۸٪	۰/۰۰٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۴۴/۶۰٪	۵۵/۴۰٪	۰/۰۰٪	۸۸/۶۰٪	۱۱/۴۰٪	۰/۰۰٪
۲۷	بانک ملت	۷۷/۵۴٪	۱۵/۰۱٪	۷/۴۵٪	۷۸/۲۶٪	۲۱/۲۹٪	۰/۴۵٪
۲۸	بانک ملی ایران	۹۳/۸۴٪	۵/۲۸٪	۰/۸۸٪	۷۹/۵۳٪	۲۰/۴۴٪	۰/۰۳٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۹۹/۷۶٪	۰/۲۴٪	۰/۰۰٪	۹۹/۲۳٪	۰/۷۷٪	۰/۰۰٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۹۹/۱۸٪	۰/۸۲٪	۰/۰۰٪	۹۵/۴۶٪	۴/۵۴٪	۰/۰۰٪

همانگونه که مشاهده می‌گردد:

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های هر بانک پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش موبایلی در اسفند ماه ۱۴۰۲ در تراکنش‌های بانک‌های کشور به "بانک قرض الحسنه رسالت" تعلق گرفته است. پس از آن "بانک ملت"، "بانک آینده" و "بانک رفاه کارگران" در مکان‌های دوم تا چهارم قرار گرفته‌اند.

- بالاترین سهم تعدادی از پذیرش تراکنش‌های بانک‌های پذیرنده در خصوص ابزار پذیرش اینترنتی در اسفند ماه ۱۴۰۲ در تراکنش‌های بانک‌ها، به "بانک خاورمیانه" تعلق گرفته است. بعد از آن،

بانک‌های " بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، " بانک دی" و " بانک توسعه صادرات ایران" به ترتیب در مکان‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

این درحالیست که طی بررسی‌های انجام شده مشخص می‌گردد که در اسفند ماه "بانک قرض الحسنه رسالت" و "بانک خاورمیانه" در کل به ترتیب ۳/۲۲ و ۰/۶۳ درصد تعداد تراکنش‌های کارت شبکه پرداخت کشور را در دست داشته‌اند که همانگونه که مشاهده می‌گردد، ارقام متعلق به این بانک‌ها در مقابل کل تعداد تراکنش‌های کارت در شبکه پرداخت سهم بسیار ناچیزی بوده است.

کلیه این موارد در حالی است که در سایر بانک‌های کشور بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های بوده و نیز بیشترین سهم از مبالغ تراکنش‌ها توسط ابزارهای کارتخوان فروشگاه‌های جذب هر بانک شده است.

۵-۱-۴ - اندازه‌گیری تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها

همانند آنچه در بخش ۴-۱-۴ معرفی شد، با اندازه‌گیری میزان تمرکز در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها، می‌توان میزان رقابت و انحصار در آن بازار را بررسی نمود. هرچه میزان شاخص تمرکز، عدد کمتری باشد، بازار رقابتی‌تر و هر چه شاخص تمرکز عدد بیشتری باشد، بازار به انحصار نزدیک‌تر خواهد بود. در این قسمت نیز وضعیت تمرکز و قدرت رقابتی بانک‌ها در نقش پذیرندگی تراکنش‌ها با استفاده از شاخص هرفیندال-هیرشمن سنجیده و بررسی می‌شود.

در جدول ۵-۳ این شاخص برای صنعت پرداخت الکترونیک، به ازای هر سه ابزار پذیرش محاسبه شده است.

جدول ۵-۳ محاسبه شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده - اسفند ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارتخوان فروشگاهی		ابزار پذیرش اینترنتی		ابزار پذیرش موبایلی	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۲	۱	۲	۱	۰	۰
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۳	بانک آینده	۲	۲	۲۸	۵	۳	۸
۴	بانک پارسیان	۱۳	۴	۲۰	۴	۱	۱
۵	بانک پاسارگاد	۳	۱۲	۶	۲	۰	۰

گزارش اقتصادی شاپرک

ابزار پذیرش موبایلی		ابزار پذیرش اینترنتی		کارخوان فروشگاه		نام بانک پذیرنده	ردیف
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i		
۰	۰	۲	۱	۲۵	۵	بانک تجارت	۶
۰	۰	۰	۰	۱	۱	بانک توسعه تعاون	۷
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک توسعه صادرات ایران	۸
۰	۰	۶۲	۸	۰	۰	بانک خاورمیانه	۹
۰	۰	۳	۲	۰	۰	بانک دی	۱۰
۲۹	۵	۴	۲	۱۹	۴	بانک رفاه کارگران	۱۱
۱	۱	۵۲	۷	۱۷	۴	بانک سامان	۱۲
۱	۱	۱۸	۴	۳۶۷	۱۹	بانک سپه	۱۳
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک سرمایه	۱۴
۰	۰	۰	۰	۰	۱	بانک سینا	۱۵
۰	۰	۶	۳	۱	۱	بانک شهر	۱۶
۰	۰	۲	۱	۵۷	۸	بانک صادرات ایران	۱۷
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک صنعت و معدن	۱۸
۶۴۳	۲۵	۲	۱	۸	۳	بانک قرض الحسنه رسالت	۱۹
۴۳	۷	۰	۰	۴۵	۷	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۲۰
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک کارآفرین	۲۱
۰	۰	۲	۱	۳۱	۶	بانک کشاورزی	۲۲
۰	۰	۰	۰	۰	۱	بانک گردشگری	۲۳
۰	۰	۱۱	۳	۱	۱	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۲۴
۰	۰	۰	۰	۱	۱	بانک مسکن	۲۵
۰	۰	۰	۰	۰	۰	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۲۶
۲۷۴۳	۵۲	۱۶۶۶	۴۱	۱۹۹	۱۴	بانک ملت	۲۷
۱۷	۴	۹۰	۹	۱۲۷	۱۱	بانک ملی ایران	۲۸
۰	۰	۰	۰	۶	۲	شرکت دولتی پست بانک	۲۹
۰	۰	۰	۰	۰	۰	موسسه اعتباری ملل	۳۰
۳,۴۸۶	-	۱,۹۷۷	-	۹۶۳	-	شاخص هرفیندال - هیرشمن	

ملاحظه می شود در اسفند ماه ۱۴۰۲ شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌ها برای ابزار پذیرش موبایلی عدد ۳,۴۸۶ و در بازار ابزار پذیرش اینترنتی ۱,۹۷۷ به دست آمده است (بالتر از ۱۸۰۰) که با توجه به جدول ۳-۵ همچنان نشان‌دهنده تمرکز بالا در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی است؛ به این معنا که در بازار ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی تعداد بسیار کمی از بانک‌ها سهم قابل توجهی از پذیرش تراکنش‌های بازار را در اختیار گرفته‌اند. مقدار این شاخص در بازار ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های ۹۶۳ حاصل شده است (کمتر از ۱۰۰۰) که با توجه به اطلاعات جدول ۳-۵، این رقم مبین وجود رقابت در بازار این ابزار بین بانک‌های پذیرنده شده است.

میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های پذیرنده در اسفند ماه ۱۴۰۲ نسبت به بهمن ۱۴۰۲ در جدول زیر محاسبه و ارائه گردیده است.

جدول ۴-۵ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده- بهمن ۱۴۰۲ و اسفند ۱۴۰۲

ابزار پذیرش موبایلی		ابزار پذیرش اینترنتی			کارتخوان فروشگاه‌های			HHI	
اختلاف	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	اختلاف	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	اختلاف	اسفند ۱۴۰۲		بهمن ۱۴۰۲
۸	۳,۴۸۶	۳,۴۷۸	-۳۹	۱,۹۷۷	۲,۰۱۶	-۲۱/۴	۹۳۶	۹۵۷	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول فوق ملاحظه می‌شود که میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده برای ابزار پذیرش اینترنتی افزایشی و برای ابزار کارتخوان فروشگاه‌های و ابزار پذیرش موبایلی کاهش یافته است.

۲-۵- سهم بازار صادرکنندگی

در این قسمت به بررسی سهم بازار صادرکنندگی بانک‌ها پرداخته می‌شود. برای این منظور ابتدا آماری از تعداد هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپراک^{۳۰} ارائه شده و سپس سهم بازار هر یک از بانک‌های صادرکننده کارت تراکنش‌دار از مجموع کارت‌ها و نیز به تفکیک انواع کارت‌های بانکی محاسبه می‌گردد.

^{۳۰} کارت‌هایی که در دوره مورد بررسی حداقل یک تراکنش در سویچ شاپراک داشته باشند. در این تعریف تعداد تراکنش‌های کارت‌ها اهمیتی نداشته و هر کارتی با تراکنش بیش از یک عدد، تنها یک مرتبه در آمار لحاظ می‌گردد.

۱-۲-۵- تعداد کل هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در

سوئیچ شاپرک

کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سوئیچ شاپرک به لحاظ کاربری در سه دسته کارت برداشت (بدهی)^{۳۱}، کارت اعتباری^{۳۲} و کارت پیش‌پرداخته^{۳۳} یا بی‌نام (کارت هدیه و بن کارت) طبقه‌بندی می‌شوند.

در اسفند ماه ۱۴۰۲، تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در سوئیچ شاپرک مجموعاً ۱۶۲,۸۸۰,۳۶۲ بوده است که بیشترین تعداد آن با ۱۵۲,۵۱۰,۷۸۵ عدد و سهم تعدادی ۹۳/۶۳ درصدی متعلق به کارت برداشت و کمترین تعداد آن با ۲,۰۰۲,۲۷۹ عدد و سهم ۱/۲۳ درصدی متعلق به کارت اعتباری بوده است. این اطلاعات در جدول ۵-۵ ارائه شده است.

جدول ۵-۵ مقایسه تعداد و سهم هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ماه ۱۴۰۲

ماه	شاخص	تعداد کارت هدیه و بن کارت	تعداد کارت اعتباری	تعداد کارت برداشت	مجموع
بهمن ۱۴۰۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۶,۵۶۷,۷۵۶	۱,۷۷۱,۳۵۶	۱۴۵,۵۳۴,۵۸۷	۱۵۳,۸۷۳,۶۹۹
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۴/۲۷%	۱/۱۵%	۹۴/۵۸%	-
اسفند ۱۴۰۲	تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار	۸,۳۶۷,۲۹۸	۲,۰۰۲,۲۷۹	۱۵۲,۵۱۰,۷۸۵	۱۶۲,۸۸۰,۳۶۲
	سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از کل کارت‌های تراکنش‌دار	۵/۱۴%	۱/۲۳%	۹۳/۶۳%	-
رشد تعداد کارت بانکی تراکنش‌دار		۲۷/۴۰%	۱۳/۰۴%	۴/۷۹%	۵/۸۵%

همانگونه که در جدول فوق ملاحظه می‌شود، تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ماه ۱۴۰۲ نسبت به اسفند ۱۴۰۲، ۵/۸۵ درصد افزایش داشته و نرخ رشد در هر سه دسته کارت افزایشی بوده است.

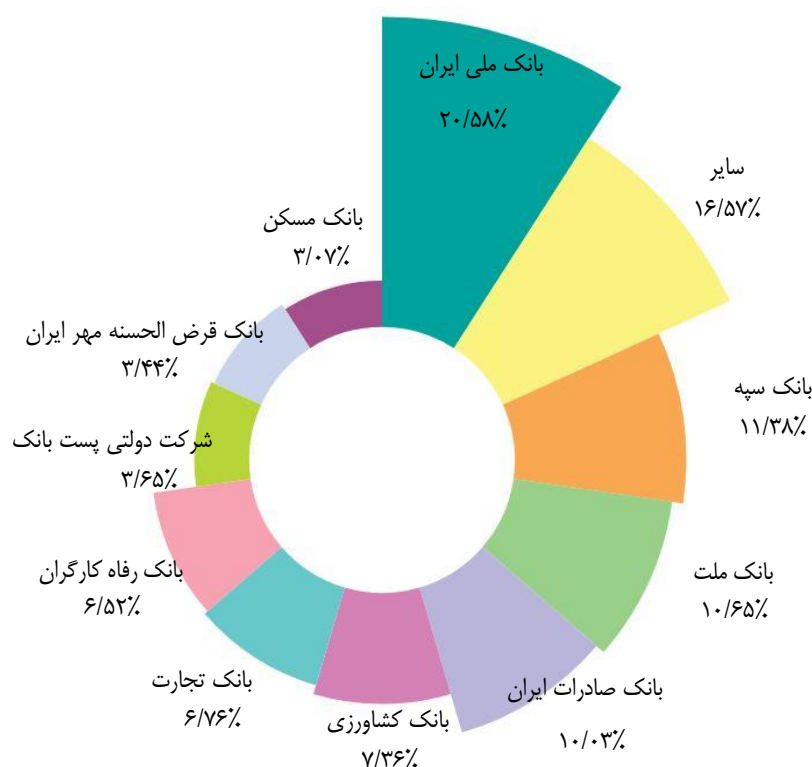
Debit card ۳۱

Credit card ۳۲

Prepaid ۳۳

۵-۲-۲- سهم بانک‌های صادرکننده از کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

طی اسفند ماه ۱۴۰۲ تعداد کارت‌های دارای حداقل یک تراکنش، متعلق به تعداد ۳۱ بانک صادرکننده بوده که سهم تعدادی کارت‌های این بانک‌ها از تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شکل ۵-۳ ترسیم شده است.

شکل ۵-۳ سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه شاپرک - اسفند ماه ۱۴۰۲

ملاحظه می‌شود که در اسفند ماه ۱۴۰۲ "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" دارای بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در شبکه پرداخت بوده‌اند. همانگونه که مشاهده می‌گردد در نمودار بالا تنها ده بانک با سهم تعدادی بالاتر از کل تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار آورده شده‌اند و بقیه بانک‌ها در نمودار تحت عنوان سایر آمده‌اند.

۵-۲-۳- سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع

کارت‌های بانکی تراکنش‌دار

سهم بانک‌های صادرکننده از تعداد هر یک از انواع کارت بانکی تراکنش‌دار برای اسفند ماه ۱۴۰۲ در جدول زیر ارائه شده است. اطلاعات این جدول مبین آن است که در این ماه بیشترین کارت اعتباری تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه"؛ و بیشترین کارت برداشت تراکنش‌دار به ترتیب متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین کارت هدیه و بن کارت تراکنش‌دار متعلق به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک شهر" و "بانک ملت" بوده است.

جدول ۵-۶ سهم هر بانک صادرکننده از تعداد هر یک از کارت‌های بانکی تراکنش‌دار - اسفند ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۹۴٪	۰/۷۶٪	۱/۳۰٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۹٪	۰/۴۲٪	۰/۸۳٪
۳	بانک آینده	۱/۱۱٪	۱/۲۷٪	۱/۹۹٪
۴	بانک پارسیان	۱/۹۱٪	۱/۳۳٪	۹/۷۶٪
۵	بانک پاسارگاد	۳/۳۶٪	۲/۳۴٪	۲/۸۹٪
۶	بانک تجارت	۲/۷۹٪	۶/۸۳٪	۶/۵۱٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۱۹٪	۰/۹۷٪	۰/۹۱٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰٪	۰/۰۱٪	۰/۰۱٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۳٪	۰/۰۸٪	۰/۰۶٪
۱۰	بانک دی	۰/۵۶٪	۰/۵۲٪	۰/۵۴٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۴/۹۳٪	۶/۶۹٪	۳/۸۱٪
۱۲	بانک سامان	۳/۰۶٪	۲/۹۱٪	۳/۱۵٪
۱۳	بانک سپه	۱۰/۱۵٪	۱۱/۴۵٪	۱۰/۳۰٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۴۲٪	۰/۲۰٪	۰/۳۲٪
۱۵	بانک سینا	۱/۳۰٪	۰/۶۶٪	۱/۲۲٪
۱۶	بانک شهر	۳/۲۹٪	۱/۴۲٪	۱۰/۱۰٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۲/۶۴٪	۱۰/۱۲٪	۷/۷۰٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۷٪	۰/۰۲٪	۰/۰۷٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۸۳٪	۱/۶۹٪	۱/۲۷٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۲۱٪	۳/۴۰٪	۴/۳۰٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۵٪	۰/۰۹٪	۰/۴۴٪
۲۲	بانک کشاورزی	۲/۵۸٪	۷/۵۹٪	۴/۲۸٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم از کل کارت اعتباری	سهم از کل کارت برداشت	سهم از کل کارت هدیه و بن کارت
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۶٪	۰/۲۶٪	۰/۵۴٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۲٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۵۲٪	۳/۱۷٪	۱/۴۶٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰۰٪	۰/۰۰٪	۰/۰۱٪
۲۷	بانک ملت	۱۷/۶۸٪	۱۰/۶۰٪	۹/۸۸٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۸/۵۹٪	۲۰/۹۳٪	۱۴/۶۰٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۴/۵۶٪	۳/۷۶٪	۱/۳۷٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۱/۴۳٪	۰/۳۶٪	۰/۲۱٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۰۳٪	۰/۱۶٪	۰/۱۶٪

ملاحظه می‌شود در این ماه، بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در هر سه نوع کارت برداشت، کارت اعتباری و کارت هدیه و بن کارت به ترتیب با ۲۰/۹۳ درصد، ۱۸/۵۹ درصد و ۱۴/۶۰ درصد متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

۵-۲-۴ - سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های

بانکی تراکنش‌دار در همان بانک

در این بخش از گزارش برای داشتن تصویری از سهم تراکنش‌های هر بانک صادرکننده از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در همان بانک برای اسفند ماه ۱۴۰۲ اطلاعات مربوطه در جدول ۵-۷ ارائه شده است.

جدول ۵-۷ سهم هر دسته از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده - اسفند ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهم کارت اعتباری از تراکنش‌های بانک	سهم کارت برداشت از تراکنش‌های بانک	سهم کارت هدیه و بن کارت از تراکنش‌های بانک
۱	بانک اقتصاد نوین	۱/۴۶٪	۹۰/۰۸٪	۸/۴۶٪
۲	بانک ایران زمین	۱/۳۵٪	۸۹/۰۸٪	۹/۵۷٪
۳	بانک آینده	۱/۰۴٪	۹۱/۰۸٪	۷/۸۷٪
۴	بانک پارسیان	۱/۳۲٪	۷۰/۴۱٪	۲۸/۲۶٪
۵	بانک پاسارگاد	۱/۷۴٪	۹۲/۰۳٪	۶/۲۴٪
۶	بانک تجارت	۰/۵۱٪	۹۴/۵۵٪	۴/۹۵٪
۷	بانک توسعه تعاون	۱/۵۰٪	۹۳/۶۹٪	۴/۸۱٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۴۸٪	۸۷/۷۴٪	۱۱/۷۷٪

ردیف	نام بانک صادرکننده	سهام کارت اعتباری از تراکنش های بانک	سهام کارت برداشت از تراکنش های بانک	سهام کارت هدیه و بن کارت از تراکنش های بانک
۹	بانک خاورمیانه	۰/۵۲٪	۹۵/۴۰٪	۴/۰۷٪
۱۰	بانک دی	۱/۳۲٪	۹۳/۳۵٪	۵/۳۳٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۰/۹۳٪	۹۶/۰۷٪	۳/۰۰٪
۱۲	بانک سامان	۱/۲۹٪	۹۳/۱۸٪	۵/۵۳٪
۱۳	بانک سپه	۱/۱۰٪	۹۴/۲۵٪	۴/۶۵٪
۱۴	بانک سرمایه	۲/۵۲٪	۸۹/۵۴٪	۷/۹۵٪
۱۵	بانک سینا	۲/۳۱٪	۸۸/۶۹٪	۹/۰۱٪
۱۶	بانک شهر	۲/۱۴٪	۷۰/۴۴٪	۲۷/۴۲٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱/۵۵٪	۹۴/۵۱٪	۳/۹۴٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۳/۳۹٪	۸۰/۸۳٪	۱۵/۷۸٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۰/۶۲٪	۹۵/۴۴٪	۳/۹۵٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱/۱۵٪	۹۲/۴۴٪	۶/۴۲٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۵۷٪	۷۸/۸۶٪	۲۰/۵۷٪
۲۲	بانک کشاورزی	۰/۴۳٪	۹۶/۵۸٪	۲/۹۹٪
۲۳	بانک گردشگری	۱/۱۹٪	۸۸/۵۸٪	۱۰/۲۳٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰۰٪	۷۸/۶۸٪	۲۱/۳۲٪
۲۵	بانک مسکن	۱/۰۱٪	۹۶/۵۵٪	۲/۴۴٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۸۰٪	۶۰/۸۲٪	۳۸/۳۸٪
۲۷	بانک ملت	۲/۰۴٪	۹۳/۱۹٪	۴/۷۷٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱/۱۱٪	۹۵/۲۴٪	۳/۶۵٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۱/۵۴٪	۹۶/۵۴٪	۱/۹۳٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۴/۸۸٪	۹۲/۲۰٪	۲/۹۲٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۲۷٪	۹۴/۴۴٪	۵/۲۹٪

همانگونه که ملاحظه می شود همچنان بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش دار در هر بانکی به کارت برداشت و سپس کارت هدیه و بن کارت اختصاص داشته و کارت اعتباری کمترین سهم را در این بین داشته است.

۵-۲-۵- اندازه گیری تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از

کارت های بانکی تراکنش دار

در این بخش از گزارش، شاخص هرفیندال - هیرشمن برای سنجش میزان تمرکز در بازار صادرکنندگی هر یک از انواع کارت های بانکی تراکنش دار در شبکه شاپرک اندازه گیری و بررسی می شود. در واقع هدف بررسی میزان رقابت بانک ها در صادر نمودن انواع کارت های بانکی است که به دلیل عدم دسترسی به اطلاعات دقیق

کارت‌های صادر شده، از کارت‌های تراکنش دار شبکه شاپرک در محاسبه این شاخص استفاده شده است. در جدول ۵-۸ نتایج این بررسی ارائه شده است.

جدول ۵-۸ محاسبه شاخص هرفیندال- هیرشمن در بازار صادرکنندگی کارت‌های بانکی تراکنش دار - اسفند ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک پذیرنده	کارت اعتباری		کارت برداشت		کارت هدیه و بن کارت	
		S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i
۱	بانک اقتصاد نوین	۱	۱	۱	۱	۲	۱
۲	بانک ایران زمین	۰	۰	۰	۰	۱	۱
۳	بانک آینده	۱	۱	۲	۱	۴	۲
۴	بانک پارسیان	۴	۲	۲	۱	۹۵	۱۰
۵	بانک پاسارگاد	۱۱	۳	۵	۲	۸	۳
۶	بانک تجارت	۸	۳	۴۷	۷	۴۲	۷
۷	بانک توسعه تعاون	۱	۱	۱	۱	۱	۱
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۹	بانک خاورمیانه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۰	بانک دی	۰	۱	۰	۱	۰	۱
۱۱	بانک رفاه کارگران	۲۴	۵	۴۵	۷	۱۵	۴
۱۲	بانک سامان	۹	۳	۸	۳	۱۰	۳
۱۳	بانک سپه	۱۰۳	۱۰	۱۳۱	۱۱	۱۰۶	۱۰
۱۴	بانک سرمایه	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۵	بانک سینا	۲	۱	۰	۱	۱	۱
۱۶	بانک شهر	۱۱	۳	۲	۱	۱۰۲	۱۰
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۶۰	۱۳	۱۰۲	۱۰	۵۹	۸
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱	۱	۳	۲	۲	۱
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۱۰	۳	۱۲	۳	۱۸	۴
۲۱	بانک کارآفرین	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۲	بانک کشاورزی	۷	۳	۵۸	۸	۱۸	۴
۲۳	بانک گردشگری	۰	۰	۰	۰	۰	۱
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۵	بانک مسکن	۶	۳	۱۰	۳	۲	۱
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوتلا	۰	۰	۰	۰	۰	۰
۲۷	بانک ملت	۳۱۳	۱۸	۱۱۲	۱۱	۹۸	۱۰
۲۸	بانک ملی ایران	۳۴۵	۱۹	۴۳۸	۲۱	۲۱۳	۱۵
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۲۱	۵	۱۴	۴	۲	۱
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۲	۱	۰	۰	۰	۰
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰	۰	۰	۰	۰	۰

کارت هدیه و بن کارت		کارت برداشت		کارت اعتباری		نام بانک پذیرنده	ردیف
S_i^2	S_i	S_i^2	S_i	S_i^2	S_i		
۸۰۱	-	۹۹۴	-	۱۰۰۴۱	-	شاخص هرفیندال-هیرشمن	

همانگونه که در جدول ۵-۸ نیز مشاهده می‌گردد، این شاخص برای "کارت اعتباری" در طبقه "تمرکز ملایم" قرار گرفته است. میزان نرخ رشد شاخص هرفیندال-هیرشمن برای بازار بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ماه ۱۴۰۲ نسبت به آذر ماه در جدول ۵-۹ ارائه شده است.

جدول ۵-۹ مقایسه اختلاف شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار بانک‌های صادرکننده-بهمن ۱۴۰۲ و اسفند ماه ۱۴۰۲

کارت هدیه و بن کارت			کارت برداشت			کارت اعتباری			HHI
اختلاف	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	اختلاف	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	اختلاف	اسفند ۱۴۰۲	بهمن ۱۴۰۲	
-۷	۸۰۱	۸۰۸	۶	۹۹۴	۹۸۸	-۲۶	۱۰۰۴۱	۱۰۰۶۷	شاخص H-H

با توجه به اطلاعات جدول ۵-۹، ملاحظه می‌شود که میزان تغییرات شاخص هرفیندال-هیرشمن در بازار صادرکنندگی در اسفند ماه در دسته کارت‌های اعتباری و کارت‌های هدیه و بن کارت کاهشی و در دسته برداشت افزایشی بوده است.

۳-۵- سهم تعداد و مبلغ تراکنش‌های بانک‌های کشور در نقش پذیرنده و صادرکننده

در این بخش تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک آورده شده تا میزان فعالیت بانک‌ها در حوزه صدور و پذیرش تراکنش‌های شاپرکی مشخص گردد. سهم هر بانک از تعداد و مبلغ کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را نشان می‌دهد.

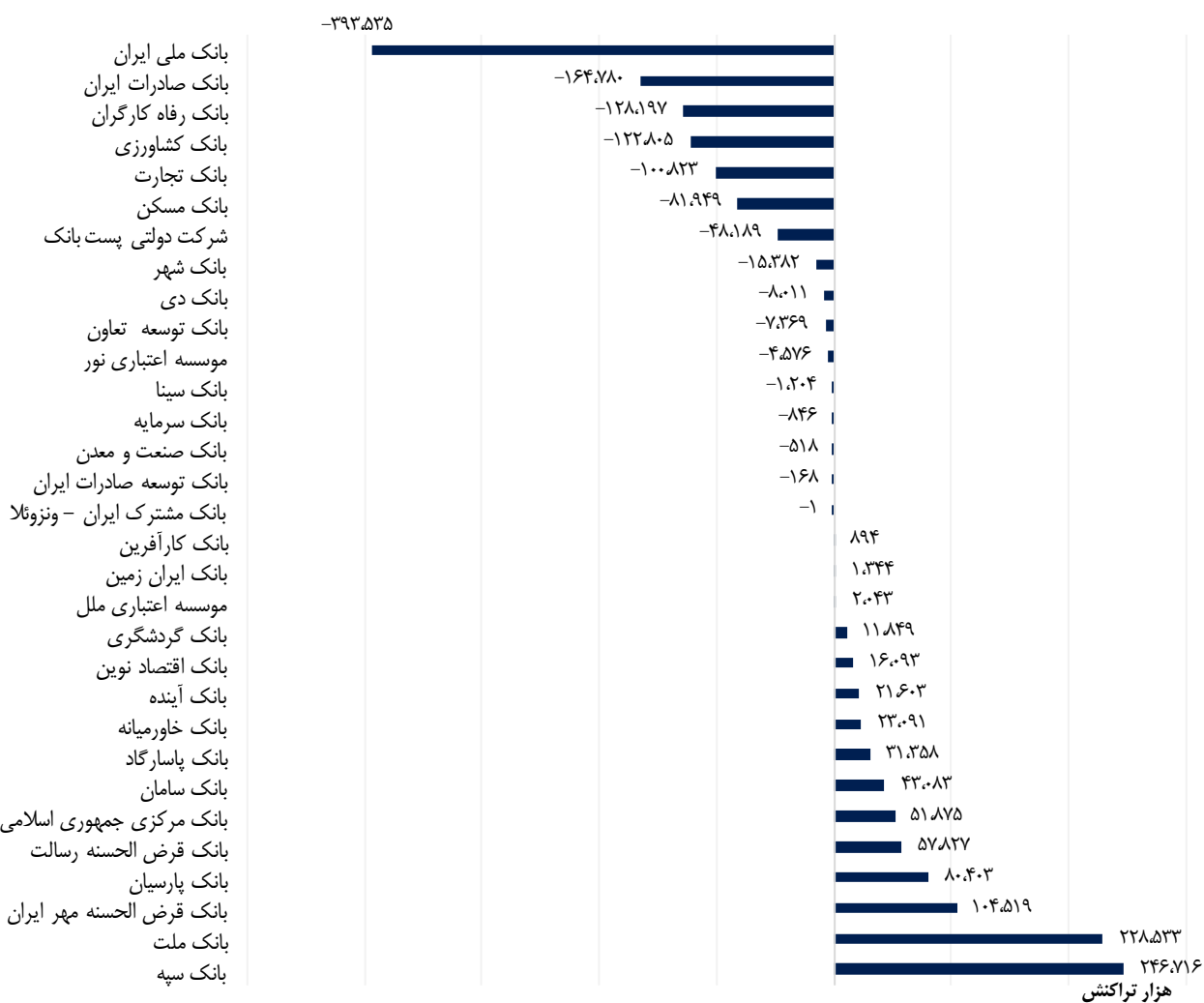
جدول ۵-۱۰ سهم تعدادی و مبلغی هر بانک از کل تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده - اسفند ماه ۱۴۰۲

ردیف	نام بانک	سهم تعدادی تراکنش‌ها		سهم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۱	بانک اقتصاد نوین	۰/۸۰٪	۱/۲۲٪	۱/۰۱٪	۱/۰۹٪
۲	بانک ایران زمین	۰/۴۰٪	۰/۴۵٪	۰/۵۱٪	۰/۴۴٪
۳	بانک آینده	۱/۲۰٪	۱/۷۷٪	۱/۷۸٪	۲/۵۱٪

ردیف	نام بانک	سهیم تعدادی تراکنش‌ها		سهیم مبلغی تراکنش‌ها	
		سهیم تعداد تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم تعداد تراکنش‌های پذیرش شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های صادر شده از کل	سهیم مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده از کل
۴	بانک پارسیان	۱/۶۲٪	۳/۶۲٪	۲/۱۶٪	۲/۸۹٪
۵	بانک پاسارگاد	۲/۴۵٪	۳/۳۰٪	۳/۲۲٪	۳/۷۵٪
۶	بانک تجارت	۶/۸۶٪	۴/۶۸٪	۶/۳۷٪	۶/۵۷٪
۷	بانک توسعه تعاون	۰/۹۲٪	۰/۷۸٪	۰/۸۹٪	۰/۷۷٪
۸	بانک توسعه صادرات ایران	۰/۰۱٪	۰/۰٪	۰/۰۲٪	۰/۰۴٪
۹	بانک خاورمیانه	۰/۰۷٪	۰/۶۳٪	۰/۰۸٪	۰/۸۸٪
۱۰	بانک دی	۰/۴۹٪	۰/۳۱٪	۰/۵۳٪	۰/۳۲٪
۱۱	بانک رفاه کارگران	۷/۱۱٪	۴/۲۹٪	۵/۴۴٪	۴/۷۲٪
۱۲	بانک سامان	۳/۰۶٪	۴/۲۲٪	۳/۰۹٪	۵/۲۴٪
۱۳	بانک سپه	۱۱/۴۳٪	۱۷/۸۱٪	۱۰/۵۵٪	۸/۵۱٪
۱۴	بانک سرمایه	۰/۱۸٪	۰/۱۶٪	۰/۲۱٪	۰/۱۹٪
۱۵	بانک سینا	۰/۶۵٪	۰/۶۴٪	۰/۷۲٪	۱/۰۳٪
۱۶	بانک شهر	۱/۵۵٪	۱/۲۴٪	۲/۰۶٪	۲/۲۹٪
۱۷	بانک صادرات ایران	۱۰/۵۸٪	۷/۰٪	۱۰/۲۴٪	۱۱/۲۳٪
۱۸	بانک صنعت و معدن	۰/۰۳٪	۰/۰۱٪	۰/۰۴٪	۰/۰۸٪
۱۹	بانک قرض الحسنه رسالت	۱/۷۶٪	۳/۲۲٪	۲/۸۸٪	۱/۹۶٪
۲۰	بانک قرض الحسنه مهر ایران	۳/۶۷٪	۶/۳۳٪	۵/۱۴٪	۴/۶۲٪
۲۱	بانک کارآفرین	۰/۰۹٪	۰/۱۱٪	۰/۱۵٪	۰/۲۵٪
۲۲	بانک کشاورزی	۷/۸۶٪	۵/۲۰٪	۶/۴۳٪	۵/۵۲٪
۲۳	بانک گردشگری	۰/۲۷٪	۰/۵۷٪	۰/۴۷٪	۰/۶۷٪
۲۴	بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران	۰/۰٪	۱/۲۶٪	۰/۰۲٪	۳/۳۷٪
۲۵	بانک مسکن	۲/۷۵٪	۰/۸۸٪	۲/۳۴٪	۰/۸۲٪
۲۶	بانک مشترک ایران - ونزوئلا	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪	۰/۰٪
۲۷	بانک ملت	۱۰/۷۲٪	۱۶/۶۴٪	۱۳/۲۴٪	۱۶/۳۱٪
۲۸	بانک ملی ایران	۱۹/۷۵٪	۱۱/۰۰٪	۱۷/۶۴٪	۱۱/۷۵٪
۲۹	شرکت دولتی پست بانک	۳/۳۰٪	۲/۲۷٪	۲/۳۳٪	۱/۸۴٪
۳۰	موسسه اعتباری ملل	۰/۳۲٪	۰/۳۸٪	۰/۳۶٪	۰/۳۴٪
۳۱	موسسه اعتباری نور	۰/۱۱٪	۰/۰٪	۰/۰۷٪	۰/۰٪

اطلاعات جدول ۵-۱۰ بیانگر آن است که در اسفند ماه ۱۴۰۲ بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های صادر شده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و بیشترین سهم از

تعداد تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین سهم از مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" تعلق داشته است. در ادامه شکل ۴-۵ نشان‌دهنده برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرکی است. برای محاسبه این ویژگی، تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک از تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک کسر و حاصل در نمودار زیر داده شده است.

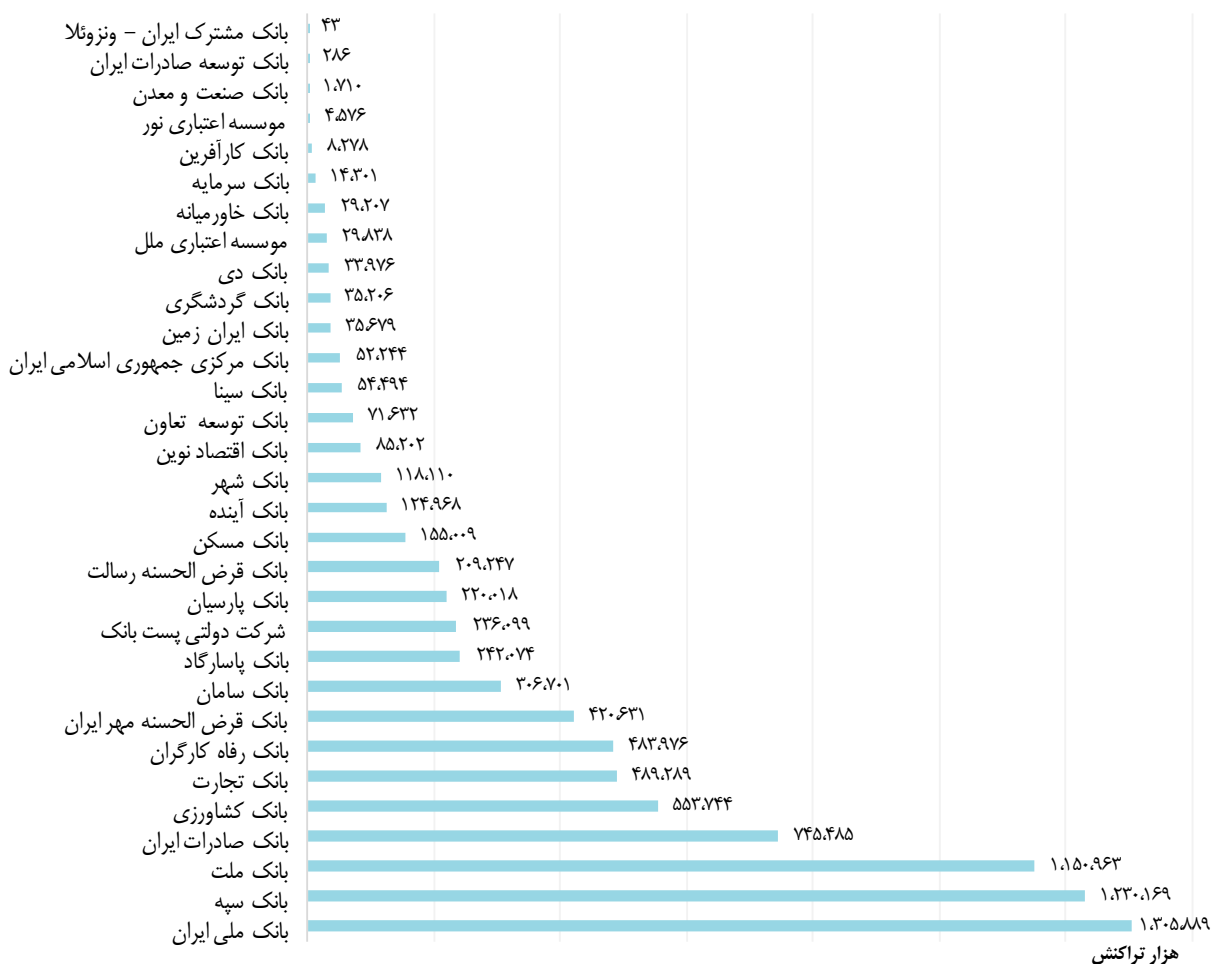

شکل ۴-۵ اختلاف در تعداد تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ماه ۱۴۰۲

براساس این شکل، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین

اختلاف منفی را در این خصوص دارند. شکل ۴-۵ شمای کلی از جریان منابع مالی از طریق ابزارهای کارتی را در هر یک از بانک‌ها نشان می‌دهد.

از سوی دیگر مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده با تراکنش‌های پذیرش شده در هر بانک، بیانگر سهم آن بانک از تعداد تراکنش‌ها می‌باشد. بدین ترتیب دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور بدست می‌آید. این شاخص که از مجموع تعداد تراکنش‌های صادره از هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک بدست می‌آید در شکل ۵-۵ نشان داده شده است.

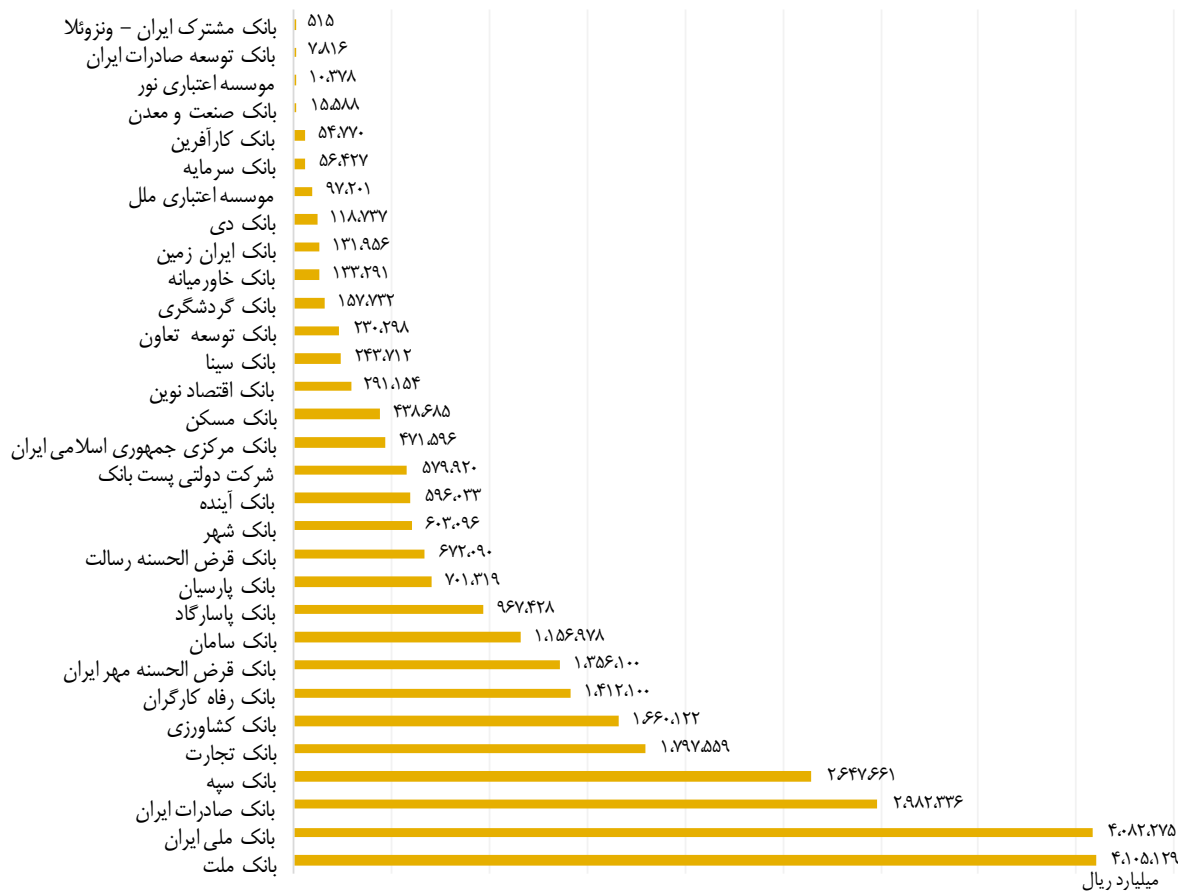
شکل ۵-۵ مجموع تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک - اسفند ماه ۱۴۰۲

همانگونه که در شکل ۵-۵ مشاهده می‌گردد "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" به ترتیب کمترین سهم از کل تعداد تراکنش‌های صنعت پرداخت کارتی را در این ماه در اختیار داشته‌اند.

همانگونه که در بخش‌های قبل مشاهده گردید، قبل از این، سهم مبلغی هر بانک در حوزه‌های صادرکنندگی و پذیرندگی در شاپرک بررسی شد، با این حال در این بخش گردش مالی^{۳۴} ناشی از حضور در شبکه الکترونیکی پرداخت بانک‌ها در نشان داده شده که در آن مجموع مبالغ تراکنش‌های انجام شده به وسیله کارت‌های هر بانک^{۳۵} و مبالغ پذیرش شده توسط ابزارهایی که به شبای همان بانک متصل است^{۳۶} آمده است.

^{۳۴} Turnover

^{۳۵} در نقش بانک صادرکننده (بانکی است که کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید).
^{۳۶} در نقش بانک پذیرنده (بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریزوجه مربوط به دادو ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است).

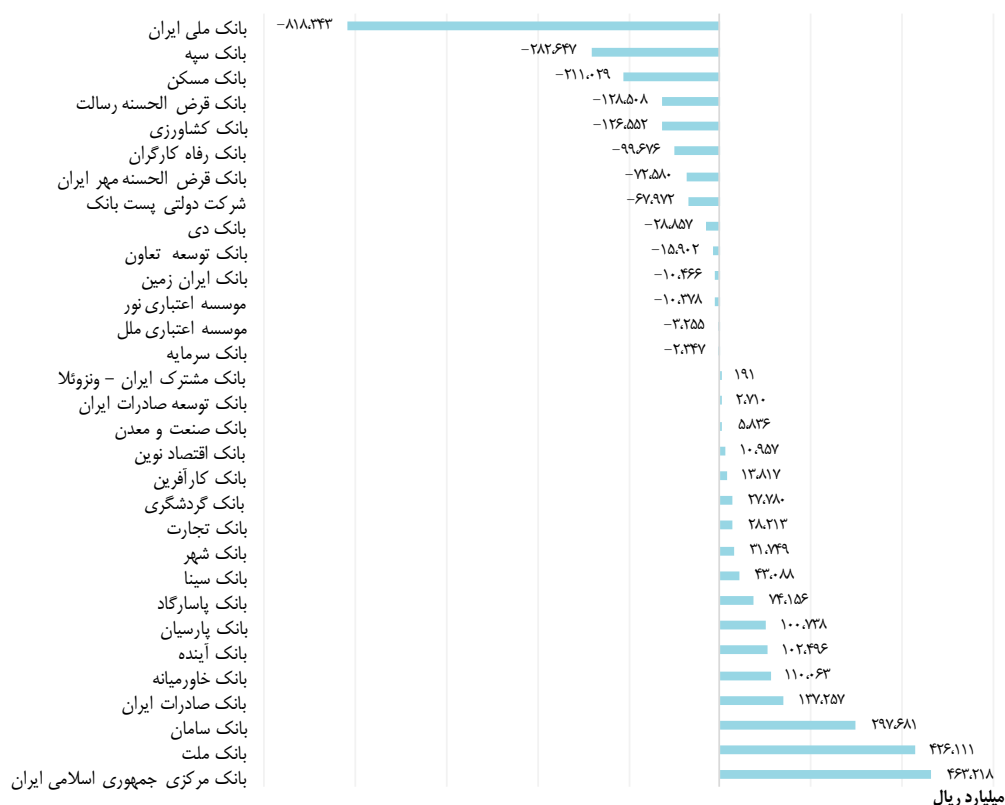

شکل ۵-۶ گردش مالی شاپرکی هر بانک (بر حسب میلیارد ریال) - اسفند ماه ۱۴۰۲

نمودار شکل ۵-۶ نشان دهنده وجود بیشترین گردش مالی اسفند ۱۴۰۲ در "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بوده و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا" کمترین گردش مالی شاپرکی را در این بازه زمانی به خود اختصاص داده اند.

یکی دیگر از شاخص‌های مورد اهمیت در بانک‌ها، محاسبه‌ی تفاضل ارزش ریالی صادرکنندگی آن‌ها از مبلغ پذیرندگی آن‌هاست. این شاخص نشان می‌دهد که جریان مبلغی تراکنش‌های هر بانک در کدام جهت بوده و به دنبال آن می‌توان تعیین نمود که آیا نقش بانک به‌عنوان بانک پذیرنده برای وی مقرون به صرفه بوده یا نبوده است. در این راستا در شکل ۵-۷ اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده و تراکنش‌های صادر شده هر بانک آورده شده است. در این بررسی ارزش ریالی تراکنش‌های صادر شده هر بانک از ارزش

ریالی تراکنش‌های پذیرش شده توسط همان بانک کسر می‌گردد. در این شکل ارقام مثبت بیانگر عملکرد مطلوب بانک در جذب منابع مالی می‌باشد؛ چراکه بیشتر از آن که منابع مالی از حساب‌های آن خارج شود، پول به حساب‌های آن بانک وارد شده است.

شکل ۵-۷ اختلاف در مبلغ تراکنش‌های صادر شده از پذیرش شده هر بانک - اسفند ماه ۱۴۰۲

بر اساس این شکل، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی را در این خصوص دارند. این بدان معناست که وجوهات ذخیره شده در حساب‌های دارندگان کارت عمدتاً از طریق ابزار پرداخت الکترونیکی از "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" به سمت "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" در حال انتقال است.

۶- جمع بندی

در راستای ایفای وظایف نظارتی شرکت شاپرک، شناخت موقعیت کنونی صنعت و اندازه گیری ابعاد مختلف فعالیت آن به وسیله شاخص های مرتبط امری ضروری و اجتناب ناپذیر است. به همین منظور این گزارش بر اساس آخرین اطلاعات در دسترس، به ارائه شاخص هایی در چهار بخش "شاخص های عملکردی شاپرک"، "کیفیت انجام خدمات پرداخت الکترونیک کارتی"، "بررسی عملکرد شرکت های ارائه دهنده خدمات پرداخت" و "بررسی وضعیت بانک های صادرکننده و پذیرنده" در دوره زمانی اسفند ۱۴۰۲ پرداخته است.

بخش اول: در این بخش به منظور تبیین جایگاه شاپرک در اقتصاد ملی، شاخص نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی محاسبه شده و نتایج آن با نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص در طول زمان مورد مقایسه قرار گرفته است. نتایج حاکی از رشد نسبت تراکنش های شاپرک به نقدینگی و شاخص نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی، در طول مدت مورد بررسی بوده است که مبین آن است که صنعت پرداخت الکترونیک با جذب اعتماد عمومی توانسته است بخش بیشتری از میزان نقدینگی را به خود اختصاص دهد. کاهش نسبت اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به نقدینگی و جبران بخشی از آن با افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، یکی از عوامل اصلی افزایش ضریب فزاینده و سالم سازی ترکیب نقدینگی بوده و باعث شده برای تامین نقدینگی، پول پر قدرت کمتری به اقتصاد کشور تزریق شود. رشد پرداخت های الکترونیک کارتی به دلایلی از جمله افزایش دسترسی به خدمات پرداخت الکترونیک ناشی از نفوذ منطقه ای ابزارهای پذیرش، فرهنگ سازی، مزایای امنیتی پرداخت های غیر نقدی و با در نظر گیری دیگر مزایای این روش صورت گرفته است. شایان توجه است که آخرین اطلاعات منتشر شده در سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. از اطلاعات پولی مورد نیاز که در این گزارش مورد استفاده قرار گرفته است، مربوط به شهریور ۱۴۰۲ می باشد.

همچنین در این بخش روند ارزش تراکنش های شاپرک با روند GDP مقایسه شد. آمار اعلام شده توسط وب سایت بانک مرکزی ج.ا.ا. تا پایان تابستان ۱۴۰۲ بوده و تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی تیر ماه شاپرک تحقق یافته می باشد. لازم به ذکر است با توجه به تغییر سال پایه محاسبه GDP از سال ۱۳۸۳ به سال ۱۳۹۰ تمامی ارقام آورده شده در گزارش اقتصادی شاپرک مورد بازنگری قرار گرفته است.

بخش دوم: در این بخش فعالیت و عملکرد کل شبکه پرداخت الکترونیک کارت‌های از ابعاد مختلف مورد بررسی قرار گرفته شده است. شاخص‌های این بخش در سه بخش "آمار عملکردی شاپرک"، "میزان نفوذ منطقه‌ای" و "پراکندگی مبلغی تراکنش‌ها" طبقه‌بندی شده‌اند.

در بررسی تعداد و مبلغ تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۲ مشخص گردید تعداد تراکنش به ازای مجموع ابزارهای پذیرش ۴,۳۰۳ میلیون تراکنش بوده که این تعداد تراکنش مبلغ ۱۳,۸۹۱ هزار میلیاردی را در پی داشته است. در این ماه سهم تعدادی و مبلغی تراکنش‌ها به ترتیب رشد ۶/۹۴ و ۲۶/۲۲ درصدی را نسبت به ماه گذشته تجربه نموده است.

مجموع ابزارهای پذیرش در اسفند ۱۴۰۲ با رشد ۱/۶۰ درصدی به نزدیک به ۱۱,۷۳۸ هزار ابزار رسیده است که از این تعداد ۸۹/۹۸ درصد سهم بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها، ۹/۹۶ درصد سهم ابزار پذیرش اینترنتی و ۰/۰۶ درصد نیز سهم ابزار پذیرش موبایلی می‌باشد. بیشترین سهم از مجموع تراکنش‌های اسفند ۱۴۰۲ با ۹۱/۵۷ درصد متعلق به ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها و به لحاظ سرویس نیز بیشترین سهم در اختیار خدمت خرید کالا و خدمات با ۸۹/۳۴ درصد مجموع تراکنش‌ها می‌باشد. متوسط تعداد تراکنش هر ابزار پذیرش اینترنتی ۲۲۶، هر ابزار پذیرش موبایلی ۱۵,۱۷۵ و متوسط تعداد تراکنش هر ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۳۷۳ تراکنش می‌باشد و این در حالی است که متوسط مبلغی هر تراکنش ابزارهای پذیرش موبایلی و اینترنتی به ترتیب ۰/۲۰ و ۱۲/۱۶ میلیون ریال و در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ها ۲/۹۱ میلیون ریال می‌باشد.

در بررسی نفوذ منطقه‌ای ابزارهای پذیرش شاخص‌ها در بعد کشوری و استانی نشان می‌دهد که تعداد سرانه هر یک از ابزارها به ازای افراد بالای ۱۸ سال که متقاضی خدمات پرداخت الکترونیکی کارت هستند، به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر ۱,۸۹۹ ابزار پذیرش فعال سیستمی می‌باشد که بالاترین سرانه ابزار پذیرش به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۱,۷۰۹ عدد به ازای هر ۱۰,۰۰۰ نفر تعلق دارد. همچنین در بعد کشوری حدود ۶۹/۶۰ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در طول اسفند ۱۴۰۲ انجام گرفته است و بیشترین سرانه تراکنش ابزارها نیز مجدداً به کارتخوان فروشگاه‌ها با ۶۳/۷۴ عدد تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال در کشور تعلق داشته است. لذا بالاترین نفوذ منطقه‌ای در بعد کشوری به این ابزار پذیرش تعلق داشته است.

بیشترین سرانه تعداد ابزار کارتخوان فروشگاههای اسفند ۱۴۰۲ به ترتیب در اختیار استانهای مازندران، یزد و بوشهر می باشد. همچنین بیشترین سرانه تراکنش ابزار کارتخوان فروشگاههای نیز با ۸۴/۵۸ تراکنش به ازای هر فرد بالای ۱۸ سال متعلق به استان هرمزگان می باشد.

شاخص دهکی اسفند ۱۴۰۲ در قیاس با بهمن، رشد ۶/۱۶ درصدی داشته است و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۸/۵۳- درصدی در شاخص دهکی را شاهد می باشیم. این میزان رشد شاخص دهکی اسفند ۱۴۰۲ نسبت به بهمن ماه به سبب رشد ۱۷/۵۶ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش در دهک دهم و ۱۰/۷۴ درصدی متوسط مبلغ هر تراکنش دهک اول، می باشد.

بیشترین فراوانی تراکنشی در کارتخوان فروشگاههای و اینترنتی در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال و در ابزار پذیرش موبایلی در دامنه مبلغی ۰ تا ۲۰۰,۰۰۰ ریال می باشد. ۹۳/۳۰ درصد تراکنشهای ابزار کارتخوان فروشگاههای معادل ۳,۶۷۶,۴۸۶,۳۲۱ تراکنش در بازه مبلغی کمتر از ۶,۰۰۰,۰۰۰ ریال، ۶/۵۷ درصد تراکنشها معادل ۲۵۸,۹۳۸,۵۵۱ تراکنش در بازه مبلغی ۶,۰۰۰,۰۰۱ ریال تا ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال و ۰/۱۳ درصد معادل ۴,۹۷۰,۴۳۲ تراکنش دارای مبلغ بیش از ۲۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال می باشند.

بخش سوم: شاخصهای این بخش با هدف سنجش کیفیت و صحت خدمات ارائه شده شبکه شاپرک، تعریف و اندازه گیری شده اند. در همین راستا انواع خطاهای رخ داده در تراکنشها، کیفیت خدمات حس شده و نیز تراکنشهای ناتمام در این بخش تحلیل و مورد بررسی قرار گرفته است. تحلیل خطاهای تراکنشها نشان می دهد که عمده ترین دلیل بروز خطاها، همچنان از نوع خطاهای خطای کاربری است که این نوع خطا به عملکرد شبکه پرداخت الکترونیک ارتباطی نداشته و ناشی از عملکرد دارنده کارت است.

تعداد خطاهای گروههای پذیرندگی، کسب و کار، کاربری، صادر کنندگی و شاپرکی به ترتیب با رشد ۲۳/۶۵- درصدی، ۲۴/۵۰- درصدی، ۴/۷۲ درصدی، ۲۳/۲۶ درصدی و ۱۹۴/۶۰ درصدی در این ماه نسبت به ماه پیش همراه بوده است.

میزان کیفیت خدمات محاسبه شده اسفند ۱۴۰۲ به ازای شبکه شاپرک ۹۹/۶۱ درصد می باشد که این میزان نسبت به مقدار مشابه در ماه بهمن دارای رشد ۰/۲۴۶۷- درصدی و همچنین میزان کیفیت خدمات محاسبه

شده به ازای شبکه پرداخت در اسفند ۱۴۰۲، ۹۸/۸۵ درصد می‌باشد که این میزان نسبت به میزان مشابه در بهمن ماه رشد ۰/۲۸۹- درصدی، و در قیاس نقطه به نقطه نیز رشد ۰/۲۳۱ درصدی را تجربه نموده است.

بخش چهارم: در این بخش ابتدا عملکرد کلی شرکت‌ها در شبکه پرداخت مورد بررسی قرار گرفته و سپس به طور ویژه عملکرد آن‌ها در بازار ابزار کارتخوان فروشگاه‌های تحلیل می‌شود. نتایج شاخص سهم از بازار شرکت‌های PSP حاکی از آن بوده که در اسفند ماه در مولفه‌ی مبلغی شرکت "به پرداخت ملت" جایگاه نخست را به خود اختصاص داده است. مقایسه سهم مبلغی با گزارش بهمن ماه سال ۱۴۰۲ حکایت از آن دارد که در این مولفه جایجایی بین شرکت‌ها رخ نداده است.

در بررسی سهم از بازار مبلغ تراکنش‌های هر یک از ابزارهای پذیرش در این ماه بیشترین سهم مبلغی در هر دو ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و موبایلی به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق داشته است. همچنین در ابزار پذیرش اینترنتی شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" دارای بیشترین سهم می‌باشد.

در بررسی سهم از بازار تراکنش‌های هر یک از سرویس‌های شبکه‌ی پرداخت کارت در این ماه شرکت "به پرداخت ملت" بیشترین سهم مبلغی تراکنش‌های خرید را به خود اختصاص داده است. در ماه جاری شرکت "فن آوا کارت" بالاترین سهم را در مبلغ تراکنش‌های پرداخت قبض و خرید شارژ کسب نموده است.

در ماه اسفند شرکت "فراپردازان آروند امید" جایگاه نخست در بهترین عملکرد از منظر نسبت خطای پذیرندگی به مجموع تراکنش‌ها را به‌دست آورده است. در این ماه شرکت "آسان پرداخت پرشین" بالاترین عدد شاخص مذکور را در اختیار دارد.

در بررسی تعداد ابزارهای پذیرش فعال در اسفند ماه، شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در ابزار کارتخوان فروشگاه‌ی بالاترین سهم را در بین سایر شرکت‌ها به خود اختصاص داده است. شرکت "تجارت الکترونیک پارسیان" و شرکت "آسان پرداخت پرشین" به ترتیب در دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی بیشترین سهم بازار را پوشش می‌دهند.

در حوزه ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی تراکنش‌دار نیز شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" بیشترین تعداد را به خود اختصاص داده است. شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" نیز به بالاترین رتبه در هر دو ابزار پذیرش اینترنتی و موبایلی تراکنش‌دار دست یافته است.

نتایج محاسبه شاخص اثر بخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی در بعد کشوری مبین آن است که در این ماه شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "پرداخت الکترونیک سداد" و "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسین" به رقمی بالاتر از یک در شاخص اثربخشی مبلغ دست یافته‌اند. شرکت‌های "به پرداخت ملت"، "پرداخت الکترونیک سداد"، "پرداخت الکترونیک سامان"، "آسان پرداخت پرشین" و "تجارت الکترونیک پارسین" در شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان‌های فروشگاهی تراکنش‌دار نیز عددی بالاتر از یک کسب نموده‌اند. این بدان معناست که تمام شرکت‌های مذکور هم در بین کارتخوان‌های فعال سیستمی و هم در بین کارتخوان‌های تراکنش‌دار نسبت به سایر شرکت‌ها، تراکنش بیشتری جذب نموده و کارایی مناسبی را نشان می‌دهند.

در بعد استانی شرکت "به پرداخت ملت" و "پرداخت الکترونیک سداد" در تمام استان‌ها و شرکت "پرداخت الکترونیک سامان" در غالب استان‌ها، دارای شاخص اثربخشی مبلغ کارتخوان فروشگاهی بالاتر از یک هستند. به عبارت دیگر نحوه توزیع کارتخوان‌های فروشگاهی این شرکت‌ها به گونه‌ای بوده که در جذب بیشتر تراکنش‌ها به نسبت سایر شرکت‌ها موفق‌تر عمل نموده‌اند. شرکت "پرداخت الکترونیک پاسارگاد" در تعداد ابزار کارتخوان فروشگاهی فعال سیستمی بالاترین سهم از بازار را در اکثر استان‌های کشور داشته است.

در بررسی شرکت‌ها از منظر نسبت مجموع کارتخوان‌های کم تراکنش و فاقد تراکنش مالی به پایانه‌های فعال سیستمی آن شرکت، ملاحظه شد که در این ماه، کمترین رقم این شاخص به شرکت "به پرداخت ملت" تعلق دارد. بیشترین نسبت مذکور در شرکت "الکترونیک کارت دماوند" مشاهده می‌شود. به‌طور کلی در اسفند ماه سهم کارتخوان‌های کم‌تراکنش و فاقد تراکنش مالی، ۱۵/۹۱ درصد از کل کارتخوان‌های فروشگاهی فعال سیستمی شبکه شاپرک را شامل شده است.

بخش پنجم: در این بخش از گزارش، بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌های و بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

نتایج شاخص بازار در بخش بانک‌های پذیرنده حاکی از آن است که در اسفند ماه ۱۴۰۲ "بانک سپه" به لحاظ تعدادی و "بانک ملت" به لحاظ مبلغی بیشترین سهم از بازار تراکنش‌ها را به خود اختصاص داده و در جایگاه نخست در بین تمام بانک‌های پذیرنده قرار گرفتند. در بررسی بازار مبلغی در هر سه ابزار، "بانک ملت"

در جایگاه نخست قرار دارد. در بازار تعدادی تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌های "بانک سپه" و ابزار پذیرش موبایلی و ابزار پذیرش اینترنتی "بانک ملت" بالاترین سهم را دارند.

در بررسی سهم تعدادی و مبلغی هر ابزار پذیرش از تراکنش‌های هر بانک در شبکه پرداخت کشور مشاهده می‌گردد که در بانک‌های کشور همچنان بیشترین پذیرش تراکنش از طریق ابزار کارتخوان فروشگاه‌های انجام گرفته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های "ابزار پذیرش موبایلی" و "ابزار پذیرش اینترنتی" نشان‌دهنده تمرکز بالا و میزان این شاخص در ابزار "کارتخوان فروشگاه‌های" مبین قرار گرفتن در طبقه رقابتی بوده که این نشان دهنده رقابت صحیح در بازار این ابزار در بین بانک‌های پذیرنده می‌باشد. میزان شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار بانک‌های پذیرنده تراکنش‌های کارت‌های، در این ماه نسبت به ماه گذشته در ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌های افزایشی و در ابزارهای پذیرش اینترنتی و موبایلی کاهش یافته است.

در بحث صادرکنندگی کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک تعداد کل کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ۱۴۰۲ نسبت به بهمن ۱۴۰۲ افزایش ۵/۸۵ درصدی داشته و نرخ رشد در هر سه دسته کارت مثبت بوده است.

در بررسی سهم بانک‌های صادرکننده کارت‌های بانکی تراکنش‌دار در اسفند ۱۴۰۲، "بانک ملی ایران" بیشترین سهم از تعداد کارت‌های بانکی صادر شده تراکنش‌دار در شبکه شاپرک را داشته و نتایج حاکی از آن بوده که بیشترین کارت "برداشت"، "اعتباری" و "هدیه و بن کارت" متعلق به "بانک ملی ایران" بوده است.

در بررسی شاخص سهم هر یک از انواع کارت‌های بانکی تراکنش‌دار از مجموع کارت‌های بانک صادرکننده بیشترین سهم از تعداد کارت تراکنش‌دار در هر بانکی به "کارت برداشت" و "پس از آن" "کارت هدیه و بن کارت" اختصاص داشته و "کارت اعتباری" کمترین سهم (در بیشتر بانک‌ها سهم صفر) را در این بین داشته است.

شاخص هرفیندال - هیرشمن در بازار صادر کنندگی در این ماه در دسته " کارت برداشت " رشد مثبت و در دسته‌های " کارت هدیه و بن کارت " و "کارت اعتباری" رشد منفی داشته است. در اسفندماه "کارت هدیه و بن کارت" و "کارت برداشت" در طبقه "رقابتی" و "کارت اعتباری" در طبقه تمرکز "تمرکز ملایم" قرار گرفته‌اند.

در مقایسه‌ای آماری بین تعداد و مبلغ تراکنش‌های صادرکنندگی و پذیرندگی به تفکیک هر بانک، بیشترین سهم از تعداد تراکنش‌های صادر شده در اسفند ۱۴۰۲ به "بانک ملی ایران"، "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های صادرشده به "بانک ملی ایران"، "بانک ملت"، "بانک سپه" و "بانک صادرات ایران" و تعداد تراکنش‌های پذیرش شده در اسفند ۱۴۰۲ به "بانک سپه"، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" و مبلغ تراکنش‌های پذیرش شده در اسفند ۱۴۰۲ به "بانک ملت"، "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک سپه" اختصاص یافته است.

در محاسبه شاخص اختلاف تعداد تراکنش‌های صادر شده و پذیرش شده هر بانک جهت نشان دادن برتری عملکرد هر بانک از نظر پذیرش یا صدور تراکنش‌های شاپرک، مشاهده می‌گردد که "بانک سپه"، "بانک ملت" و "بانک قرض الحسنه مهر ایران" بیشترین اختلاف مثبت در تعداد تراکنش‌های پذیرش شده و "بانک ملی ایران"، "بانک صادرات ایران" و "بانک رفاه کارگران" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را داشته‌اند. این بدین معناست که در سه بانک نخست ورود منابع مالی بیشتر از میزان خروج آن از بانک و در سه بانک دیگر برعکس است.

در راستای بررسی سهم هر بانک از کل تعداد تراکنش‌ها برای رسیدن به دید کاملی از عملکرد هر یک از بانک‌ها در هر دو نقش صادرکنندگی و پذیرندگی در نظام پرداخت الکترونیکی کشور مجموع تعداد تراکنش‌های صادره هر بانک با تعداد تراکنش‌های پذیرش شده همان بانک محاسبه گردیده است. این شاخص نشان می‌دهد که به ترتیب "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک ملت" بیشترین سهم تعدادی از کل تراکنش‌های شاپرکی در شبکه پرداخت را از آن خود کرده‌اند و کمترین سهم به "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" و "بانک صنعت و معدن" تعلق گرفته است.

در بررسی گردش مالی شاپرکی که مجموع مبالغ صادرکنندگی و پذیرندگی هر بانک است، "بانک ملت"، "بانک ملی ایران" و "بانک صادرات ایران" بیشترین گردش مالی شاپرکی و "بانک مشترک ایران - ونزوئلا"، "بانک توسعه صادرات ایران" کمترین گردش مالی شاپرکی را در اختیار دارند.

در بررسی اختلاف ارزش ریالی بین تراکنش‌های پذیرش شده هر بانک با تراکنش‌های صادر شده توسط آن بانک، "بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران"، "بانک ملت" و "بانک سامان" بیشترین اختلاف مثبت در مبلغ تراکنش‌های صادرشده و پذیرش شده را دارا بوده و "بانک ملی ایران"، "بانک سپه" و "بانک مسکن" بیشترین اختلاف منفی در این خصوص را دارند.

۷- واژه‌نامه

در این بخش انواع واژگان به کار برده شده در متن گزارش شاپراک در دو بخش واژگان تخصصی شبکه الکترونیک پرداخت کارت بر اساس "مستند تعاریف پایه شبکه الکترونیک پرداخت کارت" و اصطلاحات و شاخص‌های تخصصی اقتصادی و فرمول‌های نحوه محاسبه این شاخص‌ها بیان می‌شود.

شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک

بانکی است که انواع کارت بانکی را طبق مقررات و ضوابط بانک مرکزی برای مشتریان خود صادر می‌نماید. این بانک‌ها همه انواع کارت پرداخت را با مجوز بانک مرکزی صادر می‌نمایند.

بانک پذیرنده^{۳۹}

بانکی است که حساب پذیرنده، به منظور واریز وجوه مربوط به داد و ستدهای کارت‌های بانکی، نزد آن مفتوح است. شبکه پرداخت اطلاعات حساب پذیرنده را از طریق "شماره شبانه"^{۴۰} پذیرندگان دریافت می‌نماید.

انواع خدمات^{۴۱} شبکه پرداخت

خدمت اصلی شبکه پرداخت کارت، انتقال وجوه ناشی از خرید کالا و خدمات از حساب خریدار به حساب فروشنده است. البته خدمات ارزش افزوده دیگری نظیر پرداخت قبوض شناسه دار خدمات شهری و خرید شارژهای تلفن همراه و نهایتاً تراکنش‌های مانده‌گیری نیز در این شبکه ارائه می‌شوند که به خدمات اصلی شبکه تبدیل شده‌اند.

خرید کالا و خدمات^{۴۲}

خدمتی است که دارنده کارت هزینه کالا و خدمات دریافتی را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیک

شبکه الکترونیک پرداخت کارت یا شاپراک، شبکه‌ای است که به منظور ساماندهی نظام پرداخت الکترونیک کشور ایجاد شده و کلیه تراکنش‌های حاصل از «ابزار پذیرش» توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و انجام عملیات تسویه را بر عهده دارد.

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت (PSP)

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت^{۳۷}؛ شخصیت حقوقی است که در جمهوری اسلامی ایران در قالب شرکت سهامی به ثبت رسیده و بر اساس مجوزی که از بانک مرکزی ج.ا.ا. و شاپراک دریافت می‌نماید و بر طبق مقررات ناظر بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت، و الزامات و دستورالعمل‌های ابلاغی شاپراک فعالیت می‌نماید. در حال حاضر ۱۲ شرکت ارائه‌دهنده خدمت پرداخت از بانک مرکزی مجوز فعالیت دریافت کرده‌اند که در فصل مربوطه از این گزارش به تفصیل مورد بررسی قرار گرفته‌اند.

بانک صادرکننده^{۳۸}

^{۴۰} IBAN: International Bank Account Number

^{۴۱}Service Type

^{۴۲} Purchasing Good/Services

^{۳۷} Payment Service Provider

^{۳۸} Issuer Bank

^{۳۹} Acquirer Bank Acquirer

منظور از وضعیت تراکنش‌ها، بررسی موفقیت یا عدم موفقیت تراکنش و در صورت عدم موفقیت دلیل آن می‌باشد. در حال حاضر ۵ گروه مختلف از خطاها شناسایی شده‌اند و تعداد ۱۱۰ کد پاسخ برای انواع خطاهای شناخته شده مطابق استاندارد ISO ۸۵۸۳:۲۰۰۳ گزارش‌گیری می‌گردد.

تراکنش موفق کاربری

تراکنشی است که از دید کاربر نهایی موفق بوده است. این تراکنش‌ها با کد پاسخ صفر در سامانه مشخص می‌شوند. هر تراکنش موفق بسته به نوع تراکنش از تعدادی پیام مشخص و مستقل تشکیل شده است که موفق بودن تراکنش حاصل موفقیت در ارسال و دریافت همه این پیام‌هاست.

تراکنش خطای صادرکنندگی و شتابی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، بانک صادرکننده‌ی کارت یا سامانه‌ی شتاب می‌باشد. به این معنا که بانک صادرکننده در زمان مورد نظر قادر به انجام تراکنش نبوده و پیام خطای مرتبط، در شبکه تولید می‌گردد.

تراکنش خطای پذیرندگی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا، سوئیچ شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت می‌باشد. این خطاها در هر مرحله از چرخه عمر تراکنش ممکن است که رخ بدهد. در حال حاضر دسترسی پذیری شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت از طریق تراکنش‌های خطا محاسبه می‌گردد.

پرداخت، می‌پردازد. این ابزارها شامل ابزار پذیرش کارتخوان فروشگاه‌ی و همچنین ابزار پذیرش اینترنتی یا اصطلاحاً درگاه‌های پرداخت اینترنتی هستند. در حال حاضر به دلایل امنیتی ارائه خرید کالا و خدمات بر روی درگاه‌های پرداخت موبایلی مسدود می‌باشد.

پرداخت قبض ۴۳

خدمتی است که با استفاده از آن دارنده کارت هزینه پرداخت‌های شناسه دار (شامل شناسه پرداخت و شناسه قبض) خود را از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت، می‌پردازد. پرداخت قبض بر روی همه ابزارهای پذیرش قابل اجراست.

خرید شارژ تلفن همراه ۴۴

خدمتی است که دارنده کارت با استفاده از آن اقدام به خرید شارژ تلفن همراه از طریق شبکه پرداخت می‌نماید. این خدمت در زمره خریدهای شناسه‌دار می‌باشد و می‌تواند به دو صورت خرید و شارژ هم‌زمان^{۴۵} و خرید و شارژ غیر هم‌زمان انجام شود.

مانده‌گیری ۴۶

خدمتی است که دارنده کارت جهت کسب اطلاع از میزان موجودی حساب متصل به ابزار پرداخت خود، از طریق ابزارهای پذیرش موجود در شبکه الکترونیکی پرداخت دریافت می‌نماید.

وضعیت تراکنش‌ها ۴۷

^{۴۶} Balance Inquiry

^{۴۷} Transaction Status

^{۴۳} Bill Payment

^{۴۴} Reload

^{۴۵} Top-up

تراکنش خطای شاپرکی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق است و علت بروز خطا سوئیچ یکپارچه‌ساز شاپرک می‌باشد.

تراکنش خطای کاربری

خطاهای کاربری به دلیل مشکلات دارنده کارت نظیر کمبود موجودی و یا رمز اشتباه پدید می‌آیند. علت بروز این خطاها، اشتباهات کاربر (دارنده کارت) می‌باشد. گرچه این تراکنش از دید کاربر نهایی ناموفق است اما از منظر و دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده و شبکه پرداخت، خدمات خود را به این تراکنش به انجام رسانده است.

تراکنش خطای کسب و کار

تراکنشی است که بر اثر راهبری سیستم و بدون دخالت ذینفعان مختلف شبکه پرداخت الکترونیک کارت پدید می‌آید و عملاً هیچ یک از شرکت‌های PSP، شاپرک، بانک‌های صادرکننده و پذیرنده در وقوع آن نقش ندارند. طبیعتاً لحاظ این نوع خطا به حساب هر یک از ذینفعان مزبور به لحاظ فنی قابل پذیرش نمی‌باشد و لذا به طور جداگانه، تحت عنوان خطای کسب و کار معرفی می‌شود؛ خطاهایی از جمله "عملیات اصلاحیه این تراکنش، قبلاً با موفقیت صورت پذیرفته است" و غیره.

تراکنش موفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) موفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای کاربری و تراکنش‌های موفق کاربری هستند. خطاهای کاربری، تراکنش موفق سیستمی محسوب می‌شوند؛ چرا که نمایش دهنده‌ی نقصی در شبکه نیستند و به

علت اشتباه کاربران یا انجام عملیات روزانه‌ی سیستم رخ داده‌اند.

تراکنش ناموفق سیستمی

تراکنشی است که از دید شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) ناموفق بوده است. این تراکنش‌ها شامل خطاهای صادرکنندگی و شتاب، خطاهای شاپرکی و خطاهای پذیرندگی می‌باشند.

تراکنش موفق سیستمی شاپرکی

تراکنشی است که از دید سوئیچ شاپرک موفق است و کل تراکنش‌های شبکه پرداخت الکترونیک کارت به جز تراکنش‌های خطای شاپرکی را شامل می‌شود.

ابزار پذیرش تراکنش

عبارت است از سخت‌افزار و نرم‌افزاری که امکان تراکنش را برای دارنده کارت فراهم می‌سازد. انواع ابزارهای موجود در شبکه‌ی الکترونیکی پرداخت کارت شامل دستگاه‌های کارتخوان فروشگاهی، ابزار پذیرش اینترنتی، ابزار پذیرش موبایلی، و کیوسک پرداخت است.

کارتخوان فروشگاهی^{۴۸}

ابزاری است سیار و یا غیر سیار که با پذیرش کارت بانکی می‌تواند امکانی را فراهم کند تا وجه به صورت الکترونیکی از حساب دارنده کارت به حساب پذیرنده منتقل شود. این ابزار هم به صورت مستقل و هم به صورت متصل به کامپیوتر^{۴۹} در ایران مورد استفاده قرار می‌گیرد. بیشتر کاربرد این ابزار در ایران مربوط به خرید کالا و خدمات است.

کارتخوان فعال سیستمی

^{۴۹} PC-POS / IPOS(Integrated POS)

^{۴۸} EFTPOS

کارتخوان بدون تراکنش

کارتخوان فاقد تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حتی یک عدد تراکنش مالی نداشته باشد.

کارتخوان دارای تراکنش (تراکنش‌دار)

کارتخوان تراکنش دار، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه‌ی زمانی ماهانه حداقل یک تراکنش مالی داشته باشد.

ابزار پذیرش اینترنتی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق اینترنت و درگاه پرداخت اینترنتی^{۵۱} فراهم می‌نماید. ساختار تعامل وبسایت‌های فروشندگان با درگاه پرداخت اینترنتی که از طریق شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت ارائه می‌شود، از طریق اتصال امن اینترنتی بر مبنای پروتکل TCP/IP در لایه شبکه اتفاق می‌افتد.

ابزار پذیرش موبایلی

ابزاری است که امکان انجام هرگونه عملیات پرداخت را بدون حضور کارت از طریق تلفن همراه و درگاه پرداخت موبایلی^{۵۱} فراهم می‌آورد. ابزار موبایل قابلیت‌های فراوانی در صنعت پرداخت داشته و می‌تواند هم به عنوان کارت و هم به عنوان ترمینال ایفای نقش کند. کانال‌های مختلف پرداخت بر روی موبایل قابل تعریف هستند، از جمله کانال پرداخت‌های داخل فروشگاه^{۵۲} نظیر NFC، پرداخت‌های برخط از طریق USSD، پرداخت‌های از طریق وب از روی موبایل^{۵۳} و همچنین پرداخت‌های از طریق اپلیکیشن‌های موبایلی^{۵۴}. اما آنچه در حال حاضر در شبکه

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده و وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "Y" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را دارد.

کارتخوان غیر فعال سیستمی

کارتخوان فعال سیستمی، ابزار پذیرشی است که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی پرداخت در پایگاه داده پذیرندگان ثبت شده اما وضعیت فعالیت این ابزار در پایگاه اطلاعات "N" ذکر شده است که بدان معناست که این ابزار آمادگی ارسال تراکنش به شبکه پرداخت را ندارد و به هر دلیل فاقد تراکنش خواهد بود.

کارتخوان پر تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۱}، کارتخوان پر تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در هر ماه، ۶۰ یا بیش از ۶۰ تراکنش داشته یا مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در هر ماه حداقل ۲۰ میلیون ریال باشد.

کارتخوان کم تراکنش

با توجه به تعریف شاپرک در سنجش کارایی ابزارهای پذیرش کارتخوان فروشگاه^{۵۱}، کارتخوان کم تراکنش، نوعی از کارتخوان فعال سیستمی است که در بازه زمانی دو ماه متوالی، کمتر از ۶۰ تراکنش مالی در هر ماه داشته باشد و مجموع مبالغ تراکنش‌های آن در دو ماه کمتر از ۲۰ میلیون ریال در ماه باشد. این سنج به جهت شناسایی ابزارهایی است که در شبکه پرداخت از کارایی مناسب برخوردار نیستند.

^{۵۳} Web-Mobile

^{۵۴} In-App Purchase

^{۵۱} Internet Payment Gateway

^{۵۱} Mobile Payment Gateway

^{۵۲} In-Store

مستلزم تایید توسط سامانه‌های متمرکز کارت است. کد محصول این کارت‌ها، ۲X، ۳X و ۴X می‌باشد و کارت‌های برون خط^{۵۸} نظیر کارت‌های کیف پول الکترونیکی (کارت هوشمند) که انجام تراکنش توسط آن‌ها می‌تواند بدون نیاز به تعامل با سامانه‌های متمرکز کارت صورت پذیرد. در این گونه کارت‌ها، ارزش پولی مستقلاً بر روی فیزیکی کارت و در تراشه ذخیره می‌شود. کد محصول این نوع کارت ۵X می‌باشد. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی، در حکم پول نقد بوده و با توجه به اینکه همانند اسکناس و مسکوک ردیابی تراکنش‌ها و تشخیص هویت دارنده آن میسر نیست، در صورت مفقود شدن یا سرقت این کارت‌ها، دارنده کارت و رمز مربوط به آن صاحب کارت شناخته می‌شود. با این وجود بانک‌ها مکلفند برای این قبیل کارت‌ها-نظیر سایر کارت‌های پرداخت-حداقل خدمات مانده‌گیری و تغییر رمز را تعریف کنند.

کارت اعتباری^{۶۰}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک خط اعتباری با سقف معین تخصیص یافته از طرف بانک به دارنده کارت، که او را قادر می‌سازد بدون داشتن سپرده نسبت به پرداخت وجه کالا و خدمات مبادرت کند. کد محصول این نوع کارت ۶X می‌باشد. این کارت‌ها در شبکه شاپرک پذیرفته شده و چارچوب کارمزدی مستقل خود را دارند. مسئولیت مدیریت ریسک اعتباری دارندگان این کارت به عهده بانک صادرکننده می‌باشد.

تراکنش دارنده‌ی کارت

یکی از انواع تراکنش است و به تراکنش‌های ارسالی از طرف دارنده‌ی کارت گفته می‌شود که با شناسه‌ی ۲۲۰۰ و

پرداخت کشور مجوز فعالیت دارد، کانال USSD فقط برای تراکنش‌های خرید شارژ و پرداخت قبض و همچنین کاربرد NFC از طریق گوشی‌های تلفن همراه است.

انواع کارت‌های رایج در شبکه^{۵۵}

انواع کارت‌های بانکی دارای تراکنش در سویچ شاپرک، از نظر کاربری شامل کارت برداشت، کارت پیش پرداخته و کارت اعتباری می‌باشد.

کارت برداشت (بدهی)^{۵۶}

عبارت است از هر نوع کارت متصل به یک یا چند حساب سپرده‌ای نزد بانک‌ها و جزء رایج‌ترین کارت‌های مورد استفاده می‌باشد که کد محصول ۱X دارد. مشتری می‌تواند با افتتاح یکی از سپرده‌های قرض‌الحسنه، جاری یا مدت دار، تا سقف وجهی که نزد بانک سپرده‌گذاری کرده است برداشت وجه و خرید کالا و خدمات را از درگاه‌های بانکداری الکترونیک به عمل آورد.

کارت پیش پرداخته (بی‌نام)^{۵۷}

مشخصات دارنده این نوع کارت بر روی جسم کارت درج نمی‌شود، این کارت‌ها به انواع زیر تقسیم می‌شوند. کارت‌های بی‌نام دارای سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، نظیر کارت‌های خرید بی‌نام و برخی بن کارت‌ها که معمولاً به صورت گروهی صادر می‌شوند. کارت‌های بی‌نام فاقد سوابق هویتی در سامانه متمرکز کارت، که ماهیتاً قابل انتقال به غیر بوده و به دو دسته تقسیم می‌شوند؛ کارت‌های بر خط^{۵۸} نظیر کارت هدیه که انجام تراکنش توسط آن‌ها

^{۵۸} online

^{۵۹} offline

^{۶۰} Credit card

^{۵۵} بانک مرکزی (۱۳۸۶) اعلام مشخصات انواع ابزارهای پرداخت کاردی در نظام بانکی کشور.

^{۵۶} Debit card

^{۵۷} prepaid

تراکنش‌های با شناسه‌ی ۴۰۰ و ۴۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰.

تراکنش ناتمام ۶۱

تراکنش دارنده‌ی کارت که از نظر کاربری موفق بوده است و به ازای آن تراکنش درخواست واریز تا ۴۸ ساعت به سویچ شاپرک ارسال نشده است را تراکنش ناتمام می‌گویند (معادل تراکنش موفق کاربری با شناسه‌ی ۲۲۰۰ که تراکنش ۲۲۲۰ آن در مدت مجاز ارسال نشده است). وجود تراکنش‌های ناتمام به نوعی مشکل کیفی قلمداد می‌گردد.

تراکنش مالی

تراکنشی است که نوع خدمت آن خرید کالا و خدمات یا پرداخت قبض می‌باشد. در این تراکنش‌ها پول از دارنده‌ی کارت کسر می‌شود و عملیات مالی انجام می‌پذیرد. طبیعتاً تراکنش مانده‌گیری از زمره تراکنش‌های غیر مالی است.

اثر بخشی کارتخوان فروشگاه‌ی

این شاخص یکی از روش‌های سنجش و مقایسه شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت در فرآیند بازاریابی و نصب ابزار در بازار است. این شاخص برابر با نسبت سهم تراکنش‌های کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت از کل، به سهم تعداد کارتخوان‌های فعال سیستمی هر شرکت از کل است. به عبارت دیگر:

تعداد تراکنش‌های کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت

تعداد تراکنش‌های کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی

تعداد کارتخوان فروشگاه‌ی فعال سیستمی هر شرکت

تعداد کل کارتخوان‌های فروشگاه‌ی فعال سیستمی

۲۱۰۰ وارد شبکه‌ی پرداخت (شاپرک) می‌شوند (لازم به ذکر است با عملیاتی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰ در تاریخ ۱۳۹۳/۰۴/۰۶ در سویچ شاپرک، تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۰۰ به ۲۲۰۰ و تراکنش‌های با شناسه‌ی ۱۰۰ به ۲۱۰۰ تبدیل شدند. این تغییرات مطابق با استاندارد ISO ۸۵۸۳ نسخه‌ی ۲۰۰۳ می‌باشد). در این تراکنش‌ها با شناسه‌ی ۲۲۰۰ عملیات برداشت از کارت انجام می‌شود ولی با شناسه‌ی ۲۱۰۰ عملیات مالی انجام نشده و تنها خدمت مانده‌گیری ارائه می‌شود.

تراکنش تأییدیه انجام تراکنش

به تراکنش‌هایی گفته می‌شود که توسط شرکت ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت ارسال می‌شود. هدف از این تراکنش‌ها تأییدیه انجام تراکنش و درخواست برای واریز مبلغ برداشتی از کارت به حساب پذیرنده است. مطابق این درخواست‌ها عملیات واریز به حساب پذیرنده در سیکل‌های زمانی مشخص انجام می‌گیرد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۲۲۰ است (معادل تراکنش‌های با شناسه‌ی ۲۲۰ قبل از اجرایی شدن بسته‌ی ۹۰۹۰). شرکت‌های ارائه‌دهنده‌ی خدمات پرداخت تا حداکثر ۴۸ ساعت فرصت دارند (معادل یک cut-off یا تغییر روز مالی) این تراکنش را به ازای هر تراکنش دارنده‌ی کارت ارسال کنند. برخی خطاهای پذیرندگی رخ داده در تراکنش‌ها، مربوط به عدم ارسال تأییدیه تراکنش به شبکه است.

تراکنش اصلاحیه

اگر تراکنش دارنده‌ی کارت دچار خطا شود ولی برداشت از کارت انجام شده باشد، یک تراکنش اصلاحیه در شبکه تولید می‌شود تا متعاقب آن، مبلغ برداشت شده به دارنده‌ی کارت بازگردد. شناسه‌ی این تراکنش‌ها ۲۴۲۰ است (معادل

دیداری، سپرده‌های قابل چک کشیدن بدون بهره‌ی بخش خصوصی در بانک‌های تجاری است. منظور از شبه پول یا سپرده‌های غیر دیداری، انواع سپرده‌های قرض‌الحسنه پس‌انداز و سپرده‌های مدت‌دار هستند که به نسبت پول سرعت نقدشوندگی کمتری دارند.

سهم اسکناس و مسکوک در دست اشخاص از نقدینگی

این شاخص، به عنوان یک شاخص هادی، نسبت فیما بین اسکناس و مسکوک و میزان نقدینگی را بررسی می‌کند. با توجه به رقابت ابزارهای پرداخت الکترونیک و اسکناس و مسکوک، بررسی این شاخص می‌تواند به عنوان راهنمایی در جهت شناخت میزان استقبال عمومی از شبکه پرداخت در نظر گرفته شود.

$$100 \times \frac{\text{اسکناس و مسکوک در دست اشخاص}}{\text{نقدینگی}}$$

تولید ناخالص داخلی

بنا به تعریف بانک مرکزی ج.ا.ا، کل ارزش ریالی محصولات نهایی تولیدشده توسط واحدهای اقتصادی مقیم کشور در دوره زمانی معین (سالانه یا فصلی) را تولید ناخالص داخلی یا GDP می‌نامند شایان توجه است که صرفاً مبادلات کالاهای نهایی در محاسبات GDP لحاظ می‌شوند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری

اگر در دوره ای تولید ناخالص داخلی با قیمت‌های همان سال مورد نظر بررسی و اندازه‌گیری شود به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت جاری گویند.

تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت

عدد حاصل میزان اثربخشی کارت‌خوان‌های یک شرکت در شبکه پرداخت الکترونیکی را نشان می‌دهد و مقدار آن بیانگر میزان توانایی یک شرکت در جذب تراکنش‌های کارت‌خوان‌های فروشگاه‌های شبکه شاپرک است. مثلاً اگر این شاخص برای شرکتی یک باشد، یعنی سهم آن شرکت از کل تراکنش‌های کارت‌خوان‌های شبکه شاپرک به اندازه سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. چنانچه این شاخص برای شرکتی بالاتر از یک باشد یعنی جذب تراکنش‌های آن بانک روی کارت‌خوان‌هایش بیش از سهم تعداد کارت‌خوان‌های آن شرکت از کل کارت‌خوان‌های کشور است. بالاتر بودن این شاخص، به معنی کم بازده‌تر بودن ابزارهای شرکت و طبیعتاً کاهش درآمد متصور از ابزارهای فروش است.

نسبت ارزش تراکنش‌های شاپرک به نقدینگی

منظور از این شاخص، محاسبه نسبت ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی به نقدینگی کشور است و به شرح زیر محاسبه می‌شود:

$$100 \times \frac{\text{ارزش کل تراکنش‌های شاپرکی}}{\text{نقدینگی}}$$

این نسبت، به عنوان شاخصی در جهت نمایش اندازه اقتصادی شبکه پرداخت مورد استفاده قرار می‌گیرد.

نقدینگی و حجم پول

در اقتصاد، نقدینگی به مجموع حجم پول و شبه پول^{۶۲} اطلاق می‌شود. حجم پول، اسکناس و مسکوک در دست اشخاص به اضافه‌ی مانده سپرده‌های دیداری بخش خصوصی نزد بانک‌ها^{۶۳} تعریف می‌شود. سپرده‌های

^{۶۲} Demand deposits

^{۶۳} Quasi money

شاخص هرفیندال-هیرشمن

شاخص هرفیندال - هیرشمن یکی از شاخص‌های مهم و کاربردی برای بیان مفهوم تمرکز است. این شاخص از اطلاعات همه بنگاه‌های صنعت برای اندازه‌گیری تمرکز و نیز قدرت رقابتی صنعت استفاده می‌کند. کاربرد اصلی این شاخص در نظارت و مراقبت از بازار انحصارات خصوصی، ادغام‌ها و تباری بخش‌های خصوصی در بازار و نیز انجام روندهای اصلاحی رفع این مشکلات برای دستیابی به بازار رقابتی است. برای به دست آوردن این شاخص از مجموع مربع سهم در بازار صنایع مختلف، اندازه‌های تولید، فروش، نیروی کار و مانند آن برای همه بنگاه‌ها در صنعت یا بازار استفاده می‌شود. در واقع این شاخص به هر بنگاه به اندازه سهم آن در بازار وزن می‌دهد. شاخص هرفیندال - هیرشمن (HHI) به صورت زیر تعریف می‌شود.

$$HHI = \sum_{i=1}^N S_i^2$$

که S_i^2 مربع سهم بازار بنگاه (شرکت) i و N تعداد بنگاه‌های موجود در صنعت یا بازار است. بر اساس مقادیر مختلف شاخص هرفیندال-هیرشمن، می‌توان در خصوص تمرکز بازار به شرح جدول زیر قضاوت نمود. وضعیت تمرکز بازار با توجه به مقادیر شاخص هرفیندال-هیرشمن، از مقیاس کمتر از ۱۰۰۰ آغاز می‌گردد. در صورتیکه عدد به دست آمده کمتر از ۱۰۰۰ باشد نشانه رقابتی بودن محیط و در صورتیکه بالاتر از ۱۰۰۰ باشد یعنی محیط رقابت به سوی تمرکز حرکت کرده است. تمرکز می‌تواند به صورت ملایم یعنی تا اندازه ۱۸۰۰ و حتی به صورت تمرکز شدید و بالا نمود کند که بالاتر از ۱۸۰۰ است.

در بررسی روند تولید ناخالص ملی، یکی از سال‌هایی که کشور در آن از لحاظ بیکاری، تورم و تولید در وضعیت خوبی قرار دارد، را به عنوان سال پایه انتخاب می‌کنند. اگر تولید ناخالص داخلی بر حسب قیمت‌ها در سال پایه اندازه‌گیری شود، به آن تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت (حقیقی) گویند.

ارزش اسمی تراکنش‌ها^{۶۴}

منظور از ارزش اسمی تراکنش‌ها، همان مبالغ معمول گزارش شده تراکنش‌هاست که هیچ عملیات خاصی بر روی آن صورت نگرفته است.

ارزش حقیقی تراکنش‌ها

اگر در دوره‌ای، ارزش تراکنش‌ها بر حسب قیمت‌های سال پایه اندازه‌گیری شود و اثرات تورم از آن حذف شود، به آن ارزش حقیقی تراکنش‌ها گویند. نحوه محاسبه ارزش حقیقی تراکنش به این صورت است:

$$= \frac{\text{مبلغ اسمی تراکنش‌ها در ماه } \bar{t}}{\text{شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در ماه } \bar{t}}$$

شاخص دهکی توزیع مبالغ تراکنش‌ها

برای تعیین دهک‌ها، تراکنش‌ها را به ترتیب ارزش مبالغ دسته بندی کرده و به ۱۰ قسمت برابر به لحاظ تعدادی، تقسیم می‌نماییم که یک دهم از تراکنش‌های با پایین ترین مبالغ، دهک اول و یک دهم تراکنش‌های با بالاترین مبالغ دهک دهم نامیده می‌شود.

$$= \frac{\text{متوسط ارزش دهک دهم تراکنش‌ها}}{\text{متوسط ارزش دهک اول تراکنش‌ها}} = \text{شاخص توزیع مبلغی دهکی}$$

آدرس وب گاه شاپراک:

www.shaparak.com

آدرس پست الکترونیک:

Info@shaparak.com

شماره تلفن:

۰۲۱-۲۶۴۰۴۹۰۱-۱۵

شماره دورنگار:

۰۲۱-۲۲۲۲۸۱۲۱

نشانه پستی:

ایران، تهران، بلوار میرداماد،

خیابان شهید شاه نظری،

کوچه دوم، پلاک ۱۴

کلیه حقوق معنوی این اثر، متعلق به شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت شاپراک بوده و هرگونه استفاده، چاپ، پخش و رونوشت، با ذکر منبع بلامانع است.